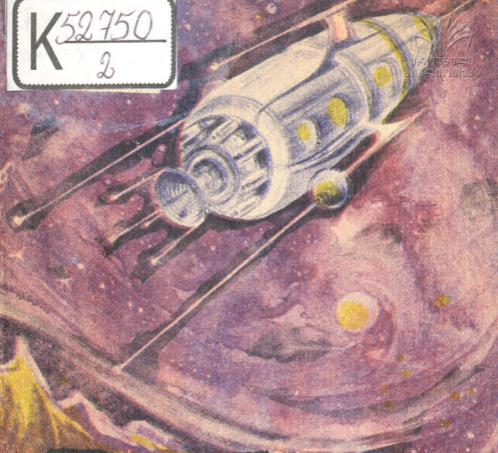

K 52750
2

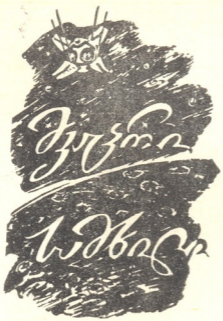

საზღვრის იმპერია

მკაცრი

საზღვრი

ნუბიან კუხაიას

ფანტასტიკური მოთხრობები

გამომცემლობა
„საბჭოთა აზარი“
ბათუმი
1986

ბათუმი

Handwritten notes in blue ink, possibly a library stamp or collection record.

ბა. II. 4

რაც დრო გადის, უფრო და უფრო მცირდება მან-
ძილი ფანტასტიკისა და რეალობას შორის. ამ თვალ-
საზრისით, წინამდებარე მოთხრობებში დახატული
ფანტასტიკური სიტუაციები აუცილებლად შეიცავენ
რეალისტურ მარცვალს, ოღონდ — დროში დაცილე-
ბულს.

აქ წარმოდგენილ მოთხრობათა პერსონაჟები
სავსებით რეალური ადამიანები არიან — ჩვენი არ
იყოს, მათაც უყვართ ან სძულთ, იტანჯებიან ან ხა-
რობენ, ოცნებობენ ან იბრძვიან, მარცხდებიან ან
იმარჯვებენ..

© გამომცემლობა „საბჭოთა აკარა“ — 1986

K 52750

4702170200—015

ა

М 621 (08)—86

14—1986

აქ. სსო კ. შარქის
საბ. საბ. ჩრდობ.
ბიბლიოთეკა

სკიპ-2000
შეგთქმებულია

1.

ხმადაბლა დაილულუნა ზუმერმა — ქედანი რომ ღულუნებს, ისე. ამას ასევე ხმადაბლა წკრიალი მოჰყვა — თითქოს ბოლოს ლარნაკს ბოლისავე წკირი შემოჰკრესო ფრთხილად. წამით მთელი სალონი აავსო ამ ბგერებმა. მერე წელნელა იძალა წელანდელმა სიჩუმემ.

— ესეც ასე! — უტა ფაზია სავარძლის საზურგეს გადააწვა, წელში გაიზნიქა, მკლავები ფართოდ გაშალა და გაიზმორა. — შეგვიღია საკუთარი ეზოს ჭიშკარი და ეგაა!

სალონში კოსმოსური ღამე იყურებოდა დიდი ოვალური თვალებით. იმ თვალებში დროდადრო ვარსკვლავები კიაფობდნენ — დიდი თუ პატარა, კაშკაშა თუ ძლივსდასანახი, ლალისფერი თუ ფირუზისფერი. წუთის წინ მომცრო ასტეროიდი გაცურდა ლივლივით. გიგანტურ ციციანათელასავით ანათებდა ფოსფორული ცივი შუქით.

„ფარნავაზმა“ ის იყო გადაკვეთა მზის სისტემის მეათე და ყველაზე განაპირა წვერის, სამი საუკუნის წინათ აღმოჩენილი პლანეტა ჭარონის ორბიტა, რომელიც მზიდან სამოცდა-

ჩვიდმეტი, ხოლო პლუტონის ორბიტიდან — თითქმის 1000 კმ-ით დასწრეა. ასტრონომიული ერთეულითაა დასორებული. იანტის მარცხენა ილუმინატორებში ჩანდა ცთომილის მქრქალად მოკიაფე სფერო. უტა ფაზიასთვის, მადლობა ღმერთს, უცხო და უჩვევე არ იყო კოსმოსური მასშტაბები, მაგრამ მასაც კი გააყრუოლა, როცა წარმოიდგინა, რამოდენა გზა ედო წინ ამ უკუნეთში გადაკარგულ პლანეტას, რომელსაც ექვსას ოთხმოცი მიწიერი წელიწადი უნდა ეფრინა, ვიდრე მზეს შემოუვლიდა და ისევ ორბიტის ამავე წერტილში აღმოჩნდებოდა.

ქარონის კოსმოსური ბილიკის გადაკვეთისას „ფარნავაზი“ წამში ორმოცი ათასი კილომეტრის სიჩქარით მიჰქროდა სისტემის ცენტრისაკენ, მზე აქედან სულაც არ ჰგავდა მზეს, იგი სამი ათას ორასჯერ უფრო სუსტად ანათებდა, ვიდრე დედამიწაზე. უტას შეეცოდა კიდევ მშობლიური მნათობი და გული შეეკუმშა, თითქოს მის უმწეობაში თავად ყოფილიყოს დამნაშავე.

თუმცა იანტის ფოტონური რეაქტორები გამორთული იყო, „ფარნავაზის“ სიჩქარე, მართალია, ნელა, მაგრამ მაინც განუხრელად იზრდებოდა — შორეული მზის მიზიდულობის ძალა უკვე იგრძნობოდა და ზომალდი ყოველ წამს იძენდა მცირეოდენ აჩქარებას. ცხადია, მზის გრავიტაციული ველი ქარონის ორბიტიდან როდი იწყებოდა, მისი გავლენის სფეროს რადიუსი 150 ათას ასტრონომიულ ერთეულს ითვლიდა და თვით ზოგიერთი კომეტის აფელიუმამდე² მიდიოდა. ის კი არა, მათემატიკოს გეორგ ჰილის გამოთვლით, ამ ველის საზღვარი მზიდან 230 ათასი ასტრონომიული ერთეულის დასორებით გადის. მაგრამ ამას თავი დაევანებოთ, ასეა თუ ისე, უტა ფაზიამ ორგზის დაამუხრუჭა „ფარნავაზი“: ერთხელ — სწორედ ჰილის ხაზზე, მეორედ — უშორესი კომეტის აფელიუმის

1. ასტრონომიული ერთეული — 149 600 000 კმ (საშუალო მანძილი დედამიწიდან მზემდე).

2. კომეტის ელიფსური ორბიტის მზიდან უშორესი წერტილი.

წერტილში, და იახტის კოლოსალური სიჩქარე, რომლითაც იგი თვეების მანძილზე მოარღვევდა სივრცეს, წამში სულ რაღაც ორმოცი ათას კილომეტრამდე დაეცა.

ხვალ უტა ფაზიამ შესამედ უნდა ჩართოს სამუხრუჭე რეაქტორები. მერე კიდევ ორი-სამი კორექციაც დასჭირდება და ათიოდე დღის შემდეგ „ფარნავაზი“ მსუილით შეიჭრება მშობლიური ცისფერი პლანეტის ატმოსფეროში.

ათიოდე დღე, ორას ორმოცამდე საათი...

ნეტა რა ახალი ამბებია დედამიწაზე? მართალია, არცთუ ისე დიდი ხანია, რაც იქიდან გამოფრინდა, მაგრამ ახლა დრო ისეა აჩქარებული, ორი-სამი წლის კი არა, ხშირად ერთი დღის განმავლობაშიც შეიძლება იმგვარი რამ მოხდეს, რომ არა მარტო პიროვნების, არამედ მთელი კაცობრიობის ცხოვრების გეზი ერთი დაკვრით შეიცვალოს.

დედას ამ ათიოდე დღის წინ ელაპარაკა. დედამიწასთან მარსის რეტრანსლატორმა დააკავშირა დიდი ვაი-ვაგლახის შემდეგ. სისხლისფერ პლანეტაზე სილის ქარიშხალი ბობოქრობდა და ეკრანზე გამოსახულება უვარგისი იყო, გამოსახულებას კი არა, უფრო მოცლილი მხატვრის მიერ გასართობად მოხაზულ ესკიზს ჰგავდა. უტამ მაინც შეიცნო მშობლიური სახის ნაკვთები და ცრემლი მოერია. კიდევ კარგი, ბგერითი კავშირი უნაკლო გამოდგა და შვილმა სიამოვნებით შენიშნა— დედის ხმა ჩვეულებრივად მხნედ და ხალისიანად ჟღერდა...

ნეტა ხათუნა რას შვრება? ხალდედან დაბრუნების შემდეგ აღარ უნახავს, ვითომ დედამიწაზე დახვდება? „იმდენი მაგას რა ვუთხრა, — გაიფიქრა უტამ, — დედამიწაზე მაგან არ მოისვენოს. პირველივე შემთხვევას ხელიდან არ გაუშვებდა და სადმე კოსმოსში გაუტევდა. ვინ იცის, ახლა, ამ წუთში სად ამყარებს წესრიგსა და სამართლიანობას!..“

„ძინ-ძილინი!“

უტა შეკრთა, სწრაფად გამოერკვა, ქრონომეტრს ახედა და უცებ მშვილდით მოიზიდა — მორიგ ვიდეოსენსამდე ჯერ ათ საათზე მეტი რჩებოდა. მაშასადამე...

მაშასადამე, რაღაც მოხდა! სად? დედამიწაზე თუ კოსმოსში?.. ერთი რამ ცხადია — სიგნალი დედამიწისაა. უტყუარაა და, „ძინ-ძილინ“ ერთხელაც განმეორდებოდა და მეორე დაიწყებოდა ტექსტის გადაცემა. ნეტავი რა მოხდა?

„ძინ-ძილინ!“

ეკრანი აციმციმდა, ზედ ვერტიკალური ტალღების წყებას გადვირბინა, მერე ის ტალღები ვაჭრა და ცენტრში ფართო ყვრიმალეებიანი და ცხვირაპრუხილი მამაკაცის სასე გამოჩნდა. უტამ მაშინვე იცნო იგი. წინ ისე გადაიწია, თითქოს გამოსახულებას პაჭუა ცხვირზე თითი უხდა გაპკრასო.

— ყურადღება, ლაპარაკობს დედამიწა! — ოდნავ ჩახლეჩილი ბარიტონით, ხმადაბლა, მაგრამ მკვეთრად და გარკვევით თქვა დიქტორმა, — ისმინოს ყველამ! ეს ეხება მზის სისტემის ყოველ ხომალდს. ლაპარაკობს დედამიწა! მზის სისტემის პირველი კლასის ყოველ ხომალდს ბრძანება ეძლევა, კავშირი დაამყაროს მიკროასოციაციის შორეული ნოსნობის მართვის ცენტრთან! ვიმეორებ...

უტა ფაზია ინტერესით ათვალეირებდა დიქტორის ულამაზო სახეს და თან სიამოვნებით ფიქრობდა იმაზე, თუ რა დიდებული რამ იყო გალეას ველი. ჩვეულებრივი ელექტრომაგნიტური ტალღებით დედამიწიდან ქარონის ორბიტაზე გამოსახულების გადაცემას დაახლოებით ათი საათი დასჭირდებოდა (ერთი ასტრონომიული ერთეულის გავლას ხომ სინათლე რვა წუთსა და ოც წამს ანდომებს), გალეას ველი კი მთელ ამ დროს უმნიშვნელო სიდიდემდე კუმშავს და როგორც გამოსახულების გადაცემა-მიიღება, ასევე საუბარიც რაიმე საგრძნობი ინტერვალის გარეშე მიმდინარეობს.

უტა ფაზიამ ერთ-ერთ ღილაკს თითი დააჭირა, დედამიწელი დიქტორის პაუზით ისარგებლა და გერმანულ ენაზე, წმინდა ბერლინური აქცენტით ხმადაბლა თქვა:

— ჰერერიჰ ფონ კელერ. დილა მშვიდობისა, გეთაყვა! რა მოხდა, ოდნავ უფრო გარკვევით ხომ ვერ ამიხსნი?

ფართოყვრიმალეებიან წამაკაცს წვერილი თვალეები მოუფარებულად
 დნელად გაუფართოვდა, ცხვირი კიდევ უფრო აეპრიხა და უფერული წარბები შუბლზე აუცოცდა. სახეზე ნეტარება
 დაეფინა, გაიღიმა და თითქოს უნებლიეთ აღმოხდა:

— უტა ფაზია...

ხოლო მერე თავი მიაბრუნა და, იერიქონის საყვირივით, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, დაიღრიალა:

— მეფ! ფრაუ ლიუდმილა! ხაზზე „ფარნავაზია“! უტა ფაზია, ფრაუ ლიუდა!

— რა გაყვირებს, საქსონიის ტყეებში ხომ არა გგონია თავი! — ხუმრობანარევი წყრომით შეუძახა ნაცნობმა ხმა. მაშინვე ერიპ ელედის გამოსახულებამ მარცხნივ მიიწია, დაბატარავდა და ეკრანის მარჯვენა ნახევარი ქალარაშერეულ სანდომიან ბანოვანს დაუთმო. ქალმა დიდრონი, ოღნავ სევდიანი ცისფერი თვალეები შეანათა უტა ფაზიას: — გამარჯობა, კაბუკო! მშვიდობა შენს მობრძანებას! ახლა სადა ხარ?

უტა ფაზიაზე მუდამ მომნუსხველად მოქმედებდა ლიუდმილა ივერინას მხერა. შეხედავდა და თვალს ველარ ამორებდა.

— გამარჯობათ, ამხანაგო ივერინა!

— სადა ხარ?

— ქარონსა და პლუტონს შორის.

— უფრო ზუსტად?

„ფარნავაზის“ მეთაურმა ქრონომეტრს ახედა და წამით ჩაფიქრდა. მერე თავი ასწია:

— დაახლოებით ერთი ასტრონომიული ერთეულით გავცდი ქარონის ორბიტას.

ივერინამ ტუჩები მოკუმა და ზედ მაგრად მომუჭული ხელი მიიღო.

— ცოტაა, — ხმადაბლა თქვა. — სიჩქარე?

— წამში ორმოცი ათასი კილომეტრი.

— მაშასადამე, სატურნის ობიტაზე მხოლოდ სამი დღის შემდეგ იქნები, ხომ?

— არა, უფრო გვიან, თითქმის ხუთ დღეში.

— რატომ?

— ხვალ სამუხრუჭე რეჟიმზე გადავდივარ.

ივერინამ ოდნავ მოჭუტა თავისი დიდრონი ცისფერი თვალები და უტა ფაზიას ისევ მომნუსხავი მზერა მიაპყრო.

— პირიქით?

— რა „პირიქით“?

— აჩქარება არ შეგიძლია?

„ფარნავაზის“ მეთაური ბეჭებში გაიმართა და ღირსეული, საკუთარ ძალაში დარწმუნებული კაცის ღიმილით გაიღიმა:

— რას ბრძანებთ, შემოძლია კი არა, თუ საჭირო იქნა, ერთ საათში ას ორმოც ათასამდე ავიყვან!.. მაგრამ... რა მოხდა, ლიუდმილა? — უტა ფაზიამ პირველად მიმართა სახელით ივერინას. მაშინვე უხერხულობა იგრძნო, მაგრამ ნათქვამისთვის აღარაფერი დაუმატებია.

ჭალარაშერეულ ბანოვანს ამისთვის იოტისოდენა ყურადღებაც არ მიუქცევია, მაგრად მოკუმული ტუჩები ისევ მჭიდროდ მოისრისა და თავი გვერდით გადახარა:

— ჰიდალგო გაგიგონია?

უტამ მხრები აიჩეჩა და გამოცდაზე გასულ მოწაფესავით უპასუხა:

— ასტეროიდი ნომერი ცხრაას ორმოცდაოთხი; აღმოაჩინა ვალტერ ბაადემ 1920 წელს; დიამეტრი — ორმოცდაათორმეტი კილომეტრი; მასა—სამი მთელი ოცდათხუთმეტი მეასედი გრამი გამრავლებული ათის ოცდამეშვიდე ხარისხზე; ჰიდალგოს ორბიტის სიბრტყე ეკლიპტიკის სიბრტყესთან ორმოცდასამგრადუსიან კუთხეს ადგენს...

— ამიტომ, მიუხედავად იმისა, რომ მისი ორბიტა სხვა ასტეროიდებთან შედარებით ძალზე გაწეულია, — შეაწყვეტინა ივერინამ, — და ყველაზე მეტად უახლოვდება სატურნს, აფელიუმში ამ პლანეტისაგან. სულ შვირე. ხუთხანევიარი ასტრონომიული ერთეულითაა დაცილებული...

— კი მაგრამ...

ივერინამ მარჯვენა ხელის იდაყვი მაგიდას დააყრდნობდა და ხელისგული გაშალა — იყუჩეო.

— სატურნი ახლა მზის მიღმა იმყოფება, — განაგრძობს მან, — ჰიდალგო კი აფელიუმს უახლოვდება და სატურნის ორბიტიდან ხელის გაწვდენაზეა. შენ ახლა ყველაზე ახლოს ხარ ამ ასტეროიდის აფელიუმთან და, ცხადია, შენ მოგიხდება მისი სტუმრობა, თუკი, რა თქმა უნდა...

უტა ფაზიამ მოუთმენლად გააქნია თავი:

— „თუკი“ არ არსებობს... ოღონდ, ბოლოსდაბოლოს, თუ ღმერთი გწამთ, ამიხსენით, რაშია საქმე? აგერ უკვე რამდენი ხანია, ვლაპარაკობთ და გარკვეულად ჭერაც არაფერი ვიცი... ან ეს კელერი რაღას იღიმება? — უტას გაღიზიანება შეეტყო და კელერი მყისვე დასერიოზულდა. — უბედურება მოხდა რამე?

ივერინამ მზერა აარიდა და მაგიდაზე თითები აათამაშა. გრძელი, თლილი, ლამაზი თითები ჰქონდა, ისეთი ლამაზი, სამკაულად ბეჭედი რომ არ სჭირდება, უსამკაულოდაც რომ მოგტაცებს თვალს.

— უამბე, ერიპ, — ხმადაბლა თქვა ლიუდმილამ, — სულ თავიდან მოუყევი, ოღონდ მოკლედ.

ახლა წინა პლანზე ისევ კელერის გამოსახულებამ წამოიწია. ივერინამ ოდნავ სიღრმეში გადაინაცვლა. უტა ფაზიამ თვალი გააყოლა და კელერს ყურადღება მხოლოდ მაშინ მიაქცია, როცა ერიპმა გაუღიმა და თეთრად ჩაწიკწიკებული კბილები გამოაჩინა.

— ჰე!.. — მოუთმენლად შეაგება „ფარნავაზის“ მეთათრმა. — გისმენ!

— მაშ ასე, — კელერმა რატომღაც მხრები აიჩეჩა და ისედაც სველი ტუჩები რამდენჯერმე გაილოკა. — მაშ ასე. ამ ცოტა ხნის წინათ ჰიდალგოზე გაიგზავნა კოსმოგონიური ექსპედიცია. ეს ექსპედიცია ბოლოდროინდელი კომპლექსური კვლევის ერთერთი რგოლია. მეცნიერებმა გადაწყვიტეს, ბოლოს და ბოლოს ამოიცნონ მზის სისტემის ასტეროიდთა წარ-

მოშობის საიდუმლო, სახელდობრ მარსსა და იუპიტერს შორის
 გაფანტული ურიცხვი ასტეროიდი მართლა პლანეტაა, ვინაიდან
 სამსხერევებია თუ, პირიქით, მიმდინარეობს აკრეციის პროცე-
 სი და მალე, იქნებ ერთი-ორი მილიონი წლის შემდეგაც, შესა-
 ძლოა ამ ასტეროიდებისაგან კარგა მოზრდილი პლანეტა ჩამო-
 ყალიბდეს, რომელიც ზუსტად მოერგება და შეავსებს ბოდე-
 ტიცუსის ცნობილი წესის² ხარვეზს...

— მერე, ჰიდალგო რა შუაშია? — მარჯვენა ხელისგული
 შეატრიალ-შემოატრიალა უტამ.

— ერთი შეხედვით, ეს ასტეროიდი მართლაც განზე დგას
 და დანარჩენებთან თითქოს არაფერი ესაქმება. მაგრამ სწორედ
 იმიტომ, რომ იგი ანომალიური და განსაკუთრებულია, ვინ
 იცის, იქნებ სახელდობრ ჰიდალგოზე აღმოჩნდეს ის ინფორ-
 მაცია, რომელსაც შეუძლია მთელ პრობლემას მოჰფინოს ნა-
 თელი.

უტამ ჰიდალგოს გაწეული ტრაექტორია წარმოიდგინა
 და ტუჩები უნდობლად ამოზურცა, მაგრამ არაფერი უთქვამს.

— ჰოდა, სწორედ ჰიდალგოზე გაიგზავნა ერთერთი ექსპე-
 დიცია, — განაგრძო კელერმა. — „ათინამ“, რომელმაც იგი
 ჰიდალგოზე გადასხა, გზა განაგრძო და ახლა სადღაც ბარნარ-
 დის ვარსკვლავის რაიონშია. ასტეროიდზე ერთი პირობა ყვე-
 ლაფერი კარგად მიდიოდა, ექსპედიციის წევრები ნაბიჯ-ნაბიჯ
 იკვლევდნენ ჰიდალგოს და მდიდარი მასალაც მოიპოვეს, მაგ-

1. აკრეცია—დიდი სხეულის ზრდა მომცრო სხეულთა შემოერთების
 გზით.

2. ბოდემ და ტიცუსმა მარტივი არითმეტიკული მწკრივით ერთმანე-
 თთან დააკავშირეს მზის სისტემის პლანეტების ორბიტათშორისი მანძილე-
 ბი. მათი წესის თანახმად, მარსსა და იუპიტერს შორის (მარსიდან 1,4
 ასტრონომიული ერთეულის, ხოლო იუპიტერიდან — 2,4 ასტრონომიული
 ერთეულის დაშორებით) უნდა არსებობდეს კიდევ ერთი პლანეტა.

რამ ერთ დღეს უბედურება მოხდა და სულ რაღაც ოცი წელიწადში დაიღუპა ოთხი კოსმონავტი...

— როგორ? რა მიზეზით?!

— ეს ჯერ არავინ იცის და აი, სწორედ ამის გამოკვლევა უნდა იკისრო შენ. მზის სისტემაში ახლა, შენი „ფარნავაზის“ გარდა, არცერთი პირველი კლასის ხომალდი არ არის. ასე რომ, მხოლოდ შენ შეგიძლია მოკლე დროში ჰიდალგოზე გადაჯდომა და ექსპედიციის კატასტროფის მიზეზების გამოძიება...

— ყველა დაიღუპა?

— არა, ყველა არა.

— სულ რამდენი წევრი იყო?

— ხუთი. ოთხი დაიღუპა, აკი გითხარი.

— ვინ და ვინ იყვნენ?

— ივ რადიმიჩი, ექსპედიციის მეთაური. არ შეიძლება არ გახსოვდეს — ვარსკვლავთა ოპტიკას გვასწავლიდა სადარისში.

უტას გული შეეკუმშა:

— მახსოვს... კიდევ?

— კიდევ ნოელ ორიოლი, ბენტ იენსენი და სელიმ შირაზი. სელიმმა, თუ გახსოვს, სადარისი ჩვენზე ერთი წლით ადრე დაამთავრა.

უტამ უშუბლი შეიკმუხნა, მაგრამ შირაზი ვერ გაიხსენა.

— მეხუთე ვინდაა, ვინ გადარჩა?

— სტაჟიორია ერთი, ქალიშვილი. დიანა სტაშკოვა. სწორედ ის დაგვიკავშირდა...

2

ჰიდალგოს ოპერაციის (უტა ფაზიას ტერმინია) ამბავი კემ-ის 53-ე ტომშია შეტანილი. „ფარნავაზი“ მაშინ თავისი მეორე დამოუკიდებელი რეისიდან ბრუნდებოდა. რეისმა სავსებით ნორმალურად, ის კი არა, მეტისმეტად მშვიდადაც კი

ჩაიარა და ჰიდალგოზე ის ამბავი რომ არ მომხდარიყო, თეისის ანოტაცია სულ რაღაც ხუთიოდე სტრიქონში ჩაეტეხებოდა. მაგრამ ჰიდალგოს ისტორიამ ირმის ნახტომის NR მიკროასოციაციაში არნახული აჟიოტაჟი გამოიწვია და ამიტომაც 53-ე ტომის სარედაქციო კოლეგიას ამ ამბის აღსაწერად დღილი არ დაუშურებია, ხოლო სტატიის ავტორს — უტა ფაზიას ქება-დიდება, რაც, როგორც მოგეხსენებათ, „ფარნავაზის“ მეთაურს იოტისოდენადაც არ სიამოვნებდა.

...დედამიწასთან საუბარი დაამთავრა თუ არა, უტა ფაზიამ კომპიუტერის საშუალებით ასტეროიდთან შეხვედრის მარშრუტი გამოთვალა, რეაქტორები მთელი სიმძლავრით ჩართო და ოცდათექვსმეტი საათიც არ იყო გასული, რომ აფელიუმიდან დაქანებულ ჰიდალგოს თავგადადებულ მონადირესავით კვალში ჩაუდგა. უხიფათო მანძილზე მიახლოებას კიდევ ექვსიოდე საათი მოუხდა და როცა ასტეროიდისა და „ფარნავაზის“ სიჩქარეები გათანაბრდა, უტამ სავსებით გამორთო მცირე სიმძლავრით მომუშავე სამანევრო რეაქტორი. ჰიდალგო — გიგანტური კლდის ოვალური ნატეხი — იახტის თავზე ეკიდა და საკმაოდ სწრაფად ბრუნავდა საკუთარი დენის გარშემო. „ოჰო, — გაიფიქრა „ფარნავაზის“ მეთაურმა. — ეს მზეთუნახავი ისე ციბრუტივით ტრიალებს, უთუოდ საგრძნობი გრავიტაციული ველი ექნება“.

უტა ფაზიამ მრავალნაცადი ბიოკომბინეზონისკენ გაიწოდა ხელი.

ეს იყო დედამიწის დროით 2418 წლის 29 ოქტომბერს, დილის ათსა და თერთმეტ საათს შორის

მას შემდეგ, რაც დედამიწას მომხდარი უბედურების ამბავი შეატყობინა, დიანა სტაშკოვას თვალებს რული არ მიჰკარებია. სტაჟიორს ეჭვიც არ ეპარებოდა, რომ უპატრონოდ არ მიაგდებდნენ, მაგრამ მაშველის მოსვლამდე ამ პიტალო

ასტეროიდზე მარტომმარტო გაძლება არ გინდოდა? ვინაიდან საიდან მოელის ახალი საფრთხე! აკი გუშინაც ბეწვზე გადარჩა: დილით იმ საბედისწერო პლატოს მიაკითხა. ის იყო, კონუსისებურ კლდეს წვეროზე მოექცა, რომ ნიადაგის რყევა შეიცნო; მიიხედა და საფეთქლები გაუტოვდა — ბაზის თალფაქს მეტეორიტი დასცემოდა. დაჯახების ადგილას ვეება შადრევანივით ამოსკდა დიდ-პატარა კლდის ნამსხვრევები და იგავმიუწვდომელი სიჩქარით აიჭრა შავ, გაყინული ვარსკვლავებით მოჭედოილ სივრცეში, რათა აღარასოდეს დაბრუნებულყო უკან, ასტეროიდის ზედაპირზე. ჰიდალგოს გრავიტაცია ამ მასის მქონე სხეულისათვის საკმაოდ მნიშვნელოვანი იყო, მაგრამ დედამიწაზე არსებულ სიმძიმის ძალის აჩქარებას ბევრად ჩამორჩებოდა. ამიტომ, თუმცა დიანას სპეციალური გრავიტეხსაცემელები ეცვა, მხოლოდ ათიოდე ნახტომი დასჭირდა, რათა ორმოცდაათმეტრიანი მანძილი გადაელახა და განადგურებულ ბაზასთან გაჩენილიყო. საშინელი სურათი გადაეშალა თვალწინ სტაჟიორს: კომპაქტური ტელედანადგარის ადგილას დაგრეხილი ნიკელის და ვანადიუმის ხროვა ეყარა, ნამსხვრევებს დაელეწა ოქსიგენერატორის¹ კორპუსი, იქვე მიმოფანტულიყო საკვების ტუბები, ზოგი — დაგლეჯილი, ზოგიც — დაუზიანებელი. კიდევ კარგი, ყველგანმავალი მოშორებით იდგა და არ დაზიანებულა (ყველგანმავალი ერქვა, მაგრამ ამ ფასტასტიკურ ხერგებში ყველგანმავალი კი არა, თავვი ვერ მოიქნევდა კუდს). გულშემოყრილმა დიანამ ყველაფერი, რაც კი გადარჩა, უმაქნის მანქანაში გადაზიდა რომელსაც ახლა ბინის მავივრობა უნდა გაეწია.

დალახვროს ეშმაკმა! ვინ იცის. ჰიდალგოს ას წელიწადში ერთი მეტეორიტი თუ ეწვევა ხოლმე და ბედი არ გინდა? —

1. ოქსიგენერატორი — ფანჯადის (Oxygenium) მწარმოებელი დანადგარი, რომელიც ფანჯადს უშუალოდ მინერალისაგან გამოიმუშავებს (ფანტ).

სწორედ ახლა მოვარდა და მაინცდამაინც ბაზის შენახვის
კდა თავს! თითქოს საგანგებოდ დაუმიზნესო!

დიანა ყველგანმავლიდან გამოძვრა და ისევ იმ გადასახედ
კონუსურ კლდეზე ავიდა.

აქედან ხელისგულივით ჩანდა მომცრო პლატო. მის ზედა-
პირს, გარშემო შემოჯარულ კლდეებთან შედარებით, უფრო
ღია ფერი ჰქონდა, თითქმის ნაცრისფერი დაჰკრავდა, ალაგ-
ალაგ მკრთალ ლიმონისფრადაც ციალებდა. შორეული მზე
სუსტად ანათებდა, მაგრამ მას სატურნი და მისი თანამგზავრე-
ბი ეშველებოდნენ და პლატოს შუაგულში მკაფიოდ მოჩანდა
ოთხი თეთრკომბინეზონიანი კოსმონავტის უძრავი სხეული.
სამი — თითქმის ერთად, ერთმანეთისაგან ხელის გაწვდენის
მანძილზე, მეოთხე — ცოტა მოშორებით... უკვე მეხუთე დღეა.
ასე წვანან...

დიანამ თვალეზი დახუჭა და ის ავი დილა მოიგონა...

ნაბიჯ-ნაბიჯ, მტკაველ-მტკაველ იკვლევდნენ ასტეროიდს.
ექსპედიციის უკანასკნელი ბანაკი სათვალავით მეცამეტე იყო
(მოდო და ნუ ირწმუნებ რიცხვ ცამეტის ეშმაკეულობას!). პლა-
ტო იმავე საღამოს (აქ „დილაც“ და „საღამოც“ პირობითად
იხმარებოდა — დედამიწის დროის მიხედვით) დაზვერეს კო-
ნუსური კლდის წვეროდან და პირველად სელიმ შირაზიმ თქვა
— ამ მშვენიერ მოედანზე მგონი ჰომო საბიენსს წაუშეშაგ-
ნიაო. ივ რადიმიჩისა და დიანას გარდა ყველას გაეცინა. იგმა
ხმადებლა ჩაახველა, ძალზე ხმადებლა, მაგრამ რადიოფონებმა
ეს ხმადებალი ჩახველებაც მიიტანეს კოსმონავტთა სმენამდე
და ბიჭები გაჩუმდნენ. „ხვალ ნახავთო“, — წყნარად თქვა
ექსპედიციის უფროსმა და მსუბუქად ჩამოხტა კლდიდან.

ხვალეც დადგა.

ბაზაში სამორიგეოდ დიანა დატოვეს — მისი ჯერი იყო.
მოწყენილი იჯდა ტელეეკრანთან და უყურებდა, როგორ გა-
რადიოდნენ კოსმონავტები ახორბლილი კლდეების ერთი ჭი-
მადან მეორეზე, ჯერ ერთი ამოეფარებოდა აყუდებულ ტინს.

მერე სხვა გაქრებოდა თვალსაწიერიდან. პლატოზე რომ დანენ, შიჩერდნენ, დაბლა დაიხედეს, ფეხები დააბაკუნეს და ხელების ქნევა დაიწყეს — აშკარად ჩანდა, ცხარე კამათი გამართა. ყველაზე მეტს. აქედანვე ეტყობოდა, სელიმი დაობდა. ტანმორჩილი შირაზი ქვევიდან ზევით შეჰყურებდა ამხანაგებს და რაღაცას გამწარებით უმტკიცებდა. მერე უცებ დაწყნარდნენ და წავიდნენ. წინ ნოელ ორიოლი მიდიოდა, მეორე ბენტ იენსენი იყო, მას სელიმ შირაზი მიჰყვებოდა, ხოლო ყველაზე უკან ივ რადიმიჩი მიაბიჯებდა.

პირველი ორიოლი დაეცა. დიანამ ნათლად დაინახა, როგორ გაიღვავა რაღაცამ მის ბეჭებშუა და იმ ადგილას კომბინეზონში ვარსკვლავისებური ხვრელი გაჩნდა. ნოელმა ხელები აიქნია და პირქვე ჩაემხო. ნელა, ეცემოდა. კლდეს რომ შეეხო, სხეულმა უკუქცევით ისევ ზევით აიწია და მერე საბოლოოდ გაეკრა ტინს. იმავე წამს იენსენმა მკერდზე იტაცა ხელი და ისიც ნელი-ნელ ჩაიკეცა. შირაზი წინ მიაწყდა — ალბათ ხელის შეშველება თუ უნდოდა და დიანამ ისევ თვალნათლივ დაინახა, წელანდელივით როგორ გაიღვავა რაღაცამ სელიმის კეფასთან და მის მუზარადშიც მყისვე გაჩნდა ვარსკვლავისებური ხვრელი. შირაზი როგორღაც გვერდულად წაიქცა. რადიმიჩმა, რომელიც ისედაც ოდნავ ჩამორჩებოდა ამხანაგებს, ახლა ნაბიჯი უკან გადმოდგა და მაშინვე რადიოფონში მისი მღელვარებისაგან მოგუდული ხმა გაისმა:

— სტაშკოვა, აცნობე დედამიწას! ბაზა არ მიატოვო, პლატოზე ფეხის შემოდგმა არ...

ალბათ „არ გაბედოო“, უნდა ეთქვა, მაგრამ სწორედ ამ დროს ზურგი იმასაც შეუწვრილა იმავე გაელვებამ. არაბუნებრივად შექანდა, ერთხანს იდგა და ირხეოდა. მერე ისევე, გამართული, მუხლჩაუხრელი, მოჭრილ ხესავით წაიქცა.

ეს ყველაფერი ისე სწრაფად მოხდა, რომ დიანამ გაკვირვება და შეშფოთებაც ვერ მოასწრო. ის კი არა, როცა ყვე-

ლაფერი დამთავრდა, შემდეგაც კარგა ხანს იჯდა მთვალეშტერებული, მხრებჩამოყრილი, გაშეშებული...

სტაშკოვამ თვალი გააჩილა. არა, სასწაული არ მომხდარა. ოთხივე კოსმონავტი ისევ ისე უმოძრაოდ იწვა მოყვითალო-ნაცრისფერ პლატოზე.

დიანა ნელი, აუჩქარებელი ნაბიჯით გაემართა ყველგან-მავლისაკენ.

რა ჰქნას?

დედამიწას უკვე შეატყობინა;

სამი სამარქაფო ჟანგბადის ავზი აქვს, თუ მოზომილად ხარჯა, თითო თორმეტ საათს იკმარებს. ასე რომ, ორმოციოდე საათის სამყოფი ჟანგბადის პატრონია.

საკვები — რამდენიც გინდა.

მამასადამე, უნდა ელოდოს. ამ ორმოციოდე საათში ალბათ მოუსწრებს მამველი. თუ არა და... ამბობენ, უჟანგბადობით გამოწვეული სიკვდილი საშინელებააო, მომაკვდავი თურმე არაადამიანურ ტანჯვას განიცდის, ამიტომ... ამიტომ, როცა უკანასკნელი ავზი დაცლაზე მიდგება, კომბინეზონის საკინძეს გაიხნის და...

და ჰიდალგოს კიდევ ერთი ყინულის ლოდი მიემატება.

4

— თანამედროვე იარაღის ნახელავი არ უნდა იყოს, — უტა ფაზია დიანას კი უყურებდა. მაგრამ, ეტყობოდა. ხმამაღლა ფიქრობდა. მან ის იყო დაამთავრა ბაზის კატასტროფისას სასწაულებრივად გადარჩენილი ტელეფირის შესწავლა და ჯერაც თვალწინ ედგა იმ ტრაგედიის სურათი, რომელიც ერთი კვირის წინათ ჰიდალგოზე გათამაშდა. — უცნაური ქრილობებია. მსკდომი ტყვიისას ჰგავს...

— როგორი ტყვიის? — დიანა ყველგანმავლის იატაკზე იჯდა, მიტყუპებულ წვივებზე ხელები შემოეხვია და ზურგით მანქანის კედელს მიყრდნობოდა.

— მსკდომი ტყვიისას. ოთხასიოდდე წლის წინათ დედამიწაზე ხმარობდნენ ასეთ ტყვიებს. ეს ტყვია სხეულში შეჭრისთანავე ფეთქდება, ქსოვილს ფლეთს და მის მიერ მიყენებულ ჭრილობას მოშუშება აღარ უწერია.

— რამდენადაც ვიცი, ოთხასი წლის წინათ დედამიწელები ჰიდალგოზე არ დაფრინავდნენ. არც სამასი წლის წინათ, ხომ?

უტამ თავის დაქნევით დაუდასტურა:

— არც ორასი, არც ასი წლის წინათ. საერთოდ, თქვენ პირველები ხართ, თქვენამდე აქ არც ერთ ადამიანს არ დაუდგამს ფეხი. ყოველ შემთხვევაში, ოფიციალურად ისეთი არავინაა ცნობილი, რომელსაც შეუძლია პრიორიტეტში შეგეცილოთ.

— არაოფიციალურად?

უტამ არაფერი უპასუხა. ფიქრიანი თვალები მიაპყრო ორასიოდდე მეტრის დაშორებით აღმართულ უნაგირა კლდეს. რომელიც საოცრად ჰგავდა იალბუზს. ამ ილუზიას ისიც აძლიერებდა, რომ შავჩრდილდაფენილი ტინის უნაგირი სატურნის რგოლების შუქით იყო მკრთალად განათებული და თოვლით დაფარული გეგონებოდა. მძაფრად მოენატრა მთები — ნამდვილი, გოროზი მთები და არა ეს უფორმო კლდის ნატეხები. ჩავა თუ არა დედამიწაზე, ზურგჩანთას აიკიდებს, ხელში ძალაყინს დაიჭერს და კავკასიონზე სახეტიალოდ გასწევს. თვითონ, საკუთარი ფეხით ავა უძნელეს მწვერვალებზე — თორემ საბაგრო ვზით უშბასა და გამარჯვების პიკზე ახლა თითისტოლა ბალდებიც კი ადიან.

უტებ დიანამ გაიცინა. სიზმარში ზანზალაკის ხმას რომ გაიგონებ, ისეთი იყო მისი სიცილი:

—სულ სხვანაირი მეგონე...

— ა?

— სულ სხვანაირი მეგონე-მეთქი.

უტამ ახლალა ინტერესით შეათვალიერა დიანა. „მთლად

ბავშვი ყოფილა; — გაიფიქრა. — ლამაზი ბავშვი
 მალლა კი:

— უანგბადის მარაგი ვაქვს? — ჰკითხა და კაბინას მზერა
 მოატარა.

— დაახლოებით სამ საათს კიდევ მეყოფა. უკანასკნელ
 ავზშილა დარჩა.

— საკმარისია.

— რას აპირებ?

უტამ ღრმად ამოისუნთქა:

— პლატოზე უნდა გავიდე.

დიანამ წვივებზე შემოსალტული ხელები გაასავსავა, მე-
 რე ისევ მომუჭა და მუხლებზე დაილაგა:

— ნუ იზამ. ივი ტყუილად არ ამიკრძალავდა პლატოზე
 გასვლას. ალბათ სახიფათოა. შეიძლება, ჯერაც ჩასაფრებუ-
 ლი არიან...

— ვინ?

— ვინც ჩვენებს ესროლა.

— მერე, შენი აზრით, ვინ უნდა იყვნენ ისინი?

— რა ვიცი... იქნებ მაინც სხვებმა, უცხოპლანეტელებმა
 დაგვასწრეს აქ მოსვლა? ხომ შეიძლება ვიფიქროთ, რომ რო-
 მელილაც ძვირფას ლითონს მიაკვლიეს და ჩვენი გამოჩენა არ
 ეჭაშნიკათ?

— დავუშვათ... მაგრამ რაღა პლატოზე გასვლას დაუცა-
 დეს? მანამდე არ შეეძლოთ თქვენი ამოქლეტა?

დიანამ ხელები გაშალა:

— ალბათ ძალზე მივუახლოვდით მათ საიდუმლოს.

უტა ფაზია წამით ჩაფიქრდა. მერე მკვეთრად წამოდგა.
 ბიოკომპინენზონის საკინძე შეიკრა და მუზარადს მისწვდა.

— მგონი, ჭეშმარიტებასთან ძალიან ახლოს ხარ. მაგრამ
 ზოგი რამ აუცილებლად უნდა დაზუსტდეს. ერთი მოსაზრება
 გამიჩნდა.

— უტა, იქ გასვლა სახიფათოა!

უტა ფაზიამ ხელი გაუწოდა. დიანამ თავისი პაწია ხელი

მიაგება და აპყვა. ვაჟმა გულლიად გაუღიმა შეშინებულ
 ჟიორს:

— ნუ გეშინია, ჩემი კომბინეზონი სასწაულებრივი მასა-
 ლისგანაა გაკეთებული. მარტო კოსმოსური სიჩქარით მოვარ-
 დნილ მეტეორიტი თუ შეუძლია მისი დაზიანება, ჩვეულებ-
 რივი მსკდომი ტყვია რა ბედენაა! მეტეორიტი კი... აკი თვი-
 თონაც თქვი, ას წელიწადში თურმე ერთი მეტეორიტი ეცემა
 ჰიდალოგზე, და ამას წინათ ისიც ჩამოვარდნილა, ასე რომ,
 არავითარი საფრთხე არ მეღის და ტყუილად გეშინია... ნახე-
 ვარ საათში აქა ვარ.

პლატოზე ფეხი შედგა თუ არა, უტა ფაზია მაშინვე და-
 რწმუნდა, რომ სელიმ შირაზი მართალი იყო და აქაურობას
 მართლაც გონიერ არსებათა ხელი აჩნდა. ფრთხილად, კუს
 ნაბიჯით მიდიოდა, თან დაკვირვებით ათვალეირებდა გარშე-
 მო ახორხლილ ვეება ლოდებს. პლატო მართკუთხა იყო, სიგ-
 რძე ასი-ასოცი მეტრი იქნებოდა, სიგანე — ოციოდე მეტ-
 რით ნაკლები. მისი კლდოვანი იატაკი თითქმის იდეალურად
 გლუვი იყო და კლდეს კი არა, მართლა ლითონს ჰგავდა. „ნე-
 ტავი რა უნდა იყოს? — გაიფიქრა უტამ. — აქ ვინ ყარაუ-
 ლობს აქაურობას ასე გულმოდგინედ, როგორც ცერბერი —
 ჰადესის კარებს?“ დახოცილ კოსმონავტებამდე ათიოდე ნაბი-
 ჯი რომ დარჩა, შედგა და მიმოიხედა.

პლატოს შუაში კვეთდა ორივე მხარეს კლდეებში გაჭრი-
 ლი ასევე მართკუთხა კვეთის მქონე საკმაოდ ფართო ღარი
 („გზატკეცილი!“ — პირველად ეს გაიფიქრა „ფარნავაზის“
 მეთაურმა, რომელმაც ეს უცნაური სარტყელი. ჰიდალგოს გა-
 რშემო შემოვლებული, „ფარნავაზიდანვე“ შენიშნა). მხარ-
 მარცხნივ იმ ადგილას, სადაც ეს ღარი პლატოზე შემოდიოდა,
 უტა ფაზიამ ორი მოგრძო შავი ლოდი შენიშნა. მხარმარჯვნივ,
 მოპირდაპირე მხარეს, სამიოდე ასეთივე ლოდი ეყარა.

უტას არ უყოყმანია, შებრუნდა და მარცხნივ წავიდა,
 „გზატკეცილის“ კიდური ნაზის პარალელურად, მისგან ასე
 ათიოდე ნაბიჯის დაშორებით. არც კლდეებზე, არც ტინის

საქ. სსრ კ. მარქსის
 სას. საზ. რესპუბ.
 ბიბლიოთეკა

დარში არავითარი მოძრაობა არ შეუნიშნავს. — ყველგანსავე-
ლისაკენ მიიხედა. „იალბუზზე“ დიანა იდგა უმოძრაოდ, თით-
ქოს კლდეს შეზრდოდა. ხელის დაქნევა დააპირა, მაგრამ რა-
ტომღაც გადაიფიქრა, უცებ გაუელვა — ვაითუ გაუმართლე-
ბელ რისკზე მივდივარ, მეც დავიღუპო და სტამკოვასაც ვე-
რაფერი ვუშველო. მაგრამ ცნობის წადილი იმდენად ძლიე-
რი აღმოჩნდა, რომ რისკზე ფიქრი მაშინვე მოისხიბა და გზა
განაგრძო.

თითქმის კლდეს აკრული მიუახლოვდა „გზატკეცილისა“
და პლატოს გადაკვეთის წერტილს, იმ ორ შავ ჩრდილს დააც-
ქერდა და შუბლი ცივი ოფლით დაეცვარა:

პლატოს ნაცრისფერ იატაკზე ორი სკაფანდრიანი ადამიან-
ნი იწვა. თითოეული მათგანის გვერდით ხელის მძიმე ტყვიან-
მფრქვევი ეგდო და უამრავი ცარიელი მასრა ეყარა...

5

კმემ-ის მე-3 ტომის 502-ე გვერდზე წერია:

„1993 წლის 5 სექტემბერს კუნძულ მაუას (ჰავაის არქი-
პელაგი) კოსმოსურ ბაზაში შეიარაღებულ ბანდიტთა ჯგუფმა
ხელთ იგდო სასტარტოდ გამზადებული საექსპედიციო ექს-
პრესი „კალაგენი“ და გაფრინდა გაურკვეველი მიმართულე-
ბით. ხომალდი დედამიწაზე არ დაბრუნებულა“.

ამ უპრეცედენტო შემთხვევის შესახებ ოფიციალურ პრე-
საში სხვა, უფრო ზუსტ ან საესე ცნობას არ გაუჟონავს. მა-
გრამ საკვალიფიკაციო აკადემიაში მოსმენილი ლექციებიდან
უტა ფაზიამ იმაზე გაცილებით მეტი იცოდა, ვიდრე კმემ-ის მე-
სამე ტომში იყო მოთხრობილი. ამ აკადემიაში „კონსოლო-
გიის შესწავლას“ ფანტასტიკურად ერუდირებული და კრიმი-
ნალისტის თანდაყოლილი უნარით დაჯილდოებული ბრიტანე-
ლი პროფესორი ჟეიმს ჯონსი კითხულობდა. ჯონსის ერთ-ერთი
მეგობარი ამერიკული მონოპოლიის — „ვანადიუმ-კომპანის“
მრჩეველი იყო და ხელი მიუწვდებოდა ბევრ საიდუმლომდე,

რომელთა გამოცნობაზე არაერთი იმდროინდელი გაზეთი თუ გამომცემლობა ოცნებობდა.

იმ „ბანდიტთა ჯგუფში“ ორიოდე თავზეხელაღებულ ცნობილ განგსტერთან ერთად რამდენიმე ახალგაზრდა ნიჭიერი მეცნიერი და ინჟინერიც შედიოდა, რომლებიც ხელფასს „ვანადიუმ-კომპანის“ ნალაროებში ღებულობდნენ. დედამიწის ვანადიუმის საბადოები თითზე ჩამოსათვლელი იყო, არადა ამ ლითონზე არსებული მოთხოვნილება ყოველდღიურად იზრდებოდა. სწორედ იმ პერიოდში კომპანიას ფინანსური სიძნელებები დაეწყო და მისმა მესვეურებმა გადაწყვიტეს დედამიწის მიღმა ეძებნათ პლატინაზე უფრო ძვირფასი ვანადიუმი. უბედურება ის იყო, რომ მარსსა და ვენერაზე კერძო კომპანიის წარმომადგენელს ცხვირსაც არ შეაყოფინებდნენ, მერკური, იუპიტერი და იუპიტერისიქითა პლანეტები კი ჯერ კიდევ თეთრ ლაქებად ითვლებოდნენ; მაშასადამე, რჩებოდა მხოლოდ და მხოლოდ ასტეროიდები. საექსპედიციო ხომალდის ასაგებად „ვანადიუმ-კომპანის“ არც დრო ჰქონდა და არც სახსრები, ამიტომ მშამზარეული ტრანსპორტის გამოყენება გადაწყვიტა, რისკზე წავიდა და „კალაგენი“ გაიტაცა.

„კალაგენმა“ ასტეროიდების სარტყელისაკენ გაუტია. ვიდრე მარსის ორბიტას მიაღწევდა, ექსპრესი რეგულარულად გადმოსცემდა ცნობებს კომპანიის საიდუმლო კოსმოსური კავშირგაბმულობის სამსახურს, მაგრამ ანობით მცირე პლანეტების ქაოსში ჩაყურყუმალავდა თუ არა, დამუნჯდა, პირში წყალი ჩაიგუბა. არავინ იცოდა, რომელ ასტეროიდზე „ჩამოჯდა“ ხომალდი — ცერერაზე თუ იუნონაზე, ვიქტორიაზე თუ აკვიტანიაზე, ფლორაზე თუ მელპომენაზე, იქნებ სულაც რომელიმე უსახელო კლდის ნატეხის მსხვერპლი გახდა...

იმედგადააწურულმა „ვანადიუმ-კომპანიმ“ კიდევ ათიოდე წელს იბარბაცა, კიდევ ბევრი ხრიკი იხმარა თავის გადასარჩენად, მაგრამ წელში ვერა და ველარ გაიმართა და წაიქცა.

...და აი, „კალაგენის“ სენსაციური გატაცებიდან ოთხას

ოცდახუთი წლის შემდეგ ექსპრესის გაქრობის ბურჟუაზიული ისტორიას ნათელი მოეფინა.

უტა ფაზიამ ბაგეზე იკბინა და თვალწინ ნათლად წარმოუდგა ჰიდალგოზე დატრიალებული ტრაგედიის პირველი აქტი: კალაგენელები, რა თქმა უნდა, პირველად გამოუკვლეველი ასტეროიდების შესწავლას შეუდგნენ. რამდენიმე მცირე პლანეტა უბრალო კლდის ან ყინულის უფორმო ნატეხი აღმოაჩინდა, სხვებზე ვანადიუმის ნასახიცი არ მოიპოვებოდა. მაგრამ განგსტერ-მეცნიერებს მალე ბედმა გაუღიმა: სწორედ იმ დროს ასტეროიდთა სარტყელში ჰაპანწყვეტით მიიკვლევდა გზას ჰიდალგო, რომელიც, ის იყო, თავისი პერიპელოუმიდან გადიოდა. პირველმავე ანალიზმა კალაგენელებს სუნთქვა შეუკრა: ეს ნესვისებური ფორმის მქონე ასტეროიდი თითქმის მთლიანად წმინდა ლითონური ვანადიუმის, მოლიბდენისა და კიდევ რამდენიმე სხვა იშვიათი ლითონისაგან იყო შედგენილი.

„კალაგენის“ ეკიპაჟს დრო არ დაუკარგავს და მაშინვე შეუდგა ვანადიუმის საბადოს ღია დამუშავებას. როგორც ჩანს, მას საკმაოდ მძლავრი ლაზერული ტექნიკა ჰქონია — სხვანაირად შეუძლებელი იქნებოდა პლატოს და მასში შემდინარე ორი „გზატკეცილის“ ამგვარი სახით დამუშავება.

როცა ხომალდის სათავსები ხალასი ვანადიუმის ზოდებით გაიჭედა და სტარტის დრომაც მოაწია, უცებ გამომჟღავნდა, რომ ორ თავზეხელაღებულ განგსტერს ეკიპაჟის ამოქოლეტა და „კალაგენის“ ხელში ჩაგდება გადაეწყვიტა. ანგარიში ზუსტი იყო: თუ ოპერაცია წარმატებით დაგვირგვინდებოდა, „ვანადიუმ-კომპანი“ პრემიას ოცზე კი არა, ორ კაცზე გაანაწილებდა და თვალის დახამხამებაში გამდიდრებული განგსტერები ხელობას მიატოვებდნენ, დანას დაკეცავდნენ, ლასოს დაახვევდნენ, სადმე კალიფორნიაში ან ახალ ზელანდიაზე დასახლდებოდნენ და უდრტვინველად გალევდნენ წუთისოფელს.

მაგრამ ინჟინრებმა და მეცნიერებმა როგორღაც შეიტყვეს შეთქმულების ამბავი და წამიც არ დაუყოვნებიათ, მაშინვე მოქმედებას შეუდგნენ. როცა სტარტისთვის უკვე ყველაფერი

მზად ჰქონდათ, განგსტერები შორს გაიტყუეს, სამი მკვლელობის მიუჩინეს — ახალგაზრდა ინჟინრები, რომლებიც უკვე აღარაფერში სჭირდებოდათ — და ისე, რომ შათი შეტაკების შედეგისთვის არ დაუტედათ, აუღელვებლად დააჭირეს თითი სასტარტო ღილაკს.

„კალაგენი“ ჰიდალგოს კი გასცდა, მაგრამ დედამიწისთვის არ მიუღწევია — ვინ იცის, იქნებ რომელიმე ასტეროიდს შეასკდა, ან მართვა მოეშალა და სადღაც უსასრულოდ ჩაიკარგა, ან იქნებ რეაქტორი აუფეთქდა და ამოდენა ხომალდი თვალის დახამხამებაში იქცა ფერფლად და ნაცრად.

ჰიდალგოზე დარჩენილმა ხუთმა დედამიწელმა კი, რომლებმაც არ იცოდნენ, რომ „კალაგენის“ ეკიპაჟმა ისინი სასიკვდილოდ გასწირა, საქმის ცოდნით, მეთოდურად დაცხრილა ერთმანეთი.

ამით დამთავრდა ტრაგედიის პირველი აქტი. მაგრამ ბოროტების თესლი ზოგჯერ ჭანგა ბალახივით სიცოცხლისუნარიანია და ისეთ ადგილას ან ისეთ დროს ამოყოფს თავს, სადაც და როდესაც არ ელოდები.

ოთხას ოცდახუთი წლის შემდეგ ამ ღვთისაგან მივიწყებულ ასტეროიდზე ტრაგედიის მეორე აქტი გათამაშდა:

უტა ფაზიამ იცოდა, რომ თუ ჰიდალგოს მასის მქონე სხეულის ზედაპირიდან ჰორიზონტალურად გავისვრით საგანს (ამ შემთხვევაში — ტყვიას) ისეთი საწყისი სიჩქარით, რომელიც მეტია წრიულ ორბიტულ სიჩქარეზე¹ და ნაკლებია პარაბოლურ სიჩქარეზე,² ეს საგანი (ამ შემთხვევაში — ტყვია)

1. წრიული ორბიტული სიჩქარე — სიჩქარე, რომლითაც სხეული ორბიტაზე მოძრაობს.

2. პარაბოლური სიჩქარე — დისკაციის სიჩქარე (იგივეა, რაც შორეუ ჯოსმოსური სიჩქარე), ანუ სიჩქარე, რომელიც უნდა შეიძინოს სხეულმა, რათა გათავისუფლდეს ვარსკვლავის, პლანეტის თუ ასტეროიდის მიზიდულობისაგან.

სამუდამოდ მთავარი, მიმზიდველი სხეულის ორბიტაზე დაჩეხება, როგორც ჩანს, კალაგენელთა მიერ გასროლილების სიჩქარე („დაახლოებით 800-850 კილომეტრი წამში“, — გაიხსენა უტამ) სწორედ ამ შუალედში თავსდებოდა. მაშასადამე, ეს ტყვიები აგერ უკვე მეხუთე საუკუნეა დაქპრიან ჰიდალგოს გარშემო, ადამიანთა ხელით გაჭრილი ღარის გასწვრივ, და მშვიერი მგლების ზროვის მადით ელოდებიან მორიგ მსხვერპლს...

ტყვიები ზედაპირიდან დაახლოებით ერთ დონეზე იყო გასროლილი, თანაც ურთიერთსაწინააღმდეგო მიმართულებით. სწორედ ამიტომ დიანას ამხანაგთაგან ზოგი მკერდში დაიჭრა სასიკვდილოდ, ზოგიც ბეჭებში, ხოლო ტანმორჩილ შირაზის ტყვია თავში მოხვდა...

„ფარნავაზის“ მეთაურმა თვალები მოჭუტა.

უტა ფაზია და დიანა სტაშკოვა მშობლიურ პლანეტაზე ჩაიტანენ ამ მწუხარე ამბავს.

მართალია, დედამიწაზე „ვანადიუმ-კომპანის“ კვლიც აღარ დარჩა, მაგრამ უტა ფაზია და დიანა სტაშკოვა მაინც აღძრავენ საჩივარს მის წინააღმდეგ, რაკი ხელში ასეთი მკაცრი სამხილი ჩაუვარდათ.

მერე რა, რომ ამდენი დრო გავიდა, მერე რა, რომ დედამიწაზე უკვე დიდი ხანია აღარ არსებობს ამგვარ ბოროტებათა საფუძველი!

გალაქტიკაში ხომ, თუნდაც მხოლოდ NR მიკროასოციაციაში, ჯერ კიდევ ბევრია ისეთი პლანეტა, სადაც უამრავი რამ არის მოსაგვარებელი, სადაც ზოგჯერ ბოროტი ჯერ კიდევ სძლევს ხოლმე კეთილს. აი, სწორედ მათთვის მაგალითად უნდა იქცეს ეს ნაღვლიანი ისტორია...

უტა ფაზიამ თავი ასწია.

„იალბუზზე“ ქანდაკებასავით იდგა თეთრკომბინეზონიანი დიანა.

„ფარნავაზი“ ნელა, სულ ნელა დაეშვა პლატოზე, რომელმაც მშვენივრად გასწია კოსმოდრომის მოვალეობა. კორპუსი ოდნავ შესამჩნევმა ბიძგმა შეაქანა.

უტამ რეაქტორები გამორთო და დააყურა.. დიანაც, რომელიც მეთაურის უკან იდგა და მის მხარზე წელი ედო, სმენად გადაიქცა; მაგრამ, რა თქმა უნდა, ოთხას ოცდახუთი წლის წინათ გასროლილი ტყვიების კორპუსზე მიჯახების ხმაც არც ერთს არ გაუგონია.

მიუხედავად ამისა, უტა ფაზიამ იცოდა — ოცი წამის შემდეგ ჰიდალგოს ორბიტაზე ერთი ტყვიაც აღარ დარჩებოდა. ამიტომ ორიოდვე წუთი რომ გავიდა, ლიუკი გააღო, პლატოზე ჩავიდა და ოთხი კოსმონავტის გაშეშებული სხეულები იახტის სალონში დაასვენა.

უტა და დიანა მცირე ხანს მდუმარედ დაჰყურებდნენ დაღუპულ დედამიწელებს.

მერე „ფარნავაზის“ რეაქტორებმა ერთხელ კიდევ შეარყია ამიერიდან უკვე უზღვათო ასტეროიდის სხეული. იახტამ მძლავრად გაიწია, ჰიდალგო ნელ-ნელა ჩამორჩა, დაბატარავდა და შავეთში ჩაიძირა.

„ფარნავაზი“ მზისკენ მიიჩქაროდა.

გიგამ ნაბიჯით დაასწრო მიქელ-გაბრიელს და ღილაკს ელვის სისწრაფით დააჭირა თითი. ლიფტის ორმაგი კარი გახანით დაიხურა და კაბინა რწევითა და რახრახით წავიდა ზემოთ, მეათე სართულისაკენ.

— ეგეც შენ, გიტირე თუ არა დედა! — ხიძნის მოგებით ჩაიცინა გიგამ. — იწანწალე ახლა ქუჩაში და ეძებე საკბილო! მათხხხოვარი! კრრრეტინი... — შეამკო მისებურად.

მიქელ-გაბრიელი გიგამ რვა წლის ასაკში გაიცნო, როცა „მგელობიას“ თამაშის მერე გასაგრილებლად წყალმცინარას მორევში ჩაყვინთა და იქიდან ფილტვების ანთება ამოიტანა. იმ ღამეს, ასე თუ ისე, არა უშავდა, მეორე დღეს სიცხემ ნელა აუწია, მესამე ღამეს კი ორმოცდაერთზე აუვარდა. ე, სწორედ მაშინ აიტუზა მის სასთუმალთან თვალეზჩალამებული და კბილებდახრჭენილი ლანდი. გიგამომ (ბავშვობაში მას ეს სახელი ერქვა). ხელად იცნო ვინც იყო, თუმცა მერე, მოგვიანებით, კი უკვირდა, ნეტა რანაირად უნდა მეცნო, თუკი იმ დროს, როცა დედაჩემმა მუცლის მოშლა და, ამრიგად,

ჩემი მოკვლა მოინდომა (ეკ, ქმარმა მიატოვა საბრალო!) ხოლმე თვის ჩანასახი ვიყავი, სხვა არაფერი მახსოვს და ეს უფმური დამამახსოვრდაო. მაგრამ, ასე იყო თუ ისე, სას-
 თუმალთან წამოყუდებული მიქელ-გაბრიელი, როგორც მო-
 ვახსენეთ, შეხედვისთანავე იცნო და არიქა, თავს ვუშველოო,
 წამოხტა და დელელურდას შეენთო გორა-არამეულის წვერო-
 ნაკენ (აბა ამ გაცხარებული ომის დროს მამასისხლად ნაშოვნი
 ორი აბი სულფიდინის იმედით ხომ არ იქნებოდა!)... სინამდ-
 ვილეში არსადაც არ გაქცეულა, სად ჰქონდა ამის თავი, სა-
 წოლში ბორგავდა, აქეთ-იქით ეხეთქებოდა და ხან ცივსა და
 ნან ცხელ ოფლში ცურავდა, მაგრამ შიქელ-გაბრიელს მაინც
 აჯობა. გაასწრო, კარვა მანძილზე ჩამოიტოვა და ბოლოს ენაც
 კი გამოუყო. მერე, მართალია, ციცაბო ფერდობზე ფეხი აუ-
 ცდა და ბნელ, უფსკერო ხევში ლიწინ-ლიწინით ჩაიჩეხა, მაგ-
 რამ თვალი რომ გაახილა, სასთუმალთან დაბალ სკამზე საცო-
 დავად მოკუნტული, მთლად დაღეული დედა დაინახა და
 „წყალიო“, — მიახვედრა როგორღაც...

მეათე სართულის კიბის მოედანი, როგორც ყოველთვის
 (თითო-ორიოლა გამონაკლისის გარდა), ახლაც უკაცრიელი იყო
 — ალბათ მოგეხსენებათ, რაოდენ იშვიათად ხვდებთან ერთ-
 მანეთს თანამედროვე რკინა-ბეტონის მრავალუჯრედიან კო-
 ლოფთა მობინადრენი. რასაკვირველია, ვერც ის მიხრწნილი
 მიქელ-გაბრიელი ამოასწრებდა ლიფტს. ამ სიმაღლეზე ამოს-
 ვლას, მაგრამ გიგამ მაინც სიფრთხილე არჩია: გასაღები რომ
 გადაატრიალა და საკეტის ენის ნაცნობი ჩხაკუნი გაიგონა,
 უკან მოიხედა, მერე უცებ შეაღო კარი, ტალანში კი არ შევი-
 და, შეხტა და კარი ისე მოაჯახუნა, მიქელ-გაბრიელი სადარბა-
 ზოდან გასული თუ არ იყო, უთუოდ გაიგონებდა.

— კრრრეტინი! — და გემოვნებით გაიმეორა გიგამ საკ-
 მაოდ ხმამალლა. იცოდა, რომ ბინა კარიელი იქნებოდა, მისი

მეუღლე, ქალბატონი თამარი (ქმრისთვის — თამარიკო, თამთა, თამუნია; ერთხელ „ტომაც“ კი დაუძახა: ახალდაბრუნებული გახლდათ ივანოვო-ვოზნესენსკიდან) ათი საათის მატარებელს ჩამოჰყვებოდა და შინ თერთმეტამდე ვერ მოვიდოდა. გუშინ გაემგზავრა კახეთში თამარი, იქაურმა მიქელ-გაბრიელმა ერთი შორეული ნათესავი წარსტაცა გიგას ცოლოურებს და თამარის გარეშე ზომ ვერ დაკრძალავდნენ...

გიგამ ფეხები ფლოსტებში წაჰყო და სიამოვნებისაგან მსუბუქად ამოიკვნესა.

ცხრამეტი წლის გოგა (არმიაში სამსახურისას შინაურულად, ესე იგი ქალებში, ეს სახელი ერქვა) სოკოთი მოიწამლა. ვერაფრით ვერ წარმოიდგენდა, ის ძისი ნაცნობი მიქელ-გაბრიელი ყაზანშიაც თუ ჩააკითხავდა და ახალგაზრდა მარტოხელა ქვრივის, მადინა ილიასოვას მყუდრო ბინაშიც მიაგნებდა. კიდევ კარგი, თავად მადინას სოკო არ უჭამია (ცოტა იყო და ულუფაში არ ჩაეზიარა მოშიებულ ჯარისკაცს), თან ფხიზელიც გახლდათ და დროზე მოისაზრა, რომ სამხედრო ნაწილის ექიმისათვის მიეწვდინა ხმა, თორემ გოგასა და მიქელ-გაბრიელის ქიდილში უთუოდ ამ უკანასკნელს დარჩებოდა გამარჯვება.

სხვათა შორის, ეტყობა, ნაწილობრივ იმ ავბედითი მოწამვლის შედეგიც იყო, მოგვიანებით კუჭის წყლული, ქოლეცისტიტი და მარჯვენა თირკმლის კენჭოვანი დაავადება რომ შეიძინა, რომლებიც ხან ერთად, ხანაც ცალ-ცალკე, მორიგეობით ახსენებდნენ ხოლმე თავს. ნაწილობრივ-მეთქი, იმიტომ ვთქვი, რომ ზემოჩამოთვლილ სნეულებათა განვითარებას, ავადმყოფობის ისტორიის ენით თუ ვიტყვით, არარეგულარულმა კვებამ და უძილობამაც შეუწყო ხელი — ბატონ გიორგის ზომ (სამსახურში მას ეს სახელი — პასპორტით დაკანონებული სახელი — ერქვა) ხშირად უხდებოდა მივლინებებში ყოფნა... თუ ამას თამბაქოს თავგამოდებული წვეის ოცწლიან სტაჟს და, მართალია, ზომიერად, მაგრამ მაინც საკმაოდ

სისხშირით (როგორც ქართველ კაცს შეეფერება) მიღებულ კოპოლს დაეუმატებო, აღარც ის გაგაკვირვებო, ბოლო ხანს ჩვენს გიგას არითშია და ჰიპერტონიაც რომ შემოეჩვია.

— მაგის დედაც ვატირე, — იტყოდა ხოლმე გიგა მეზობლების სადაბადებისდღეო, საქლესხო ან საორმოცე თავყრილობაზე (ამ დროს, რა თქმა უნდა, ხმას დაუწევდა, რომ მისი მოუწმანრო სიტყვები ქალებს არ გაეგონათ), — ხომ ამდენი რამე მაწუხებს, მაგრამ თქვენ გგონიათ, მიქელ-გაბრიელს ვუფროთხი? წვალების მეშინია, მეგობრებო, წვალების! თვარა მე, — ამ დროს მისი თამთა-ქალი ცხრა მთას იქითაც რომ ყოფილიყო, ეშმაკურად თვალემმოწკურული მიიხედ-მოიხედ-დავდა და კიდევ უფრო დაუწევდა ხმას, თითქმის ჩურჩულზე გადადიოდა, — ჩემი წილი წუთისოფელი ჩემს გემოზე გავლიე, კაი დრო მიტარებია, კაი მისვამს, კაი მიჭამია და კაი ქალებშიაც მიხვანხვალაია. აბა, ასეა ეს! ხნეირი არ მქვია, ორმოცდაათისაც არ ვარ ჯერ, მაგრამ წინ წვალება და გაჭიანურებული სულთაბრძოლა თუ მელოდება, მირჩევნია, ამაღამვე გავიპარო ძილში, წყნარად, მშვიდად, დაუკვნესებლად...

გიგამ საშინაო ტანსაცმელი გადაიცვა, სამზარეულოში შეფრუტუნდა და მაცივარი გამოაღო.

შიოდა კაცს...

ამ ათიოდე წლის წინ ექიმებმა ურჩიეს, კუჭის ოპერაცია უნდა გაიკეთო, თორემ ერთ მშვენიერ დღეს გაგეზვრიტება და გაგათავებსო. გაეცინა. თითიდან სისხლის აღებისას და შპრიცის დანახვისას გული მისდიოდა ხოლმე და ასეთი კაცი კუჭის ოპერაციის გამკეთებელი იყო? ტომას გამჩენი აცოცხლა

ღმერთმა (ეს ის ტომაა, შეცდომით თამუნისა რომელიცაა ერთხელ მისი სახელი), ისეთი უებარი სამკურნალო ბალანები გამოუგზავნა, თვენახევარში მოუშუშა ის წყლული და თვალბამოღამებული მიქელ-გაბრიელი კიდევ ერთხელ კულამოდუებული გააბრუნა უკან.

— ნიძლავის გულისთვის ქვას დავდექავ, თუ გინდათ, — შუა პურ-მარილში დაიქაღნა ერთხელ გიგამ. — არადა, ექიმებისთვის რომ დამეჯერებინა, ახლა ჩემი ძვალცი არ იქნებოდა მიწაში. პირდაპირ საოპერაციო მაგიდაზე, გამარმარებული დანის ქვეშ გამძვრებოდა სული. აბა, ასეა ეს!..

მინანქრიან ცისფერ ქვაბში მწვანე ლობიოს შეჭამადი აღმოაჩინა. შაცივარს თვალი ჩაუკრა, ტუჩები გაილოკა და გაზქურა აანთო. კარადაში, ცხარე ტყემლისწვენიც ეგულეზოდა.

სამი... არა, თითქმის ოთხი წლის წინათ საავტომობილო კატასტროფაში მოჰყვა. მაშინაც პირში ჩალაგამოვლებული დატოვა მიქელ-გაბრიელი; შოფერი ავარიის ადგილსავე გარდაიცვალა, ხოლო ორმა მგზავრმა მთელი კვირა იწვალა საავადმყოფოში და ჯოჯონეთური ტკივილებით დაღია სული... გიგას კი... გიგას განაკაწრიც არ დასჩენია, მხარი დაებეჭა მომსუბუქოდ, ეს იყო და ეს.

— საწყლები, რამდენი იწვალეს, — იტყოდა ხოლმე და ფრთხილად წაუქცევდა თავს სავსე ჭიქანს. — ღმერთმა ნათელში ჩამოფოთ... ეჰ, არა, ძმავ, ბედნიერია სანდრიკა, მშვიდად, წყნარად წავიდა, არაფერი სტკენია, არაფერი გაუგია... სანდრიკა შოფერს ერქვა.

ქვაბს სახურავი ახადა და აშიშხინებულ კერძს კოვზით ამოურია. სამზარეულოში საამო სუნი დატრიალდა. ისევ გამოაღო მაცივრის კარი იღუმალის მოლოდინით. გაუშართლა—

ოდნავ ნაკლული ერთი ბოთლი წითელი „შუშხუნა“ არ
აჩინა?

— გვიქვიფია აბა! — თვალი ჩაუკრა ბოთლს.

დღეს დილიდანვე აედევნა თვალეზღამებული ლანდი. სამსახურში მისვლისთანავე იგრძნო საზიზღარი თავბრუსხვევა, საფეთქლები აუბათქუნდა, მარცხენა ხელის თითები გაუცვივდა და დაუბუჟდა. მიხვდა, წნევამ ამიწიო. დაახლოებით ას ოთხმოცი ას ათზე ექნებოდა. უკრა გამოაღო, წამალი მოჭებნა, ენაზე ფხვნილი დაიყარა და წყალი მიაცოლა. ერთხანს თვალდახუჭული იჯდა. წნევამ მალე დაუწია. შესვენებამდ ბარაქიანად იმუშავა. ნასადილევს მაგიდიდან საშლელმა ისკუპა, იატაკზე დავარდა, კალიასავით ახტა თვალსა და ხელს შუა გაუჩინარდა. გიგამ ჩაიმუხლა, ჯერ მაგიდის, მერე — კარადის ქვეშ გვერდულად შეიჭყიტა და უცებ იგრძნო, როგორ გადაეხლართა ნაწლავები. ცივმა ოფლმა დაასხა. სადღაც, კუჭის მიდამოში, მძაფრმა ტკივილმა გაჰკრა და ირგვლივ ყველაფერს ნაცრისფერი დაეფინა. მაშინვე საოპერაციო მაგიდა, თეთრნიღბიანი ქირურგები და ცივად მოლაპლაპე სკალპელი დაუდგა თვალწინ. მუხლებს ძალა დაატანა, ოდნავ წამოიძართა და, მადლობა ღმერთს, ნელ-ნელა ჩაუყუჩდა ტკივილი.

— როგორაა შენი წნევის საქმე? — ჰკითხა განყოფილების გამგემ დღის ბოლოს.

— არ ვეპუები, ბატონო ტრიფონ! — ცოტა არ იყოს, ამაყად უპასუხა გიგამ. — ამ დილასაც მქონდა, ერთი-ორჯერ შემაქანა, მაგრამ დავაგდე. მაგას თუ ავყევი...

ტრიფონმა ხელები გაასავსავა:

— აჰ, არა ხარ მართალი, ჩემო გიორგი. მაგას დროულად უნდა მიხედვა, თორემ წნევას ხუმრობა არ უყვარს, იცოდე. ბოლოს არ განანოს!

— იჰ, წნევა რა ბედენაა, ბატონო ტრიფონ, მაგის სულაც არ მეშინია. თქვენ სხვა თქვით, თორემ წნევამ უცბად იცის — „რახ“ ერთი და გათავდა!

— მაგას არ გეუბნები მეეც?

— ჰოდა, წყნარად და უწვალებლად თუ დავლევ სულს, ამას რა ჯობია, ამაზე ვოცნებობ მეც.

— მე ჩემი მითქვამს და დანარჩენი შენ იცი, ჩემო გიორგი...

გიგამ ჩაიხითხითა და ღვინო დაისხა. ჭიქამ გარედან ნისლის ჰაეროვანი ქსოვილი გადაიკრა, შიგნიდან კი პაწია ვერცხლისფერი ბურთულებით დაიწინწკლა. ენას ისე საამოდ მოეფხაქუნა, ისე, რომ... იფ!..

ცხრას ოცი წუთი აკლდა, როცა ტელევიზორი ჩართო და მის წინ სავარძელში მოეწყო მოხერხებულად. რაღაც უღიმღამო, უფერულ ფილმს უჩვენებდნენ. ვითომ მხატვრული იყო, სინამდვილეში კი უხეირო და „აბა ჰე, აბა ჰოს“ ტიპის კოლმეურნეობაზე გადაღებულ დოკუმენტურ ფილმს ჰგავდა. ამიტომ მალე თვლემამ მოერია და, დიდი-დიდი, ათი წუთი იქნებოდა გასული, გემრიელად ჩაეძინა კიდეც...

ვიღაც ფრთხილად შეეხო მხარზე. თავი არ აუწვევია, ისედაც მიხვდა, ვინც იქნებოდა, და ტანში უსიამოდ გააეროლა. „საიდან შემოვიდა ეს ოხერი!“ — გაიფიქრა და ერთიანად დაიძაგრა, უცაბედი წამოხტომისთვის შეემზადა, იქნებ წელიდან დავუსხლტეო, მაგრამ გვიანდა იყო, მუხლები უკვე მოკვეთოდა. თვალები ოდნავ გაახილა და მოპირდაპირე კედელზე აკრულ დიდ, ოქროსფერჩარჩოიან სარკეში ცოტათი გადღაბნილი ნახატი დაინახა — სავარძელში საცოდავად ჩაკეცილი, მუხლებთან ფეხებწაკვეთილი პატარა კაცი (კი მაგრამ, სისხლი რომ არ სდიოდა?) და მის უკან — თვალებში წყვდიადჩამდგარი და დაცივნივით კბილებდახრქენილი მიქელ-

გაბრიელის ლანდი. „თუ არ ვცდები, რუბენსის ნახატები და იყოს“, — მწარედ გაიფიქრა და ამ დროს მიქელ-გაბრიელმა მეორე ხელით ლაპლაპა სკალპელი დაუსვა მიშველ მუცელზე (კი მაგრამ, როდის მოასწრო კვართის გახდა?), მესამე ხელი კი ღია ჭრილობაში შეუყო და დაკლული ქათამივით აფართხალებულ გულს ბასრი ფრჩხილებით ჩაეჭიდა. გიგამ დაიგმინა და გაიბრძოლა. რომ არაფერი გამოუვიდა, „მიშველეთო!“ — იყვირა მთელი ხმით, მაგრამ რად გინდა, ამ ტრიალ მინდორში ვინ იყო მიშველელი! მიქელ-გაბრიელმა მეოთხე ხელი თმაში წაატანა, მოქაჩა და კინალამ თავის ქალა ახადა, მეხუთე კი ყელში წაუჭირა და ხრიალი დააწყებინა. ამ დროს უცებ აცივდა, ქარბორბალა დატრიალდა, დაიგრგვინა, მიწა შეიხძრა და ატორტმანდა. გიგა უკვე წყალცინარას — თავისი ბავშვობის ქალაში — მირბოდა. ლამდებოდა. კიდევ ცოტაც და, საცაა, მიაღწევდა გორა-არამეულის წვეროს, მაგრამ უცებ მთის მწვერვალი მოიბრუნდა, გადმოიქცა და ფერდობზე დაგორდა. ვეებერთელა კუპრისფერმა ლოდმა ცის ნახევარი დაფარა, გუგუნით წამოვიდა, თანდათან უმატა სიჩქარეს, მოზანზარებდა. მოდგანდგარებდა და მოჰქონდა ხე და მიწა. იქაურობა ჯოჯოხეთურმა გრიალმა და ხათქახუთქმა გააყრუა. „ალბათ ესაა მეორედ მოსვლა!“ — გაუელვა გიგას. ზვავი ელვის სისწრაფით მოახლოვდა. მერე აიყალყა, ერთიანად ჩამოაბნელა ცა; წამით თავზე წამოადგა შიშით გულგაყინულსა და გარდუვალ ხვედრთან თითქმის უკვე შერიგებულს, გამანადგურებელი, ყოვლისდამთრგუნავი ძალით დაეჯახა, თან დაიტანა, აითრია, ხერხემალი დაუჩეჩქვა, თავის ქალა ჩაუნგრია და ფილტვები დაუფლითა. გიგას თვალწინ უცებ უზარმაზარი ბნელი უფსკრული გადაიხსნა, არაადამიანური ტკივილებით გულგახეთქილმა ერთი კი დაიდრიალა და როცა ტვინდანთხეულ თავზე ხელებშემოჭერილი იმ ჩაშავებულ უფსკრულეთში გადაფრინდა, მოულოდნელად სამარისებური სიჩუმე ჩამოწვა... დიდხანს, უსასრულოდ დიდხანს მიფრინავდა თვალშეუდგამ ცივ სიბნელეში...

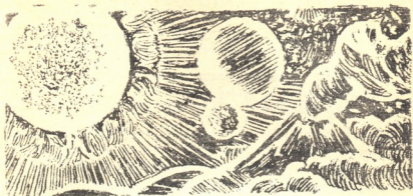

— საწყალი, სულ წყნარ სიკვდილზე ოცნებობდა და —
აჰა...

- მაშა, ქა, დღენიადგ წვალეებისა ეშინოდა, უბედურს...
- ბედნიერი ყოფილა: რასაც ნატრობდა, აუხდა კიდევ...
- ხედავ? ტელევიზორის ყურებაში გაპარულა!...
- რა მშვიდად წასულა, კაცო, ა?..

...ეჰ, რა იცოდნენ თამარის ხატ კვილზე შემოცვენილმა
მეზობლებმა. როგორი ჯოჯოხეთური, საუკუნის სიგრძე წამე-
ბა გაიარა სიკვდილისწინა ზმანებაში საბრალო გიორგიმ... გი-
გილომ... გიგამ...

„აღვერიენით ერსა, უცხოსა შჯულითა...
 რომელთაგან ვიხწავენით საქმენი მათნა“.
 იოვანე საბანისძე.

„ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტს.
 სერ!

ჩემი მორიგეობისას, მიმდინარე წლის 20 ოქტომბერს, გრინვიჩის დროით 01 საათსა და 33 წუთზე მფრინავი სამეულის თანავარსკვლავედში იფეთქა R₃ ვარსკვლავმა (ტიპი M1C-22 ახალი კლასიფიკაციით); 18,5 წამის შემდეგ მისმა სიკაშკაშემ მაქსიმუმს მიაღწია, მერე კი თანაბარშენელებული სიჩქარით იწყო კლება და გრინვიჩის დროით 05 საათსა და 41 წუთზე თავდაპირველ ნორმას დაუბრუნდა.

დაკვირვებამ ცხადყო, რომ აფეთქება ლოკალური ხასია-

Ab irato — მრისხანების ეამს (ლათ.)

თისა იყო: არც მყარი მასა და არც აირის ტალღა
ლავის გრავიტაციულ ველს არ გასცილებია.

თომას აუსტერლიცი.

დალამბერის ობსერვატორია, კილიმან-
ჯარო“.

„კოსმოსურ ცივილიზაციათა ცენტრალური სამეცნიერო-
კვლევითი ინსტიტუტის ღირექტორს.

ბატონო ჩემო.

მე ვისარგებლე თქვენი თავაზიანი ნებართვით, დაუყოვნე-
ბლივ გავემგზავრე კილიმანჯაროზე და გულდასმით გავეცანი
მფრინავი სამეულის R_3 ვარსკვლავის რაიონში ამას წინათ
მომხდარი აფეთქების მასალებს. არ შემიძლია კმაყოფილებით
არ აღვნიშნო, რომ ობსერვატორიის თანამშრომლებს ფრიად
ნაყოფიერად და კეთილსინდისიერად უმუშავნიათ.

ჩემი ღრმა რწმენით, საკუთრივ ვარსკვლავზე განსაკუთ-
რებული არაფერი მომხდარა: კატასტროფა განიცადა ამ მნა-
თობის ერთ-ერთმა (ან, შესაძლოა, ერთადერთმა) პლანეტამ.
სწორედ ამან განაპირობა მოვლენის ლოკალური ხასიათი. (თუ
ინებებთ, უახლოეს ხანში გაახლებთ ფოტოპირებსაც და ჩემს
დასაბუთებულ მოსაზრებებსაც).

ურმო ესლანდერი.

მირიანის ობსერვატორია,
კუნძ. ნაარეშა“.

„არამიწიერ ცივილიზაციებთან ურთიერთობის დედამიწის
კომიტეტის თავმჯდომარეს.

ბატონო თავმჯდომარევ!

ხელი მომემართა და თქვენი თხოვნა, რომელიც ამ ორიო-
დე თვის წინ მივიღე, მფრინავი სამეულის თანავარსკვლავედ-
ში მიუსვლელად შევასრულე. R_3 ვარსკვლავიდან ერთნახე-
ვარი პარსეკის დაშორებით კოსმოსში შევხვდი ხომალდს,
რომელიც დაინადან, ამ ვარსკვლავის ცთომილთა სისტემის

აწ უკვე არარსებული მესამე პლანეტიდან მოფრინავდა ტრონავტიმა, მოხუცმა სნეულმა ძეცნიერმა, შეხვედრილ მდენიმე საათის შემდეგ ჩემს ხელში დალია სული.

მისმა ნაამბობმა, სავსებით დაადასტურა დოქტორ ურპო ესლანდერის ჩემთვის ცნობილი მოსაზრებანი...

უტა ფაზია,

ასტრონავტი. იახტა „ფარნავაზი“.

უტა ფაზიას გამოუქვეყნებელი ჩანაწერებიდან.

...დედას უნდოდა ექიმი გამოესულიყავი. რაც თავი მახსოვს, ჩემს ქირურგობაზე ოცნებობდა. კეთილშობილი პროფესიარო, შვილო, ყოველთვის დასჭირდები ადამიანებს, ყოველთვის გამოადგებიო, — მეუბნებოდა. მე კი — ჰმ! — მე სისხლის დანახვისას ელეთმელეთი მომდიოდა, თავბრუ მეხვეოდა. გზაზე დაგდებული მოკლული ბელურა რომ დამენახა, იმ დღეს საჭმელს პირს ვერ დავაკარებდი, ადამიანი ხომ — მით უმეტეს... თვით სიტყვა „სიკვდილი“ მზარავდა.

...როცა მოხუცი მეცნიერი გონს მოვიდა და თვლებში ჩავხედე, მივხვდი — საამქვეყნო აღარ იყო. მივხვდი ამას და შევეკრთი. ერთბაშად თითის წვერები გამიცივდა და გული შემიქანდა. უცნაური და თითქმის მყისიერი მეტამორფოზა ვიხილე და ამან უფრო დამცა ზარი: მოახლოებული სიკვდილის შხამიანმა სუნთქვამ სულ რაღაც ერთ საათში საოცრად შეცვალა ეს კაცი! ამ ასკეტივით გამხდარი, მაგრამ წელგამართული და თავაწეული ენერგიული მოხუცისაგან, რომელიც მის პაწია ხომალდში შესულმა პირველად დავინახე, საცოდავი აჩრდილიდა დარჩა — ახლა ჩემს წინაშე იყო გატეხილი, სავარძელში უილაჯოდ მისვენებული, ქუთუთოებდამძიმებულ, სხივჩამქრალთვალეებიანი ჩია ბერიკაცი. მაშინ — ვერა, მაგრამ მოგვიანებით კი მივხვდი, რაც მომხდარიყო: როგორც ჩანს, დიდი ხნის განმავლობაში ზღვრამდე დაჭიმული, გარკვეული მიზნისაკენ მიმართული და ერთ გამოსხივებად კონცენტრირებულ ნებისყოფა ზომაზე მეტად დაძაბულ ზამბარასა-

ვით გაწყდა და მოდუნებულ-დეპრესირებულ ნამსახურეებს დაიშალა, რომლებსაც ნელ-ნელა. თანამიმდევრობით, თანდა-თანობით ანადგურებდა კვდომის შეუქცევადი პროცესი.

მაგრამ ამ დარღვეული სულისა და სხეულის პატრონმა მაინც მოძებნა საკუთარ თავში ძალა, რომ ჩემთვის ეამბნა თავისი მშობლიური პლანეტის ნაღვლიანი ისტორია.

მე მაგნიტოფირზე ჩავიწერე მოხუცის ნაამბობი და კმაყოფილი ვარ, ასე რომ მოვიქციე: პლანეტა დაინას ტრაგიკული თავგადასავალი შესაძლოა ჭკუის სასწავლებელ მაგალითად გამოდგეს მეტისმეტად მიმნდობი და ალალი ცივილიზაციებისათვის, რომელთაც ვერაგი მტრის ცალყბა გაღიმება ერთგული მეგობრის კეთილი გულის გამონათება ჰგონიათ, ხოლო შხამგარეული შარბათი — სიცოცხლის ელექსირი...

ჰოდა, აი, ისიც, ეს თავგადასავალი...

პლანეტა დაინა პირველი იყო მფრინავი სამეულის მრავალრიცხოვან პლანეტათა შორის, სადაც სიცოცხლემ იფეთქა, იფეთქა, ისე, როგორც მას სჩვევია ხოლმე — მთელი ძალით.

სიცოცხლე — მოდგმათა მრავალფეროვნებაა. მრავალფეროვნება, ანუ სხვადასხვაობა. აუცილებლად წარმოშობს წინააღმდეგობათა სიმრავლეს. ცხადია, არც პლანეტა დაინას ცხოვრება წასულა ხელისგულივით სწორი გზით: იმ დღიდანვე, რაც გონიერი არსება გაჩნდა, მთა ბარს ეომებოდა. ბარი — მთას, აღმოსავლეთი დასავლეთს უგებდა მახეს, დასავლეთი აღმოსავლეთს თხრიდა თვალს, ერთი ალთას მიეშურებოდა, მეორეს ბალთას ეჭირა გეზი... მაგრამ ბოლოს, როგორც იქნა, ყველაფერმა ერთ პოლუსში მოიყარა თავი — მერიდიანებივით და დაინელები მიხვდნენ: თუ დროულად არ მორიგდებოდნენ, ერთ მშვენიერ დღეს (ვაი იმ დღის „მშვენიერებას!“) ან ყველაფერს წყალი წალეკავდა, ცეცხლი შთან-

თქავდა და მათი ლამაზი პლანეტისაგან მტვრისა და უფრო მოღრუბელი დარჩებოდა, მეტი არაფერი, რამეთუ კაცობრიობას უკვე გამანადგურებელი იარაღის ისეთი პოტენციალი ჰქონდა შექმნილი, რომ ამ პაწია დაინასი კი არა, სხვა, გაცილებით უფრო დიდი, გიგანტური პლანეტის აფეთქებისთვისაც კი იქნებოდა საკმარისი.

მე მოხუცისკენ დავიხარე და ხმადაბლა ვკითხე:

— კი მაგრამ, რა ეოქვე იმ საშინელ იარაღს, ასეთი გამანადგურებელი ძალა რომ ჰქონია?

მოხუცმა ამომხედა. მცირე ხანს, ეტყობა, ყოყმანობდა. მერე გადაჭრით მიპასუხა:

— ღმერთმა დაგიფაროთ მისგან, სატანას მიაფუროთხეთ, შვილო... ნეტავი ჩვენი მეცნიერებაც სულ სხვა გზით წასულიყო... თქვენთვისვე ჯობს, თუ ამ ეშმაკეულ ძალას ვერასოდეს მიაგნებთ... დამიჯერეთ, ასეა ეს... დაიწყევლოს მისი სახელი და აღმოჩენი...

თურმე რაღაც ფანტასტიკური — შიგაპოზიტრონული ენერჯია აღმოუჩენიათ. ასიოდე კუბური სანტიმეტრის მოცულობის მასაში ისეთი კოლოსალური ძალის დამანგრეველი ენერჯია თავისუფლდებოდა, რომ მასთან შედარებით ჩვენი დედამიწის მთელი ისტორიის მანძილზე წარმოებული წყალბადის თუ ნეიტრონის ბომბების ერთდროულ აფეთქებას ასანთის კოლოფის აალებას თუ მიამსგავსებდით.

სწორედ ამან, დამოკლეს მახვილივით მოღერებულმა თვითგანადგურების საფრთხემ შეასრულა იმ ჯებირის როლი, რომელმაც ერთხელვე სახიფათოდ დაძრულ მდინარებას გეზი შეუცვალა და სულ სხვა, მშვიდობიან კალაპოტში გადაავდო.

დაინელები თითქოს ღრმა ძილისაგან გამოფხიზლდნენო: ორიოდე თვეში პლანეტა მთლიანად განიარაღდა. ყველა სახის

ლითონი, რისი სახნისებად და დაზგებად გადადნობდნენ — დაუყოვნებლივ გადაადხეს. ჯარისკაცებმა ფარა-
ჯები გაიხადეს და მშვიდობიან ტანსაცმელში გამოეწყვენენ. გათავისუფლდა კოლოსალური სახსრები, გაუმაძღარი სამხე-
დრო მახქანა უფრო და უფრო მეტი რაოდენობით რომ ნთქა-
ვდა აქამდე. იმ სამახსოვრო წლის ბოლოს ორივე ნახევარ-
სფეროში, უღრმესი შახტების ფსკერზე, აიგო პოზიტრონიუ-
მით მომუშავე ზემძლავრი ელექტროსადგურები. ამ საწვავის
ენერგია ხომ უიაფესი და პრაქტიკულად ამოუწურავი იყო:
მეცნიერთა გამოთვლით, იგი მილიონნახევარი წლის განმავლო-
ბაში ეყოფოდა მთელ პლანეტას.

საუკუნეში ორჯერ დაინახე უბედური წელი დგებოდა —
ამ წლებში მხოლოდ ერთი მნათობი ენთო მის მუქ ლაქვარ-
დისფერ ცაზე (დანარჩენები მას ეფარებოდნენ). სამაგიეროდ,
იყო, ორი უბედნიერესი წელიც — როცა დაინას შეფერმკრ-
თალებული ცის კაბადონზე მფრინავი სამეულის ყველა ვარს-
კლავი კაშკაშებდა. და იმ დღიდან, როდესაც პოზიტრონიული
ელექტროსადგურები ამუშავდა, დაინახე ოქროსფრად გასხი-
ვოსნებული უბედნიერესი საუკუნეები გადაება ერთიმეორეს.

მაგრამ (ცხადია, მოგეხსენებათ) უსასრულო სამყაროს
შიგნით, ადრე თუ გვიან, ყველაფერს აქვს დასასრული. და ეს
ოქროს ხანაც დასრულდა. ამის მიზეზი კი ვახლდათ ის, რომ
დაინას ცივილიზაცია. სამწუხაროდ, ცალფა იყო...

— ცალფა? — ვისარგებლე მონუცის წამიერი პაუზით. —
მაპატიეთ და, ცალფა ცივილიზაცია პირველად მესმის.

— ახლავე... ახლავე აგიხსნით, — მოხუცმა დრმად ამოი-
სუნთქა. იგი, ჩანს, დაიღალა, შესამჩნევად დასუსტდა და
ერთერთ ასეთ ამოსუნთქვას, შესაძლოა, სულიც ამოჰყოლოდა.
ვინანე კიდევ, რატომ შევაწყვეტინე-მეთქი თხრობა.

ღიან, ეს იყო ეგრეთწოდებული ცალფა ანუ ჩაკეტილი ცივილიზაცია. დაინელთა ყოველგვარი საქმიანობა მხოლოდ და მხოლოდ პლანეტას უტრიალებდა გარშემო და მხოლოდ კაცობრიობის საარსებო პირობების გაუმჯობესებას ემსახურებოდა. დაინელებს აზრადაც არ მოსვლიათ კოსმოსურ ხომალდთა აგება და პლანეტათშორისი თუ ვარსკვლავთშორისი სივრცეების კვლევა. თუმცა რა, კაცმა რომ თქვას, მათ ეს არც სჭირდებოდათ — ენერგია ხომ ულევი და უანგარიშო ჰქონდათ, სარჩო — საკმარისზე მეტიც, მოსახლეობის ბალანსი — იდეალურად მოწესრიგებული, ასტრონომიისა და ციური მექანიკის ცოდნის დონე კი სავსებით ჰყოფნიდათ საამისოდ, რომ უბედური და ბედნიერი წლების დადგომა ან ამა თუ იმ ეპიდემიის აფეთქების საშიშროება ეწინასწარმეტყველებინათ.

ამასობაში კი ვარსკვლავის მეოთხე პლანეტაზე, რომელიც დაინასთან შედარებით სამჯერ დიდი იყო და მის დამეულ ცაზე ვეება მშვენიერ მთვარედ ამოკაშკაშდებოდა ხოლმე, მართლა კოსმოსური სისწრაფით ვითარდებოდა ახალგაზრდა ცივილიზაცია... ხოლო დაინამ ამის შესახებ ეჭვადაც არაფერი იცოდა, სიზმარ-ცხადშიაც კი არ იყო.

სწორედ იმ ისტორიულ პერიოდში, როგორც დაინაზე მაღალგანვითარებული მძლავრი სახელმწიფოები ერთმანეთს მოჩხუბარი მამლებივით ეძიძგილავენოდნენ და ყოველი საზღვრისპირა ასი გოჯი მიწისათვის ასიათასობით ადამიანის უდანაშაულო სისხლი იღვრებოდა, მეოთხე პლანეტის, ურიბის აბორიგენები, ის იყო, ხიდან ჩამოცოცდნენ, წელში გამართული სიარული ისწავლეს და სამუდამოდ მიატოვეს ტოტებში ჩაწნული პრიმიტიული ბუდეები. მიწაზე სულ ახლახან ჩამოქვეითებული ურიბელები საოცრად ენერგიულები გამოდგნენ და ჭეშმარიტად მგლური სიხარბით ნთქავდნენ და ითვისებდნენ ყველაფერს. რასაც ბუნება უმოწყალებდათ ან მათი გამჭრიახი და შორსმჭვრეტელი მეთაურები უკარნახებ-

დნენ. ისინი ერთ საუკუნეში გადიოდნენ იმოდენა გზას, რომლის გალევასაც სხვები ათჯერ მეტ დროს შთანდობდნენ. ვინ იცის, გარდა თახდაყოლილი, ძვალსა და რბილში გამკვდარი საოცრად გამახვილებული ცოდვისწადილისა, იქნებ ეს იმის ბრალიც იყო, რომ ურიბზე იმთავითვე „ზედისციპლინის“ კულტი ბატონობდა და იქ თვალის დახამხამების უმალ, სიტყვის შეუბრუნებლად სრულდებოდა ყველაფერი, რასაც კი მეუფე ბრძანებდა. დისციპლინისა და მორჩილების სიყვარულს ურიბელები აკვიდანვე ისისხლბორცებდნენ და მეუფის არავითარი ძალდატანება არ სჭირდებოდათ — მისი სურვილი ბრბოს სურვილიც იყო — მით უმეტეს, თუ ბრბოს ჭიქა არაყსაც გადააკვრევიანებდნენ. სწორედ ამიტომ მეუფის ყოვლისმძღველი ნებისყოფით ერთ მუშტად შეკრული ურიბელების დაუშრეტელი ენერჯია ათასტონიან უროსავით მიანგრევდა და ჯადოსნურ გორდასავით მიჰკაფავდა ყველაფერს, რაც კი წინ გადაეღობებოდა.

ამასთან ერთად, ურიბი როდი ვახლდათ ცალფა პლანეტა. როცა წანი გამოხდა და ადგილობრივი ენერგეტიკული რესურსები განახევრდა, ხოლო მოსახლეობის რაოდენობა კატასტროფულ რიცხვს მიუახლოვდა. მეოთხე პლანეტის მესვეურები სერიოზულად ჩაფიქრდნენ. მიიხედ-მოიხედეს, ბევრი იძიეს, იდავეს და ბოლოს კოსმოსს მიაპყრეს მზერა.

მერე ის იყო, ერთ დილით დაინას უმთავრესი ქალაქის შორიანლო გრუხუნით დაეშვა ურიბელთა პირველი კოსმოსური ხომალდი. მთელი დაინა ძირისძირობამდე შესძრა და შეაზანზარა იმ გრუხუნმა...

— წყეულიმც იყოს ის დღე! ნეტავი სულაც არ გათენებულიყო! — ამოიხრიალა მოხუცმა. სუნთქვა გაუხშირდა, ლოყები წითლად და ლურჯად აუფორეჯდა და მყისვე ისევ გაუფერმკრთალდა. — სწორედ იმ დღიდან დაიწყო ჩვენი დი-

დი ღამე, ჩვენი შხამიანი უბედურების საუკუნე. — განმეორებელი
 ტა მან შემდეგ, როცა თავს მოერია და ოდნავ დამშვიდდა.
 წყეულიმც იყოს!

წყალი მივაწოდე. ერთი ყლუბი მოსვა მხოლოდ.

ურიბელები საუკუნო და ურღვევი ძმობა-მეგობრობის
 ფიცი-მტკიცით მოვიდნენ, სახეზე მზიანი ღიმილი ეფინათ და
 ენაზე თაფლი ესვათ, თუმცა თვალები ყინულივით ცივი ჰქო-
 ხდათ და იმ ყინულების სიღრმეში ავი სხივი უკიაფებდათ.

მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს არავის შეუნიშნავს.

ან, იქნებ, შენიშნეს და ყურადღება არ მიუქცევიათ.

საოცარი თრობა სცოდნია ხანგრძლივ კეთილდღეობას...

ურიბელებმა საგანგაშო ამბავი მოიტანეს — ახლომდე-
 ბარე კოსმოსში (მფრინავი სამეულის მრავალრიცხოვან პლა-
 ნეტებზე) სოკოებივით მომრავლდნენო აგრესიული ცივილი-
 ზაციები, ავ თვალს აკვსებენ, ხმაღს ლესავენ და ბევთარს
 აღდარუნებენო, ერთმანეთის სისხლსა სვამენ, კაციჭამიობა
 ჩვეულებრივ ამბად შიანიათო. საკუთარი აღარაფერი ჰყოფ-
 ნით. მალე ალბათ ჩვენთვისაც მოიცლიანო... და მეტი კი აღარ
 უნდოდა დაინას — საკუთარი ნება-სურვილით განიარაღებუ-
 ლსა და ხანგრძლივი მშვიდობის სიკეთით განებივრებულ-მო-
 დუნებულს ნასათუთევი ხელები აუცახცახდა და მუხლებში
 სისუსტე ჩაელვარა. ამიტომ არც კი დაფიქრებულა, ისე მოა-
 წერა ხელი თავის ისტორიაში პირველ კოსმოსურ შეთანხმე-
 ბას და ამით პირველი ნაბიჯი გადადგა საბედისწერო უფსკ-
 რულისაკენ მიმავალ გზაზე, თვითონვე გაიღესა თავისი დასა-
 კლავი დანა.

— რა ეწერა ასეთი იმ შეთანხმებაში? — ვკითხე მო-
 ხუცს და გულში მაშინვე ვუსაყვედურე საკუთარ თავს უად-
 გილო სულსწრაფობა.

მაგრამ მსცოვანი მეცნიერი ჩქარობდა, ამიტომ
ყოყმანებულა, ისე განაგრძო ლაპარაკი.

ურბელები კისრულობდნენ დაინას საიმედო დაცვას გარეშე საფრთხისაგან, სამაგიეროდ კი მოითხოვდნენ „სულმცირეს“, „მხოლოდ“ სამი პირობის შესრულებას: 1. ურიბს უხდა გადასცემოდა მთელი ენერგეტიკული წიაღისეულის ძყარის, თხევადის, აირადის შეუზღუდავი და უსასყიდლო („სულერთია, დაინას მაინც არ სჭირდება იგი!“ ექსპლუატაციის უფლება (განუსაზღვრელი დროით); 2. დაინას კოსმოდრომები (აეროდრომები გადაკეთდებოდა კოსმოდრომებად) მუდამ ღია უნდა ყოფილიყო ურიბელი ტურისტებისათვის; 3. ნებადართულად უნდა გამოცხადებულიყო ურიბელთა და დაინეღთა ქორწინებანი.

რასაკვირველია, პირველი პირობა ურიბელთა მიერ ნაკისრი ვალდებულების კომპენსაცია იყო, ხოლო მეორე და მესამე პირობაზე დაინეღები, რომლებსაც ჰუმანურობა და გადამეტებული სტუმართმოყვარეობა სისხლსა და ხორცში ჰქონდათ გამჭდარი, ბუნებრივია, უარის თქმას არათუ არ იკადრებდნენ, არამედ გულშიაც კი არ გაივლებდნენ, ფიქრადაც კი არ მოუფიდოდათ.

დიდი ძალა აქვს ტრადიციას...

ქურდს რა უნდა და — ბნელი ღამეო, ნათქვამია. ურიბელებსაც მეტი რა უნდოდათ, ცხადია, არ დააყოვნეს და ის იყო, დაიწყო კიდევ დაინას ოქროს ხანის დასასრული:

ყოველ სატვირთო ხომალდს, რომელსაც სპეციალისტები და მუშახელი ჩამოჰყავდა და დაინადან ენერგეტიკული ხედლეულის მორიგი პარტია უნდა წაეღო, აუცილებლად თან ახლდა ხოლმე ეგზოტიკური მესამე პლანეტის ნახვას ეგზომ მოწყურებული ტურისტებით გაჰედილი თითო ვეებერთელა ლაინერი.

ყოველი ლაიხერის ათასი მგზავრიდან ასი მაინც დაიხრებოდა. ცხოვრების უფლებას ითხოვდა და აქვე რჩებოდა კიდევ: მეტისმეტად ლამაზი იყო ეს პაწია პლანეტა, სამოთხისებური გახლდათ მისი კლიმატი და წალკოტს ჰგავდა მისი ბუნება; თანაც თუ იქ, ზემოთ, სამშობლოში, საბრალო თანამემამულენი სივიწროვისაგან სულს ძლივს ითქვამდნენ, აქ, ამ სტუმართმოყვარე მიწაზე, იმდენი თავისუფალი სამოსახლო იყო, იმდენი, რომ მეოთხეპლანეტელებს შეეძლოთ ნება-ნება ამოერჩიათ — სადაც გინდა, სულო და გულო, როგორც გინდა, რამდენიც გინდა... ვინ იყო დამშლელი ან შემზღუდველი!

ჩამოსახლებული ასი ურიბელის ნახევარი მაინც, თუ მეტი არა, ცხოვრების თანამგზავრად ნუშისთვალემა დაინელ ასულს ან ტანაშოლტილ დაინელ ვაჟკაცს ირჩევდა და, — ჰოი, საკვირველებავ, და ვაი, უბედურებავ! — ორივე შემთხვევაში მათი სიყვარულის ნაყოფი მაინცდამაინც ურიბულად იწყებდა ტიკტიკს („ადვილად სასწავლი ენააო ურიბული, — ამტკიცებდნენ მზრუნველი მშობლები, — ჩვენებური ცოტა მძიმეაო: გარდა ამისა, ურიბული ყველგან და ყოველთვის საჭიროა, გამოსადეგია, უიმისოდ შორს ვერ წახვალო, თანაც უხერხულია, — უცხოელებმა ხომ ჩვენი ენა არ იციანო...“).

ოდითგან ცნობილია: ენაა ყველაფრის თავი და ბოლო, სათავე და შესართავი, ანი და ჰოე.

თანდათან მომრავლდნენ ურიბულ ენაზე მოლაპარაკენი და ნელ-ნელა შეირყა მდიდარი, კეთილხმოვანი, მრავალსაუკუნოვანი დაინური ენის საძირკველი.

შეირყა და, აქედან მოკიდებული, ურიბული ცხოვრების წესი თანდათან ავიწროებდა და აძევებდა დაინურ ტრადიციებს.

გაიხსნა ურიბული სკოლები. კოლეჯები, აკადემიები.

დაინური სკოლების რიცხვმა კი იკლო...

გაჩნდა ურიბული კვარტლები და ურიბული ქალაქები.

დაინური ქალაქები კი შეთხელდა და დაჩიავდა...

მალე ურიბული მეორე სახელმწიფო ენად გამოცხადდა. შოლო ამის შემდეგ დიდხანს არ გაუვლია, რომ მან რკინის იელით გვერდზე მისწია დაინური და სულაც პირველ ადგილზე გადმოინაცვლა.

ყოველივე ეს მალალი მთის ციკაბო ფერდობიდან დაქანებული ღვარცოფის სისწრაფით მოხდა, ისე სწრაფად, რომ დაინელებმა გონს მოსვლა ვერ მოასწრეს, ისინი იმ ჩვილი, უსუსური ბავშვივით შეჩქვიფდნენ და დაიბნენ, რომელმაც არ იცის, როგორ გადადგას პირველი ნაბიჯი...

— განილეოდნენ და ირყეოდნენ, ვითარცა ლერწამნი ქართაგან ძლიერთა! — აღმომხდა უნებლიეთ.

მოხუცმა ამომხედა.

— რა ბჭევით?

— არა, არაფერია, ისე წამომცდა... — შევაგებე პასუხად. — განაგრძეთ, გეთაყვა, განაგრძეთ.

მოხუცმა ოდნავ შესამჩნევად დააქნია თავი.

მალე დაინაზე იმდენივე ურიბელი ჩამოსახლდა, რამდენიც დაინელი ცხოვრობდა. და აი, თითქოს ამ კრიტიკული წერტილის გავლას ელოდაო, პლანეტა შეიშმუშნა და მხრები შეიბერტყა.

ვაგლახ, რომ გვიანლა იყო: გუშინდელი სტუმრები უკვე სრულუფლებიან მასპინძლებად გრძნობდნენ თავს, წრეს გადავიდნენ. ყოველ ნაბიჯზე მშვიდობასა და უშიშროებას აყვედრიდნენ დაინელებს (მოგვიანებით გამოირკვა, რომ თურმე საერთოდ არ არსებულა კოსმოსური აგრესიის საფრთხე — იგი ურიბელ პოლიტიკოსთან შონაჭორი გამოდგა), ყოველ ნაბიჯზე ჭკუას არიგებდნენ. უწვრთნელი ბავშვივით ტუქსავდ-

ნენ, არაფრად მიაჩნდათ მათი ოდინდელი მონაპოვარი ^{ეჭყეველი} ^{ნიკოლოზი} ^{ნიკოლოზი} ხიერებაში, ტექნიკაში, ზელოვნებაში, სასაცილოდ იგდებდნენ დაინელთა ისტორიულ წარსულს...

თვალახელილი დაინელები ჯერ აქა-იქ აბუტბუტდნენ უკმაყოფილოდ, მერე ხმასაც აუწიეს. ქუჩებში, კლუბებში, დიდ-დიდ ფორუმებზეც ალაპარაკდნენ, ბოლოს კანტიკუნტად შემორჩენილ საკუთარ ბეჭდვით ორგანოებშიც გააპარეს სათქმელი, მაგრამ...

ურიბელებმა ხმლის ძალით აღკვეთეს „უწესრიგობა“ და ოფიციალურად განაცხადეს: პლანეტა ურიბს პლანეტა დაინა სასიცოცხლო სივრცის გაფართოებისათვის სჭირდება და ამიტომ დაინელები R_3 ვარსკვლავის სისტემის მეორე ცთომილზე — ხახევრად უდაბურ ეტისზე უნდა გადასახლდნენო.

ამ განცხადებას დაინას ყველა ბეჭდვითი ორგანოს აკრძალვა, კრებების, დემონსტრაციების, სიტყვის თავისუფლების გაუქმება და უმკაცრესი რეპრესიები მოჰყვა.

მერე, დაინა ხომ ისედაც არ იყო აუღებელი ციხე, ახლა სულმოკლეებმა და შინაითგამცემებმა მთლად წელში გატეხეს და ლამის საბოლოოდ მოუთავეს ხელი:

დაინელთა ერთმა ნაწილმა (ზოგი ამათგანი ურიბელებმა დააშინეს, სხვები კიდევ — დაქრთამეს) ნებაყოფლობით განაცხადა თანხმობა — არაფერი გვაქვს ეტისზე გადასახლების საწინააღმდეგო, პირიქით, სიამოვნებითაც წავალთო.

პროგრესულად მოაზროვნე პატრიოტი დაინელები ვერაფერს განდინ — მათ პროტესტს ურიბის მეუფემ ყურიც არ ათხოვა. რასაკვირველია, მეუფის დაინელ მოადგილესაც, მით უმეტეს, არ გაქცევია თვალი მრავალრიცხოვანი პროტესტის წასაკიოხავად.

უკმაყოფილების ტალღა კი თანდათან მოედო მთელ დაინას. ხან აქ, ხან იქ, გავარდებოდა ურიბელი პოლიციელისათვის წართმიოლი დამბაჩა. ერთხელ იატაკქვეშა ორგანიზაციებმა არსენალების ხელში ჩაგდებაც კი გადაწყვიტეს, მაგრამ შეთქმულება ისევ ღალატმა დაამსხვრია.

ამასობაში დაინახე ადგილობრივი მოსახლეობა მიიღია — ურიბელები უკვე არას დაგიდევდნენ, დაუკითხავად. უსინდისო და უსაფუძვლო პროვოკაციებით, უხეში ძალით ასახლებდნენ დაინელებს მშობლიური პლანეტიდან. ასიმილაცია წარმატებით უწყობდა ხელს მოყვრად მოსულთა მზაკვრული ჩანაფიქრის განხორციელებას.

აი, სწორედ მაშინ მოიფიქრა ერთმა დაინელმა მეცნიერმა სასტიკი შურისძიების გაბედული გეგმა.

— მადლოდა ღმერთს! — ისევ აღმოძნდა უნებლიეთ.

— ის მეცნიერი ჩემი მეგობარი იყო, — მცირე პაუზის შემდეგ ძლივს გასაგონად ჩაიხურჩულა მოხუცმა. — დიდი გულისა და ფაქიზი სულის პატრონი გახლდათ, ნაღდი პატრიოტი, კეთილშობილი მეცნიერი და სამაგალითო ჰუმანისტი. თავის სიცოცხლეში ჭიანჭველისათვის არ დაუდგამს ფეხი. ჭეშმარიტად უცნაური პარადოქსია, რომ სწორედ მას მოუვიდა თავში ის ჯოჯობეთური იდეა.

მოხუცმა ისევ იყუჩა მცირე ხნით. მერე კი განავრძო:

ამრიგად, ყველა გზა ჩაიკეტა:

მა ვარსკვლავის სისტემაში მხოლოდ ურიბი და დაინა იყო დასახლებული პლანეტები, სამყაროს სხვა სისტემებთან კი დაინელებს. როგორც ვიცით, არავითარი ურთიერთობა არ ჰქონიათ და, მაშასადამე, კოსმოსიდან ვერავინ გამოუწვდიდა მეგობრულ ხელს.

დაინელებს კიდევაც რომ ემარჯვათ, ურიბელთა რომელიმე კოსმოსური ხომალდი ხელთ რომ ეგდოთ და მეუფემდეც მიეღწიათ, მაინც არაფერი გამოვიდოდა: აკი მეუფის მითითებითა და ლოცვა-კურთხევით ხდებოდა ყველაფერი!

მაშასადამე, გარეშეთაგან არავინ იყო გამკითხავი.

ვაი, რომ არც გაბოძოლების იმედი უნდა ჰქონოდა, დურ დაინას — თავად მშვილდ-ისარიც კი არ გააჩნდა საკუთარი, ხოლო ურიბელებს კბილებამდე იარაღში ჩამჭდარი მრავალრიცხოვანი გარხიზონები ეყენათ ყველა დიდ ქალაქში.

ეტისიდან კი ამასობაში მოდიოდა და შოდოდა ერთიმეორეზე უფრო პირქუში ცნობები: ამ პლანეტის აუტანლად მკაცრი ბუნება („ქარნი ხორშაკნი და წყალში მავნებელნი“, — გახმიანდა გონებაში) და გადასახლებულთა ცხოვრების ჯოჯოხეთური პირობები კომფორტს შეჩვეულ დაინელებს უღმობლად ავლებდა მუსრს, ყინვადაკრულ მწერებსავით ხოცავდა კაცსა და ქალს, დიდსა და პატარას.

ბოლოს ვიდაც ჰქუანადრძობი ურიბელი ცრუმეცნიერი იმის მტკიცებასაც კი მოჰყვა, დაინა ურიბელთა წინაპრების პირველი საცხოვრისია და ამიტომ, საცა მართალია, ისტორიულადაც ჩვენ გვეკუთვნისო. თავისი „თეორია“ ამ ვაი-მეცნიერმა სამიოდე დაინური ტოპონიმის ურიბულ სიტყვებთან შემთხვევით მსგავსებაზე აავო. ეს მტკნარი წყლის სისულელე თვით ოკუპანტებსაც კი არა სჯეროდათ, მაგრამ „თეორიას“ მაშინვე მხარი დაუჭირეს და ლინგვისტური მეცნიერების მიღწევად გამოაცხადეს. ამან, ცხადია, კიდევ უფრო გააცხოველა გადასახლების პროცესი.

მაგრამ თურმე მთლად როდი ჩამქრალიყო დაინური საღი აზრი!...

და ერთ სავსებით ჩვეულებრივ საღამოს ჩემს ბინაში შეიკრიბნენ ჩემი თანამემამულე მეცნიერები — ვინც რეპრესიებს გადაურჩა — სულ ათიოდე კაცი.

დიდხანს არ გვისაუბრია. საკითხი მკაფიოდ დაისვა და სწრაფად გადაიჭრა. რაკი დრო ცოტა იყო და მდგომარეობა გამოუვალი ჩანდა, ჩემი მეგობრის წინადადება ერთადერთი აღმოჩნდა და ერთხმად მოვიწონეთ კიდევ.

ამ დროისათვის პლანეტაზე სულ ათასიოდე დაინელიდა თუ დარჩა. ძირითადად ენერგოსისტემის მომსახურე პერსო-

ნალი — იმ ქალაქებში, სადაც ელექტროსადგურთა შახტების ამოსავალი იყო. მაღლობა უფალს — ათასივე შექმნილი, გულიანი პატრიოტი გამოდგა და უკლებლივ ყველამ დაუჭირა მხარი ჩაფიქრებულ დივერსიას.

დივერსიის მომენტი შეგნებულად დავუკავშირეთ იმ დღეს, როცა მე ჩემს ახალგაზრდა ასისტენტთან და სამ ურიბელთან ერთად ღია კოსმოსში ახალი კონსტრუქციის ხომალდის მანევრირების უნარი უნდა შემემოწმებინა (აღრე ასეთი სახის ექსპერიმენტში ჩვენს მონაწილეობას ვინ დაუშვებდა, მაგრამ ახლა ცოტანი ვიყავით და ურიბელებს აღარ ეშინოდათ ჩვენი).

მერე დადგა გადამწყვეტი ჟამი: კოსმოსში მე და ჩემი ასისტენტი შიშველი ხელებით ვეძებრეთ ურიბელთა სამეულს. ბრძოლა სასტიკი და ხანმოკლე იყო და მან ოთხი სიცოცხლე შეიწირა. გვამები კოსმოსში მივატოვე, მაშინვე ხომალდი შემოვებრუნე, გეზი, შეთანხმებისამებრ, გალაქტიკის ცენტრისაკენ მივმართე. „დაე, სხვებს მაგალითად გამოადგეთ ჩვენი მწუხარე თავგადასავალი-მეთქი!“ — ჩავითქვი გულში და მთელი სიმძლავრით ჩავრთე რეაქტორები.

მე ვიცოდი, რომ სწორედ იმ დროს ჩემს მშობლიურ პლანეტაზე ერთი მუჭა დაინელები ასევე თითქმის შიშველი ხელებით სამკვდრო-სასიცოცხლოდ ებრძოდნენ ურიბელებს, რომლებიც ენერგეტიკული შახტების ჩასასვლელს იცავდნენ. ვიცოდი, რომ ბრძოლა იქაც ხანმოკლე, სისხლისმღვრელი და დაუნდობელი იქნებოდა. რადაც უნდა დამჯდარიყო, თუნდაც ერთ დაინელს უნდა ჩაეღწია შახტის ძირამდე და ელექტროსადგურის გულისათვის — პოზიტრონიუმის ბირთვისათვის — დაემატებოდა პოზიტრონიუმის მუჭისოდენა ბურთულა. მაშინ მთელი მასა კრიტიკულ ზღვარს გადააჭარბებდა და...

და როცა ილუმინატორში სევდიანად მოკიაფე ცისფერმა ვარსკვლავმა — მშობლიურმა პლანეტამ — უცებ იფეთქა და

წუთის შემდეგ ბრძლია მნათობად გადაიქცა, მე შემოვ-
რუნდი და მთელი ჩემი ხანგრძლივი სიცოცხლის მანძილზე
პირველად ავტირდი...

⊖

მოხუცი მეცნიერი დადუმდა. გაფითრებული, თვალდახუ-
ჭული, თითქმის უსიცოცხლოდ მისწოლოდა სავარძლის საზუ-
რგეს. საფეთქლებზე ოდნავ, სულ უფრო და უფრო სუსტად
უცემდა ლურჯად ამობურცული ძარღვი. ხელები უღონოდ
ესვენა სავარძლის სამკლაურებზე.

გული ყელში მომებჯინა.

ზმა ვერ ამოვიღე.

• ან კი რა უნდა მეტყვა?

ნუგეში მეცა მომაკვდავისათვის?

როგორ? რატომ? ან რისთვის?

ღმერთმანი, მე, ჩემდათავად, არ ვამტყუნებ დაინელებს!
ჩემთვის გასაგებია ის, რაც ჩაიდინეს ab irato.

ის სხვა ამბავია, უნდა მისულიყო თუ არა საქმე აქამდე!

ნაშუალამევს ტელეფონის ზარმა დაიწკრიალა. თვალდა-
 ხუჭუტულმა მაგიდაზე ხელი მოვაფათურე და ყურმილი ავიღე.

— ალო! — ჩავძახე იმ უკმაყოფილო ადამიანის ხმით,
 რომელიც ვერ იტანს ტელეფონით წარამარა და უცერემონიო
 ლაყბობას.

— გამარჯობა შენი, ძამიკო! — მომესმა ნაცნობი ხმა და
 ჩემი ძილბურანი უკვალოდ გაქრა. — ვიკვირს ალბათ ჩემი
 ხმის გაგონება.

— ზევახი ხარ, კაცო?! — აღმომხდა თითქმის ყვირილით.

— მაგრამ სამყაროში არაფერია საკვირველი, — განაგრძო
 ხმამ. — ვერ წარმოიდგენ, როგორ მენატრება შენთან საუბა-
 რი, ჭიქის ჭიქაზე მიჭახუნება...

— სადა ხარ, საიდან მელაპარაკები?! — ჩავძახე ისევ.

— მაგრამ ჩვენს შორის ახლა იმოდენა მანძილი დევს,
 რომ ვითხრა, დაჯერებაც ვაგვიძნელდება. ჯობს ცოტა მოით-
 მინო და მალე ყველაფერს ჩემი ბოლო მოთხრობა ავიხსნის.
 მიდი ხვალ რკინიგზის სადგურის ავტომატურ შემნახველ სა-
 კანში და მონახე 96-ე სათავსი. კოდის ნომერია ა-2525. ვიმე-

ორებ: ა-2525. მაგნიტოფონი, საიდანაც ახლა ჩემი ხმა გესმის და შენთვის მიჩუქნია.

— მოიცა, ბიჭო, მომისმინე! — ხმაჩახლეჩილმა ჩავძახე ყურმილს, მაგრამ ზევახის ხმა უდრტვინველად განაგრძობდა:

— ყველაფერს ჩემს ახალ დინელ ნაცნობს ვატან. გზაში შევხვდით ერთმანეთს და შემთხვევით ვისარგებლე, თორემ მანდედან ისე მოულოდნელად წავედი, დარეკვაც ვერ მოვასწარი. აბა, მშვიდობით იყავი, ავად ნუ მომიგონებ. გეხვევი.

და ყურმილში წყვეტილი სიგნალები მოისმა.

ერთხანს გაოგნებული ვიწექი გულადმა და ამ უცნაურ საუბარზე ვფიქრობდი. ცხადია, ზევახის ხმა მართლაც ფირზე იყო ჩაწერილი, რადგან შეუჩერებლად ლაპარაკობდა და ჩემი რეპლიკებისათვის ყურადღება არ მიუქცევია. ნუთუ გამათამაშა ვინმემ? იქნებ თვითონ ზევახმა? მაგრამ როგორ, საიდან? თანაც ამდენი წლის დუმილის შემდეგ?.. დინელ ნაცნობსო... არც ქალაქი გამიგონია ამის მსგავსი და არც ქვეყანა... არა, ნამდვილად გამათამაშა ვილაცამ!

ჩემი ყოფილი თანაკლასელი და უახლოესი მეგობარი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი, იმედის მომცემი მეცნიერი და მშვენიერი ფანტასტიკური მოთხრობების ავტორი — ჩემი ძმაკაცი ზევახი ამ თხუთმეტიოდე წლის — არა, ზუსტად 17 წლის — წინათ, ათას ცხრაას სამოცდაოთხის ზაფხულში*, მოულოდნელად გაქრა თვალსაწიერიდან. იმ ზაფხულს იგი გურიაში წავიდა, ნათესავის ქორწილში, და აი, სწორედ იმ ქორწილის შემდეგ უგზო-უკვლოდ დაიკარგა. მოგვიანებით მისმა ერთმა ბიძაშვილმა უცნაური რაღაც მიამბო ზევახზე, მაგრამ ეს ნაამბობი იმდენად დაუჯერებელი, იმდენად ფანტასტიკური მეჩვენება, რომ ძიების საბუთებში არც შემიტანია.

* ტელეფონის დამეული ზარი ავტორის ბინაში გაისმა 1981 წლის ივნისის ბოლოს (ავტორის შენიშვნა).

და უცებ, მთელი ჩვიდმეტი წლის შემდეგ — ტელეფონის
 ნის ღამეული ზარი და მაგნიტურ ფირზე ჩაწერილი ხმა...

— სისულელეა რაღაც. მისტიკაა... — ვუთხარი საკუთარ
 თავს და კედლისკენ ვიბრუნე პირი.

მეორე დილით მაინც წავედი რკინიგზის სადგურში. სკეპ-
 ტიკური ღიმილით მოვძებნე 96-ე სათავსი („მიყურებს და
 ალბათ სიცილით იჭაჭება!“), ავკრიფე ა-2525 კოდი, კარი გა-
 მოვადე და... ბიჭოს! მართლა არ დამხვდა შიგ მინიატურული
 მაგნიტოფონი და ზევახის უკანასკნელი მოთხრობა?!

დილის ნისლივით გაქრა ჩემი სკეპტიციზმი...

მოთხრობა რამდენჯერმე წავიკითხე და გადავწყვიტე-
 თქვენთვისაც გამეცნო იგი. ვიცი, რომ ჩემი მეგობრის სურვი-
 ლიც ეს იყო.

მენდეთ: ზევახის ნაამბობში არათუ არაფერი ჩამირთავს,
 სიტყვა რა არის ერთი სიტყვაც კი არ შემიცვლია...

1.

დარწმუნებული ვარ, თქვენც დამეთანხმებით: ბავშვობის-
 დროინდელი შთაბეჭდილებები საოცრად გამძლეა, უღმო-
 ბელ წელთასვლას თითქმის არ ემორჩილება და დავიწყების
 ჟანგი არ ეკარება. მართალია, შეიძლება ოდნავ ფერი შეეც-
 ვალოს და გახუნდეს, ისე, როგორც ეს ძველისძველ, ჩვენი
 საუკუნის დასაწყისში პატიოსანი და თავისი საქმის მცოდნე
 ფოტოგრაფების მიერ გადაღებულ სურათებს ემართებათ, მა-
 გრამ იმდენად კი არა, რომ ზედ ყოველი, თვით უმცირესი დე-
 ტალის გარჩევა არ შეიძლებოდეს.

ეს შთაბეჭდილებები, ელექტრონის ზომამდე შეკუმშუ-
 ლი და დაპატარავებული, ჩვენი ტვინის სიღრმეში, მათთვის
 განკუთვნილ მილიონობით პაწაწკინტელა უჯრედებში თვლე-
 ძენ. ზოგჯერ შემთხვევით ყურმოკრული სიტყვა ან ერთი შე-
 ხედვით სავსებით უმნიშვნელო საგანი მიძინებულ შთაბეჭდი-
 ლებათა რგოლს თითს გამოჰკრავს ოა თან მთელ ჯაჭვს გა-

მოყოლიებს ხოლმე, ხან კი სრულიად გაუცნობიერებლად უმიზეზოდ (ლოტოს კოჭი რომ ამოჰყვება ხელს, სწორედ ისე) ჩვენი მეხსიერების სიღრმიდან ზედაპირზე ჰაერის ბუშტულსავით ამოტივტივდება მინიატურული კაფსულა, უხმაუროდ (სიზმარში ნანახივით) გასკდება და მამინვე თვალწინ საოცრად ხელშესახები, მკაფიო და ფერადოვანი სურათი გადაგვეშლება ხოლმე.

მეხსიერება უცნაური ფენომენია (მხედველობაში მაქვს ჩვეულებრივი ადამიანის, დედამიწელის მეხსიერება) და დანამდვილებით დღესაც ვერავინ იტყვის, თუ სად, ასაკობრივი იერარქიის რომელ საფეხურზე დევს მისი საწყისი. სამყაროს საიდუმლოებათა შეცნობას ადამიანი თვალის ახელისთანავე იწყებს, მაგრამ თავდაპირველად ყველაფერს თანდაყოლილი ინსტინქტები წარმართავენ (ახალშობილს არავინ ასწავლის ძუძუს წოვას, არც იმას, რომ ჩასველებისას, ან როცა შია, ტირილით უნდა მოუხმოს დედას...). ინსტინქტები დაახლოებით ორი წლის ასაკამდე დომინირებენ. ამ დროს კი (მეტ-ნაკლები განსხვავებით) ბავშვი ლაპარაკს იწყებს, თანდათან უჩნდება კითხვები — „რა?“, „როგორ?“, „რომელი?“, „რატომ?“, „რისთვის?“, „სად?“ — და დაუინებით მოითხოვს ამ კითხვებზე ამომწურავი პასუხის გაცემას. როგორც ჩანს, სამყაროს აქტიური შეცნობა სწორედ ამით იწყება (თუ მემკვიდრეობით მიღებულ ინფორმაციას არ მივიღებთ მხედველობაში) და უნდა ვიფიქროთ, რომ სადღაც აქვე უნდა გადიოდეს მეხსიერების ქვედა საზღვარიც.

2.

ბოლო დრომდე მეგონა, რომ ყველაზე ადრინდელი შთაბეჭდილება, რომელიც მეხსიერებამ შემომინახა, 1940 წლით თარიღდებოდა. მაშინ მე უკვე ექვსი ზაფხული მქონდა ნანახი და ჩემი დიდი პაპა, მამაჩემის ბაბუა ერეკლე სამი წლის გარდაცვლილი იყო (ას ცამეტი წლის მოხუცმა დაიკრიფა გულზე,

ხელები). მაშაჩემმა გიორგიმ მისი დაკრძალვისთანავე დაკრძალვის-
ში ჩამოგვიყვანა მე და დედა, თვითონ კი მალე თეთრფინელე-
ბთან ამტყდარ 'ომში წავიდა და უკან აღარ დაბრუნებულა. და
აი, სამი წლის განშორების შემდეგ დედაჩემმა ნატომ ისევ ჩა-
მიყვანა მშობლიურ სოფელში, რომელსაც ამ ხნის მანძილზე
უკვე მოესწრო ჩემთვის სავსებით უცხო ქვეყნად გადაქცევა.
სოფელში მთელ თვეს დავრჩით.
1940 წლის ივნისი იღვა.

3.

გზა ერთთავად აღმართში მიდიოდა, ხან მარჯვნივ მოიქნე-
ვდა კუდს, ხან მარცხნივ. სოფელი რომ გათავდა, გზამ ჯერ
შეუმჩხველად ურმის ღერძის სიგანემდე მოიკლო, მერე ნელ-
ნელა კიდევ უფრო დავიწროვდა და ბოლოს ბილიკად გადა-
იქცა. მის მარცხნივ მთის შიშველი ფერდობი იყო აღმართუ-
ლი, მარჯვნივ კი ტყით დაფარული ღრმა ხეობა გასდევდა.
შორს, ქვემოდან, დროდადრო ნაკადულის ყრუ დუდუნი მოის-
მოდა.

ბიჭი წინ მიდიოდა, ისეთი კაცის იერით მიაბიჯებდა, სად-
ღაც, გადაუდებელ საქმეზე ძალიან რომ მიეჩქარებდა. მისი წი-
თელი სახდლები ჭიამაიას ზურგივით კრთებოდნენ ბალახის
ხასხასა სიმწვანეში. ბილიკი ორად რომ გაიტოტებოდა, საქ-
მიანად მიმავალი ბიჭი მხოლოდ მაშინ მოაბრუნებდა თავს და
ათიოდე ნაბიჯით უკან მომავალ ქალს ცისფერ თვალებს მიაპ-
ყრობდა:

— საით წავიდე, დედა?

— პირდაპირ, შვილო! — უპასუხებდა დედა, შვილის
წარბეზოზე ჩამჯდარ პაწია შავ ხალს თვალს შეავლებდა და
კალათს ხელს შეუნაცვლებდა. — სულ პირდაპირ იარე.

— მალე მივალთ ბაბუას ყანაში?

— კი, მალე მივალთ.

ბილიკმა აივაკა, მკერდამდე ავარდნილ სიმინდის ყანას

შიადღა და მაშინვე სამად გაიყო: ერთი ტოტი პირდაპირ წავიდა დიოდა და ყანას შუაზე კვეთდა, მეორემ მარცხნივ გაიწია და მაყვლის ბუჩქებსა და სიმინდებს შორის გაიკლაკნა, მესამე ტოტი კი ოღნავ თავქვე დაეშვა და ტყიანი ხევის პირს გაედევნა.

— მოიცა ერთ წუთს, ზევახ! — ხმადაბლა დაუძახა დედამ შვილს, თუმცა ბიჭი ისედაც აპირებდა შეჩერებას და ჩვეულებრივი კითხვის გამეორებას. — დამიცადე მანდ.

ქალი შეფიქრიანებული ჩანდა. ზევახმაც კი შენიშნა ეს: წარბებს შორის ნაოჭები გასჩენოდა, თვალები ჩამუქებოდა, მარჯვენა, თავისუფალი ხელის თითებით საფეთქელს ისრესდა.

— რა იყო, დედა?

-- სსუ, ჩუმად ილაპარაკე...

დედამ კალათი მოძალლოდ, თხმელის შემმმარ ტოტზე ჩამოკიდა და ყანა მოათვალიერა. მამამთილის თეთრი პერანგი არსად ჩანდა, მოხუცი, ალბათ, სერის გადაღმა მუშაობდა. არც რაიმე ჩქამი ისმოდა, ნიავი აშარიშურებდა მხოლოდ სიმინდის ფოთლებს. ეს იყო და ეს.

— წამოდი, შვილო. აქეთ წამოდი.

ხევის პირას თავქვე მიძავალ ბილიკს დაჰყვნენ. დედას მაგრად ეჭირა შვილის ხელი და პატარა ზევახს საოცარი ძალით გადაედო მშობლის მღელვარება. ფარულად აიხედა ზევით. დედა ისევ სახემოქუფრული, ჯიუტად ტუჩებმოკუმული მიდიოდა, არც კი შეუნიშნავს ზევახის გამომცდელი მხერა.

ბილიკი უცებ დაშორდა ხევის პირს, მარცხნივ შეუხვია და მოძალლო გორაკის ფერდობს გაჰყვა. ბილიკს კარგა მაგრად მორეოდა ჭანგა, ჩანდა, იშვიათად თუ შემოუხვევდა აქეთ ვინმე. სიხუმე იდგა. კენტი ჭრიჭინა ჭრიჭინებდა მხოლოდ მოშორებით.

გორაკს შემოუარეს თუ არა, დედა-შვილის თვალწინ უეცრად ხასხასა ბალახით დაფარული მოზრდილი მინდორი გადაიშალა. მის აქეთა განაპირას, ზუსტად გორაკის ძირში, ვეებერთელა, ცამდე აზიდული და ტოტებგადაბარჯლული მა-

რტოხელა მუხა იდგა, იქითა ნაპირი ხევს ესაზღვრებოდა. დღის შუაგულში საკმაოდ ღრმა, ასე ათ მეტრამდე დიამეტრის მქონე ორმოს დაელო პირი. მისი კედლები რუხი, ლითონისებური ელვარებით ბზინავდა და ისეთი გლუვი იყო, ადამიანის ნახელავს ჰგავდა. ჯიუტ ჰანგას მხოლოდ აქა-იქ მოეკიდა ფეხი და მიხატული უფრო გეგონებოდა, ვიდრე ბუნებრივი.

— რა არის ეს, დედა? — ჩურჩულით იკითხა ზევახმა და დედის ფეხს მიეკრა.

— რაა და, ხვარსკვლავებია, შვილო.

— ა? — აიხედა ბიჭმა.

— დიდი ხნის წინათ აქ ვარსკვლავი ჩამოვარდნილა, დედო, — დედის ხმას ჩვეულებრივისაგან განსხვავებული ელფერი დაჰკრავდა, მაგრამ ზევახმა მხოლოდ ეს განსხვავება შენიშნა, სხვა ვერაფერი. — ხომ გახსოვს, ღამით ცაზე უამრავი ვარსკვლავი რომ ციმციმებს? ის ვარსკვლავები, იცი, რა დიდებია? პატარები იმიტომ გვეჩვენება, რომ ძალიან დაშორებული არიან ჩვენგან... ჰოდა, დროდადრო ერთერთი მათგანი უცებ აფეთქდება, ბევრ, ძალიან ბევრ ნამსხვრევად დაიშლება, შორს გაიფანტება და რომელიმე მათგანმა შეიძლება დედამიწას მოაღწიოს კიდევც. ჩამოვარდება და ა, ასეთ დიდ ორმოს გააჩენს ხოლმე.

ზევახი ყურადღებით უსმენდა. წამით ზევით აიხედა და თვალები მაშინვე ნელ-ნელა დაუშვა დაბლა, თითქოს ციდან მომქროლავ ცეცხლოვან ნამსხვრევს მზერით მიწისკენ მოაცილებსო.

— ვინმემ ნახა, დედა?

— რა, შვილო?

— ვარსკვლავის ჩამოვარდნა...

ნატომ ეჭვიანად ჩახედა შვილს თვალებში:

— რატომ მეკითხები?

— ისე.

— „ისე“ რას ჰქვია?

— ისე! — ჯიუტად გაიმეორა ბიჭმა.

დედა წამით შეყოყმანდა.

— კი, შენს დიდ პაპას უნახავს. შენ არ გემახსოვრება
ერეკლე პაპა.

— მახსოვს, — სწრაფად თქვა ბიჭმა. — მახსოვს ერეკლე
პაპა!

ნატო შეკრთა. ზევახმა იგრძნო, როგორ შეთრთოლდა მის
მხარზე დასვენებული ხელისგული.

— კი მაგრამ, ის რომ გარდაიცვალა, შენ სამი წლისაც არ
იყავი და... რანაირად... — ნატომ შვილის მზერა დაიჭირა და
სათქმელი გადაიფიქრა. — ჰო, კარგი, დავუშვათ, გახსოვს...
იმას გეუბნებოდი, სწორედ ერეკლე პაპას უნახავს ვარსკვლავის
ჩავარდნა. ამ მუხას ამოფარებული უყურებდა თურმე.

ზევახმა პირი გააღო, რალაცის თქმა დააპირა, მაგრამ გა-
ჩუმდა.

— წავიდეთ ახლა, სვიმონ ბაბუა მოშიებული იქნება და
ავუტანოთ სამხარი. წამო.

ხის ტოტიდან კალათი რომ ჩამოხსნა, დედამ უცებ ჩაი-
ჩოქა, შვილს წელზე ხელი მოხვია, მკერდში ჩაიკრა და ჩასჩუ-
რჩულა:

— გახსოვდეს, სვიმონ ბაბუას არ უთხრა, ნავარსკვლავე-
ბი რომ გაჩვენე... ისიც იცოდე, იმ ვარსკვლავის ჩამოვარდნა-
ზე რამე ზღაპარი რომ მოგიყვეს, არ დაუჯერო, ნამდვილი არ
გეგონოს... ხომ იცი, ბაბუამ რანაირი ზღაპრების მოყოლა
იცის... გაიგე შვილო? დაიმახსოვრებ, ხომ?

ზევახმა თავი დაუქნია.

— ასე, ჩემო ჰკვიანო ბიჭო... აბა, ახლა კი წავიდეთ!

სვიმონ ბაბუას მართლა მგელივით მოშიებოდა.

4.

იმავე საღამოს (იქნებ მეორე ან მესამე საღამოც იყო, მა-
გრამ ამას მნიშვნელობა არა აქვს) ბაბუას ეზოში, უზარმაზარი

ცაცხვის ძირში ვეახშობდით. დაბალ, ვიწრო კარგად შექმნილ
 ოთხფეხა ტაბლაზე, გურიაში „სუფრას“ რომ ეძახიან, ელაგა
 წაბლის ფოთლებში გამომცხვარი მჭადი და ერთი კვირის ყვე-
 ლი, კეცზე შემწვარი დედალი და ქოთანში მოლესილი ლო-
 ბიო, ღომისღომი, ომბალოიანი ნადული და ბრინჯულა, მწვანი-
 ლი და ანკარა ადესი საესე სველი ხელადა. სუფრის თავში
 თეთრწვერა, თვალეზბრიალა, ახოვანი სვიმონ ბაბუა იჯდა,
 რომელსაც იმ წელს სამოცდათვრამეტი წელი შეუსრულდა.
 სუფრასთან ბებია, მამაჩემის მომდევნო ძმა ლევანი, ბიცოლა
 ესმა, დედაჩემი და მე ვისხედით. მე იმის გამო დამდეს პა-
 ტივი, რომ სტუმარი ვიყავი (ახლა ვხვდები, რომ თურმე მარ-
 ტო ეს არ იყო მიზეზი), თორემ ჩემი ბიძაშვილები, შვიდი გო-
 გო-ბიჭი, მიწიდან ამოხეთქილ ვეება ფესვებზე ისხდნენ და
 მუხლებზე დადგმული ჯამებიდან შეეჭკეოდნენ ვახშამს.
 მე სუფრის ბოლოს ვიჯექი, ბაბუას პირდაპირ.

5.

ზევას სიტყვასიტყვით დაამახსოვრდა ყველაფერი, რაც
 იმ საღამოს ვახშამზე ითქვა.

სვიმონი — ჭამე, ბაბუკა, კარგად ჭამე. ჭკვიანი და ჯანი-
 ნი ბიჭი უნდა გაიზარდო. ყველას უნდა აჯობო, ყველას —
 ახლობლებსაც და გარეშეებსაც. აბაა! შენ სულ სხვა ხის ამო-
 ნაყარი ხარ, სხვებს კი არ გავხარ!

ნატო (საყვედურით) — მამა!

ბებია — კაი ახლა, სვიმონ, ნუ დაიწყე შენებური!

სვიმონი — მაცალეთ მე თქვენ, თუ შეიძლებოდეს (მო-
 ხუცმა დიდი, დაძარღვული ხელი მძიმედ დააყრდნო სუფრას)!
 თქვენზე ორი პერანგით მეტი გამიცვეთია და კარგად ვიცი,
 როდის რას ვლაპარაკობ და რას ვაკეთებ! ჯერ არაფერი შემ-
 შლია მე! სოფელში ჭკუის საკითხავ კაცად მივაჩნივარ ხალხს!
 ასეა ეს!

ბებია — კი მარა, აღარ უნდა მოიშალო ამნაირი ლაპარა-

კი, აღარ უნდა ამოიგდო გულიდან იგი უემური ფიქრი? დამეცხული
 რთი, ანგელოზი და ეშმაკი აღარავის სწამს ახლა და შენ ვა
 თითის საგრძე ბავშვს გინდა არწმუნებინო?!

სვიმონი — ღმერთი და ანგელოზი არაფერ შუაშია აქ!
 მამაჩემმა რაც დამიბარა, იგი უნდა აღსრულდეს! შეიგნეთ ეს
 ყველამ!

ლევანი (ხელს ჩაიქნევს) — დაანებეთ თავი, არ იცით,
 რომ არ გადათქვამს?

ნატო — მამა, ჩემო ბატონო, თქვენ ხომ იცით, როგორ
 დიდ პატივს გცემთ, როგორ გაფასებთ, მამა არ მახსოვს და
 მისი მაგიერი მუდამ თქვენ იყავით ჩემთვის...

სვიმონი (ხელს ასწევს და თვალებს მოწკურავს) — ცრე-
 მლი არ დამანახო, ჩემო რძალო!

ნატო — მამა, ჩემო ბატონო, თქვენ ხომ იცით,
 რაც მქონდა, თქვენს უფროს ვაჟს, ამ ჩემი ერთადერთი შვი-
 ლის მამას გავაყოლე. ჰოდა, იმის ხათრით დაგვინდეთ, მამა
 ბატონო, იმის სურვილს ეციოთ პატივი, ხომ იცით, რა მიზნით
 გაარიდა ბავშვი აქაურობას...

სვიმონი (ჯიუტად) — ჩემთვის რომ დაეჯერებინა, ახლაც
 აქ იქნებოდა, ჩვენთან, თავის ცოლ-შვილში და ეზო-გარე-
 მოში!

ლევანი — ხომ გითხარით, ვერ გადაათქმევინებთ-მეთქი!

სვიმონი (თვალეები დააბრიალა და ხელისგული დაჰკრა
 სუფრას. ჭურჭელი აწკრიალდა) — შენ არავინ გკითხავს მა-
 გას! ჩემი საქმის მე ვიცი, გასაგებია თუ არა?! შვილი შვილია,
 მაგრამ ამ ბავშვს არც დიდ პაპას დავავიწყებ და არც იმის და-
 ნაბარევს დავუმალავ! ასე იქნება ეს, ყველამ იცოდეთ!..

ზევახი — მე ისედაც მახსოვს ერეკლე პაპა!

ესმა — ნანაია, ჩქიმ ცოდა!

სვიმონი (მოულოდნელობამ წამით დაამუნჯა. სუფრას ხე-
 ლისგულებით დაეყრდნო, წინ გადაიხარა და ანთებული მზერა
 მიაპყრო შვილიშვილს) — მართლა, ჩემო ხალიანო ბიჭო?! მა-

როტალს ამბობს?! კი მარა, მაშინ სამი წლისაც რომ არ იყავი?! ა?

ზევახი — კი, ბაბუა, მახსოვს. აი, იმ ფესვზე იჯდა, მე კალთაში ვყავდი ჩასმული და მიყვებოდა...

ნატო (სახე ხელებში ჩამალა) — ვაიმე, შვილო!...

სვიმონი — აცალეთ ბიჭს! რაო, ბაბუ, რას გიყვებოდა ერეკლე პაპა?

ბებია — კაძახო, ნუ გადარიე აგი ანგელოზი ბავშვი, გესმის შენ თუ არა?! მოდი, ნენა, ჩემთან...

სვიმონი (ხელი აიქნია) — თქვი, ბაბუა, ნუ უყურებ შენ მაგენს! თქვი, რას მოგიყვია დიდი პაპა!

ზევახი — ციდან ქალი რომ ჩამოფრინდა...

სვიმონი (ადგა, მთელი ტანით აიშართა. წვერზე ზეიმურად ჩამოისვა ხელი და ფართოდ გაიღიმა) — ეჰე! ახლა რაღას იტყვით?! ხომ მართალი ყოფილა ცხონებული მამაჩემი, ა? ხომ არის ეს ბიჭი სულ სხვა ხის ამონაყარი, ა?! არც ახლა დაიჯერებთ?! ა?! არც ახლა?! გამივსეთ ერთი მაგი ჯამი!

6.

1941 წლის მაისი და თითქმის მთელი ივნისი სოფელში გავატარე.

იმ ზაფხულიდან განსაკუთრებით ერთი საუბარი ჩამრჩა მეხსიერებაში, რომელიც, როგორც ჩანს, დაახლოებით შუა ივნისში, გვიან საღამოს მოვისმინე.

ის იყო, დასაძინებლად დამაწვინეს. დედა ჩემს სასთუმალთან იჯდა, დაბალ სკამზე. მე ვთვლემდი, ვთვლემდი კი არა. თითქმის მეძინა უკვე, ცოტაც და, სულ ჩავიძირებოდი სიზმარეთში...

7.

— ჩემო რძალო, დაიძინა ბიჭმა? — ჩურჩულით იკითხა სვიმონ ბაბუას ხმამ. ზევახი ვერასოდეს წარმოიდგენდა, ამ

ომახიან თეთრწვერა გოლიათს ჩურჩულით ლაპარაკიც თუ შეეძლო. ძილმა მაშინვე შეიფრთხილა და ჩიტვიტ გაუფრთხილა და, მაგრამ არ შერხეულა, თვალი არ გაუხელია. იგრძნო, როგორ დაიხარა მისკენ დედა, როგორ დააყურა.

რა ჩუმი სიარული იცის დედამ! აივანზე ისე გავიდა და კარი ისეთი სიფრთხილით გაიხურა, ზევას ჩქამიც არ გაუგონია. ახლა დედის ჩურჩული მოესმა გარედან:

— სძინავს, ბატონო, ახლახან ჩაეძინა.

ზევასის საწოლის თავთან ფანჯარა ღია იყო. წვრილ-თვლებიანი, ყვავილებით მოქარგული გამჭვირვალე ფარდა სულ ოდნავ შეირხა, როცა ბიჭმა წამოიწია, ბალიშს იდაყვით დაეყრდნო და აივანზე გაიჭვრიტა. დედა და ბაბუა გრძელი ხის სკამზე ისხდნენ და ჩაბნელებულ ეზოს გადაჰყურებდნენ. ღრუბლებით დაფარულ ცის ფონზე მხოლოდ გაწაფული თვალი თუ გაარჩევდა მესრის გასწვრივ ჩამწკრივებული ავიპაროსების სილუეტებს. ცაზე ერთი ვარსკვლავიც კი არ კიაფობდა.

რძალ-მამამთილი კარგა ხანს დუმდა.

ჩუმი შრიალით გაწვიმდა. ნიავეც კი არ ქროდა და წვიმის წვეთები წყალს მოწყურებულ ცაცხვის ფოთლებზე საოცრად მელოდირურ წყნარ მუსიკას უკრავდნენ. ეს მუსიკა ისეთი ნაზი და ჰაეროვანი იყო, რომ ზევასს თვლემაც კი მოერია, მაგრამ სწორედ ამ დროს ბაბუა შეირხა და ბიჭს მისი მოგუდული ხმაც მოესმა:

— ჩემო რძალო, მე სათხოვარით ვარ შენთან მოსული. დედა მკვეთრად შებრუნდა მისკენ.

— ჩემი სიკვდილი! მასე რატომ ამბობთ, მამა, სათხოვარი რას ჰქვია! თქვენ ბრძანეთ და მე მოგისმენთ.

— მაგ სიტყვისთვის დიდი მადლობა, ჩემო რძალო, მარა მე რომ ვამბობ, ის სათხოვარი სხვანაირია და ამიტომ მოვედი ასე პირისპირ სალაპარაკოდ. შენი ჰკუის და განათლების იმედო მაქვს და ვიცი, რომ თუ მოინდომებ, გამიგებ კიდევაც.

— თუ მოვინდომებ?

— ჰო.

— მე რომ ვეჭვობ, თუ იმაზე აპირებთ ლაპარაკს...

— კი, ნატო ჩემო, იმაზე ვაპირებ.

— მამა!

— მაცალე, ნატო. მაცალე და მომისმინე. ნუ შემაწყვეტინებ, კარგი? ა?

— კარგი, მამა, — ხანმოკლე დუმილის შემდეგ ამოოხვრას გული ამოატანა ნატომ. — გისმენთ, ბატონო.

— ჰოდა, ასეა, — კმაყოფილი ხმით თქვა მოხუცმა და ბიჭმა წარმოიდგინა, როგორ ჩამოსვა ბაბუამ ხელისგული წვერზე, მერე წვერის ბოლო მუჭში მოიქცია და თვალმოჭუტული წამით გაირინდა, — არაფერი ახალის თქმას მე არ ვაპირებ, ჩემო ხატო. კი იცი, შენ, ამ ბიჭზე მზე ამომდის და მისი თმის ერთი ღერი სიცოცხლეს მიჩვენია, — ზევახს გული შეუთრთოლდა, — არაფერ ცუდს არ ვისურვებ მე მისთვის... ჰოდა, უნდა ვაჩვენო ის, რაც საჩვენებელია, რაც მე ვიცი. რაც არ ვიცი და — თვითონ გაახსენდება. — უცებ მოხუცმა ჩაიქირქილა: — ისე, ჩემზე და შენზე მეტი იცის მაგ ბიჭმა, დამიჯერე მე შენ!

— რა უნდა იცოდეს ან რა უნდა გაახსენდეს, მამა, თითის სიგრძე ღლაპს? მამათქვენის ხათქვაში ორიოდე სიტყვა?

— არა, ორი სიტყვა რაა! რაც მამაჩემმა ნახა, გაიგონა და გაიგო, ყველაფერი დაუდგება თვალწინ! და ყველაფერს ისე გააკეთებს, როგორც ცხონებულმა იწინასწარმეტყველა! მიხდა მე ვქნა ეს, შვილმა მამის დანაბარები შევასრულო, თორემ აგერ ნახავ: დრო მოვა და თავისით მოხდება მოსახდენი!

— ღმერთო დიდებულო! მართლა გჭერათ მაგი, მამა ბატონო?

— ნამდვილად იყო ყველაფერი ის, ნატო, ნამდვილად, — ხმადაბლა, მაგრამ მტკიცე, შეუვალი ხმით დაბეჭდა მოხუცმა, — ეჭვი არ შეგეპაროს. მამაჩემს არასოდეს არაფერი მოლანდებია, ყოველთვის საღად აზროვნებდა, საღად ლაპარაკობ-

და... შენგან მივივარ: მაშინ ბნელი დრო იყო და ის ამბავი ხალხმა ეშმაკეულს მიაწერა, ახლა კი ადამიანმა ამდენი ისწავლა, ამდენს მიაღწია და ვითომ რატომ უნდა ყოფილი შეუძლებელი მამაჩემის თავს გადამხდარი ამბავი? ა?

— ჰო, მაგრამ...

— მაგრამ არ უნდა ამას, ნატო. ხომ კი იცი, ჩვენი ბიჭის სახსენებელიც არ იყო ჯერ, ის კი არა, შენც არ იქნებოდი დაბადებული, მამაჩემმა რომ მითხრა — სვიმონ ჩემო, შენს გიორგის წარბებშუა ხალდაბეჭდილი ბიჭი თუ გაუჩნდა, იცოდე, ის ჩემი ორეული იქნებაო... ა? მასაც ხომ პაწია შავი ხალი ჰქონდა წარბებს შორის? ა?

— ვიცი ეს, მამა, ვიცი, — ამოიოხრა დედამ. — კარგი, ბატონო, ეუთხრათ, მაგრამ გვეცლია ცოტა, ერთი ხუთი-ათი წელი მაინც. ჯერ რისი გამგებია მაგი?

მოხუცმა ჩაიქირჩილა:

— მერე ვინ მაძლევს გარანტიას, ხუთ-ათ წელს კიდევ რომ ვიბოგინებ ამ ქვეყანაზე?.. ეჰ, არა, ჩემო ნატო. გამოსავალი სისხლი არ დადგებაო, ხომ გაგიგონია. მაინც უნდა მოხდეს ეს საქმე და რაღა გავაჭიანუროთ... მოკლედ მამაჩემის ანდერძს ვერ გადავუვალ მე, ეს უნდა იცოდეთ შენც და ყოველიკაცმაც... ასეა ეს... მივიყვან ხვალვე ამ ჩვენს ბიჭს მუხასთან, მოვაკიდებინებ ხელს მის ტანზე და ის იქნება... არ დაიქცევა ამით ქვეყანა, ა, კი ნახავ შენ!

ზევახს ის მინდორი და მის განაპირას მდგარი დიდი მუხა დაუდგა თვალწინ. მეხსიერებაში წამით რაღაც ბუნდოვანი, გაურკვეველი სურათი ამოუტივტივდა, რომელიც მყისვე გაქრა.

დედამ ამოიოხრა და ისევ გული ამოატანა:

— ნეტავ მე მოვმკვდარიყავი და გიორგი დარჩენილიყო ცოცხალი, მამა. ასე აჯობებდა ალბათ ყველასთვის...

— ღმერთს ნუ სცოდავ, ნატო, ტუჩებზე მიირტყი ხელი! ნუ სცოდავ ღმერთს...

დალუმდნენ. წვიმამ იმატა და წვეთების მუსიკაც უფრო

ახმიანდა. დედა და ბაბუა საუბრის გაგრძელებას თითქოს
ალარ აპირებდნენ და ბიჭმა ნელა დაუშვა თავი ბალიშზე და
დო თუ არა თავი, მაშინვე დაეძინა.

8.

მეორე დილით (მე ისევ მეძინა) სვიმონ ბაბუას საფეხავი
წაეღო წისქვილში, გზაში ვიდაცის ძალს ცხენი დაეფრთხო,
ოთხმოცს მიწეულ ბერიკაცს უნაგირზე თავი ვერ შეემაგრებინა,
გადმოვარდნილიყო, საფეთქელი წვეტიანი ქვისთვის დაე-
კრა და იქვე ამოსვლოდა სული.

ბებიაჩემის ხაფმა კვილმა გამაღვიძა. ახლაც თვალწინ
მიდგას იმდილინდელი, მეზობლებით ავსებული ჩვენი ეზო,
ეზოს შუაგულში დასვენებული თეთრწვერა ბაბუა და ქალე-
ბის ამაზრზენი წიოკი.

ბაბუა დაგვრძალეთ თუ არა, დედამ მეორე დღესვე ხელი
დამავლო და თბილისში ჩამარბენინა. რამდენიმე დღეში კი,
მოგვეხსენებათ, ომი დაიწყო და განსვენებული მოხუცის ახი-
რების შესამოწმებლად, ცხადია, აღარავის სცხელოდა (თუმცა
არც სურვილი ჰქონდა ვინმეს).

ამ მომენტიდან საბოლოოდ გავქალაქელდი. საშუალო
სკოლა თბილისში დავამთავრე. ერთი წელი ქარხანაში ვიმუშა-
ვე, შემდეგ ჯარში წავედი. არმიაში სამსახურისას თავს მეხი და-
მეცა — დედა გარდამეცვალა. შემძრა ამ მოულოდნელმა უბე-
ღურებამ და კარგა ხნით ამომავლო კალაპოტიდან. მერე, რო-
გორც იქნა, თავს მოვერიე, თანდათან შევეჩვიე მარტოობას.
პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში შევედი, წარმატებით დავამთავ-
რე და მალე დისერტაციაც დავიცავი. ბოლო ხანს ერთ-ერთ
სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში თემას ვხელმძღვანელობ-
დი, ბინა კარგი მქონდა, ხელფასი თავს გადამდიოდა, მოთხ-
რობების წერა დავიწყე და ჰონორარსაც გავუგე გემო, მეგობ-
რები ფარვანასავით მეხვივნენ... ერთი სიტყვით, ბედს არ ვუ-
ჩიოდი.

სოფლად ბიძაშვილებილა დამრჩნენ და, ცოდვა გამხელილი ჯობს, იქ ერთხელაც არ ჩავსულვარ. სამაგიეროდ, ბინის კარი მუდამ ღია იყო მათთვის და, მადლობა ღმერთს, ერთმანეთი არ მოგვცნატრებია, ხან ერთი, ხან მეორე, ხან მესამე მაკითხავდა, ხშირად დამეცემოდნენ ხოლმე თავს... მაგრამ, თითქოს შეთქმულები არიანო (იქნებ იყვნენ კიდევ შეთქმულები!), ბავშვობისდროინდელ ამბებს არავინ მაგონებდა.

ერთხელ კი (ისევ ზაფხული იდგა) ქორწილში მომიხდა ჩასვლა: ბიძაშვილის შვილი დედ-მამის დაუკითხავად გაჰყვა იმავსოფლელ ბიჭს და რალა ექნათ შშობლებს, ზაფხულშივე დაუნიშნეს ქორწილი.

მოვიქორწილე და ორიოდ დღეც დავრჩი. სწორედ იმ ხანად ოცდაათი წლისა შევსრულდი.

9.

აი, აქედან გადაჰყურებდნენ „ნავარსკვლავების მინდორს“ 1940 წლის ზაფხულში ნატო და ზევახი.

თითქოს გუშინ იყო:

„...— რა არის ეს, დედა?

— რაა და, ნავარსკვლავებია, შვილო...

...— ვინმემ ნახა, დედა?

— რა, შვილო?

— ვარსკვლავის ჩამოვარდნა...“

ზევახი ფრთხილი ნაბიჯით ჩაჰყვა ჭანგამოდებულ ბილიკს. მუხასთან მისვლამდე ერთხელ კიდევ შეისვენა და მიმოიხედა. აქაურობა არ შეეცვლილიყო. დიდი, რუხი ორმოს კედლები ლითონივით ეღვარებდა, ჭანგა ვერა და ვერ მომძლავრებულყო კედლის მრუდე სიბრტყეზე. მინდორი მუხლამდე ბალახით იყო დაფარული, ბალახის სიმალლე ორმოსთან მიახლოებისას თანდათან კლებულობდა და ორმოს პირთან მარტო ჩიუტი ჭანგალა გართხმოდა მიწას. სიჩუმე იდგა, მხოლოდ ფუტკრები დაბზუოდნენ მინდვრის ყვავილებს შორის, ნექტარს

აგროვებდნენ. სადღაც კენტი ჭრიჭინა ჭრიჭინებდა, ზევახმა რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა. ბილიკს მუხისთან შეეწყდა, თითქოს ნაჯახით გადაჰკვეთესო. ზევახი ზედ მიადგახეს, ორივე ხელი შემოაჭდო და მკერდით მიეყრდნო, ისე, რომ ორმოსათვის თვალი არ მოუცილებია.

10.

...ერეკლეს ლავიწის ძვალი ჰქონდა გატეხილი. კიდევ იოლად გადარჩა: ის წიფელი უფრო ტანმსხვილი რომ ყოფილიყო ან პირდაპირ თავში დასცემოდა, გათავებული იყო მისი საქმე!.. ვერ ჩაუჭრა სწორად... მაინც, რა უცნაურად გაიხლართა ბარდში, თუნდაც ერთი ნაბიჯით რომ გაესწრო...

ახლა კიდევ იმ კორტოხზე ფეხი დაუცდა და კორტიალით ჩამოგორდა ფერდობზე. ესღა აკლდა! მუხის მიწისზემოთ ამოხეთქილმა ფესვებმა შეაკავა, თორემ...

რა ღმერთი გაუწყრა, რა მარცნიან ფეხზე ადგა დღეს!

იდგა ახლა გასისხლიანებული, დაუეჭილი, მტკივანი მხრით მუხაზე მიყრდნობილი, მის წინ გადაშლილ მინდორს უაზროდ დაჰყურებდა და ძალას იკრებდა, რომ ისევ დასდგომოდა შინისკენ მიმავალ ბილიკს. თან თითქოს... თან თითქოს რაღაცას უცდიდა, რაღაც უნდა მომხდარიყო...

შორიდან თოფების ყრუ გრიალი ისმოდა. 1841 წლის აჯანყება სამი წლის ჩამქრალი იყო, მაგრამ დროდადრო აქაიქ ისევ ღვივდებოდა ცეცხლი და ზოგჯერ ცას სწვდებოდა ხალხის რისხვის ალი. ახლაც ეგზეკუცია ჩაეყენებინათ ახლომახლო სოფლებში. გლეხები დრტვინავდნენ. გუშინ საღამოს ამბავი მოიტანეს, ყველამ იარაღი უნდა ავისხათ, მტერს პასუხი უნდა გავცეთო. ერეკლეს ხელი ფილთა-თოფისკენ გაექცა. ვაი, რომ მაინცდამაინც ახლა აქვთ წამოწყებული ახალი ოღა... თანაც შემოდგომაზე დაოჯახება ჰქონდა გადაწყვეტილი! მაგრამ სახალხო საქმეს არ ეღალატება! თუმცა... თუმცა ახლა

რის შემძლეა, რა უნდა ჰქვას ფრთამოტეხილი ფრინველი მხარჩამოგდებულმა...

ცაზე შორეული ყრუ ქუხილი გაისმა. გაუკვირდა, ამ შუა ზაფხულში რა დროს ქუხილიაო! ისიც მოწმენდილ ცაზე! ზევით აიხედა. ბევრი ძებნა არ დაჭირვებია, არწივის თვალი ჰქონდა და ლურჯი ცის ფონზე მაშინვე შენიშნა კარგა მოზრდილი ბრდღვიალა ცეცხლის გორგალი. მოლანდება ეგონა, თვალი მაგრად დახუჭა და ისევ გაახილა. მაგრამ ის გორგალი თანდათან ახლოვდებოდა და ეტყობოდა, სწორედ მუხისკენ ეჭირა გეზი. შიშით არ შეშინებია ერეკლეს. უცებ რაღაც გაახსენდა თითქოს, დიდი ხნის წინათ ნანახი და ისევ დავიწყებული. ბუნდოვანი, რძისფერ ნისლში გახვეული სურათი აურიილდა თვალწინ... ნახტომის წინ ავაზა რომ შეიკუმშება, ისე დაიძაგრა, გატეხილი ლავიწიკ დაავიწყდა და დაუქეილი ძვალ-რბილიც, მუხის ტანს უფრო მაგრად მიეკრა და თვალად და ყურად გადაიქცა.

კვერცხის ფორმის უზარმაზარი კვერცხლისფერი სხეული სწრაფად ეშვებოდა, თითქმის ვარდებოდა ციდან. მიწას რომ დაუახლოვდა, სიჩქარე შეანელა. ქვედა მხარეს, საკმაოდ განიერი ზვრელიდან, თვალისმომჭრელი ცეცხლის ჩანჩქერი მოჩქეფდა. ეს ჩანჩქერი ბალახს შეეხო თუ არა, მიწის ზედაპირი უცებ გაშავდა, გაიწ-გამოიწია და როცა შავად პირდაღებულ კონუსურ ორმოში ის კვერცხისებური სხეული სანახევროდ ჩაიმალა, ყრუ გუგუნე უცებ შეწყდა. შეწყდა და მაშინვე სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა.

11.

ზევახი შეირხა და გაუკვირდა, ლავიწი რომ არ ეტკინა. ხელიც კი მოისვა ზედ დასარწმუნებლად. არა, ყველაფერი რიგზე იყო, არაფერი ჰქონდა გატეხილი, არც გაჭრილი ან დაბეჭილი. მაშ... მაშ, რა ხდებოდა? აკი წამის წინ ყველაფერი სტიკოდა? აკი სულ ახლახან სოფლიდან თოფის სროლა ისმო-

და, ხოლო ციდან სწრაფად ეშვებოდა კოსმოსური ხომალდი...
 რაო? რომელი კოსმოსური ხომალდი?! თუმცა, ჰო, აი ისიც!
 „აჰა, გასაგებია, მე ახლა ას ოცი წლის წინანდელ ამბავს ვხე-
 დავ, და ვხედავ ერეკლე პაპას თვალით... — გაუელვა ზევასს.
 — მაგრამ რატომ აღარ მტკივა ლავიწის ძვალი? ან... ან რო-
 გორ ხდება ყველაფერი ეს?!“

12.

ხომალდს მართლაც კვერცხის, უფრო ზუსტად — წვე-
 თის ფორმა ჰქონდა. არც ისე უსაშველოდ დიდი იყო, სიმაღ-
 ლე ოციოდე მეტრი ექნებოდა, უდიდესი დიამეტრი — სიმაღ-
 ლის ნახევარი. ვერცხლისფრად მოლაპლაპე სხეულის ზედა-
 პირს ერთი ნაკაწრიც არ აჩნდა, თითქოს ასტეროიდებით სავსე
 კოსმოსურ სივრცეში კი არ უქროლია, არამედ თავისი დღე
 და მოსწრება მუხეუმის საგამოფენო დარბაზში, მინის ხუფის
 ქვეშ გაუტარებიაო.

13.

მეცნიერებასთან და ფანტასტიკასთან ახლოს დგომამ (მე-
 რე მივხვდი, რომ მართო ეს არ იყო მიზეზი), როგორც ჩანს,
 ფსიქიკურად შემამზადა და სრულიადაც არ გამკვირვებია, რო-
 ცა ხომალდის კედლიდან ქალი გამოვიდა. სწორედ კედლიდან
 და არა რომელიღაც კარიდან ან ლიუკიდან! დიახ, გამოვიდა
 ეს ქალი, ხელი დამიქნია და ღიმილით გამოეშურა ჩემკენ (რა-
 ლაც ძალიან ნაცნობი იყო ამ ღიმილში). მე მუხას მოვცილდი
 და მონუსხულივით გადავდგი რამდენიმე ნაბიჯი მის შესახვე-
 დრად. ლამაზი ქალი იყო. მზეთუნახავი-მეთქი, რომ ვთქვა, მა-
 რთალი არ ვიქნები, ლამაზი კი იყო. შავი (მაგრამ არცთუ ძა-
 ლიან შავი) თმა მხრებზე ჩამოშლოდა. ძალზე უხდებოდა სწო-
 რი, უნაკერო, ღია ნაცრისფერი კაბა. თავშიშველას ფეხზე ნა-
 ცრისფერივე მსუბუქი სანდლები ემოსა. ერთი სიტყვით, სისა-

დავის განსახიერება იყო. მაგრამ, სამაგიეროდ, ერთი გენჯიშვილი როგორ მოდიოდა! ღმერთო, როგორ მოდიოდა!..

არა, ეს არ იყო ას ოცი წლის წინათ ერეკლე პაპას თვალით დანახული სურათი. ეს ცხადია, იყო ჭეშმარიტება, სინამდვილე — როგორც, აი, ის ჩახჩახა მზე, როგორც აი, ეს ბებერი მუხა...

14.

„გამარჯობა შენი, ხალიანო!“

„გამარჯობა“.

„შენ ერეკლეს შვილიშვილის შვილი ხარ. ხომ არ ვცდები?“

„არ სცდები“.

„ზევანი გქვია“.

„ღიახ“.

„მიცანი?“

„რა თქმა უნდა“.

„როგორ?“

„პაპამ მიაშბო შენზე“.

„იცი, რისთვისაც მოვედი?“

„დაახლოებით... ღიახ, ვიცი!“

„მერე?“

„მოვდივარ!“

15.

არადა, არასოდეს მიფიქრია დედამიწის მიტოვება, არასოდეს! და უცებ — კატეგორიული და საბოლოო „მოვდივარ!“

მაგრამ, როგორც ჩანს, ამ გადაწყვეტილების ფესვები შორეულ წარსულსა და მემკვიდრეობაში იდო (ახლა ვიცი, რომ მართლა ასე იყო და არ შევმცდარვარ; მაშინ — ჭვეშეცნეულად ვხვდებოდი ამას).

მეხსიერებაში დროდადრო ილვიებდა წარსული. ფერდღვესკრძობა

16.

„...რა გქვია, ხალიანო? ერეკლე, ხომ?“

ერეკლეს გამოეპარა ის წამი, როცა ქალი ხომალდიდან გამოვიდა, ეტყობა, მცირე ხნით გონება დაუბინდა მწვავე ტკივილმა. ხმის ამოღების თავი არ ჰქონდა და სადღაც გულის თუ ტვინის სიღრმეში ჩურჩულით გასცა პასუხი:

„ჰო, ერეკლე მქვია“.

„რა დაგემართა?“

„მგონი ლავიწის ძვალი გავიტეხე. საშინლად მტკივა“.

„აბა მიჩვენე“.

ქალის ხელი შეეხო თუ არა, ერეკლეს ისევ გადაეფარა თვალებზე ბინდი, მაგრამ ეს წამიერი გონის დაკარგვა ტკივილმა კი არა, ტკივილის მოლოდინმა გამოიწვია. თვალში სინათლე რომ დაუბრუნდა, უცნობი ქალის მოდიმარი სახე დაინახა ახლოს, სულ ახლოს. უცებ ისეთი შვება მოეფინა, ხელახლა დავიბადეო, ეგონა. და სწორედ იმ წამს იგრძნო (თუ გაახსენდა?), რომ ის ქალი არამიწიერი არსება იყო. აბა, თუ არა არამიწიერს, სხვას კიდევ ვის შეეძლო უხმო, უენო ლაპარაკი?.. ერეკლე შეირბა და ანლა თავისდა მოულოდნელად აღმოაჩინა, რომ ლავიწი აღარ სტკიოდა. ხელი მოისვა. ჰო, უკვალოდ გამქრალიყო ტკივილი...

„მოჩვენება ხარ, თუ...“

„ნუ გეშინია, ჩვეულებრივი, რეალური არსება ვარ. ოღონდ ეგ არის ცოტა უფრო მეტი ვიცი, ვიდრე შენ.“

„ვინა ხარ?“

„ნუთუ არ გახსოვარ?“

„თითქოს მაგონდები... მაგრამ ამ ლავიწის ტკივილმა...“

„სიმართლე რომ გითხრა, დამიჯერებ?“

„სიმართლეს თუ მეტყვი, რატომაც არ დავიჯერებ?“

„მაშინ ჩამოვსხდეთ აქ, ამ მუხის ძირას“.
„ჩამოვსხდეთ...“

17.

ქალს ცია ერქვა. პლანეტა დინის ენაზე ეს სახელი ცოტა სხვანაირად უღერდა, მაგრამ ქართულ ფონეტიკას არ შეეძლო მისი ზუსტი ვადმოცემა. „ცია“ კი მთლად მშობლიურად, ქართულად ხმინებდა.

პლანეტა დინი კაპტეინის ვარსკვლავის სისტემაშია, დედამიწიდან დაახლოებით ოთხი პარსეკის ანუ ცამეტი სინათლის წლის დაშორებით (ეს ახლა ვიცი, თორემ ციასთან შეხვედრისას ასეთი ჟონკრეტული ასტრონომიული ცოდნისაგან საკმაოდ შორს ვიდექი). დინის ცივილიზაცია ფრიად მაღალ საფეხურზე დგას, თუმცა ეს გასაკვირიც არ არის, იგი ხომ ასაკით დედამიწელებზე სამჯერ უფროსია. დინელებს, სხვა სიკეთესთან ერთად, კოსმოსში მოგზაურობის ახალი საშუალება აღმოუჩინიათ და კარგა ხანია ხელი. ბაუწვდებათ შორეულ (ჩვენი მასშტაბით) ვარსკვლავთსისტემებამდეც კი. აი, მაგალითად, დედამიწელთა ხომალდი, რომელიც სინათლის სიჩქარის მესამედით, ესე იგი წამში ასი ათასი კილომეტრის სიჩქარით მიფრინავს, პლანეტა დინს მხოლოდ ორმოცი წლის შემდეგ მიადგევს; დინელები კი, თქვენ წარმოიდგინეთ, ამ კოლოსალურ მანძილს ერთ წელიწადში ფარავენ ხოლმე. მე ჯერ არ ვიცი, როგორ ახერხებენ ამას, მაგრამ ოდესმე იქნებ ეს საიდუმლოც გავითავისო. ვნახოთ.

18.

ისინი მუხის ჩრდილში, მიწიდან ამოხეთქილ დაკორძილ ფესვებზე, ერთმანეთის პირისპირ ისხდნენ. შუადღის მყუდროება ეფინა გარემოს. შაშვი თუ დაიკახქახებდა ხევში იშვიათად, ან აქვე, მინდორში, ფუტკარი გაიხუზუნებდა ყვავილებს

შორის, ხანაც ზემოთ, სიმინდის ყანაში, თოხისპირი გავიქანებულა ბლა ქვაზე. ეს იყო და ეს.

ცია: „არ გიკვირს, უხმოდ რომ ვლაპარაკობთ?“

ზევახი: „არა. . თუმცა ის კი არ ვიცი, როგორ ვახერხებ ამას“.

ცია: „იმიტომ, რომ დედამიწელი კი არა, დინელი ხარ“.

ზევახი: „მაგრამ მე ხომ აქ დავიბადე — დედამიწაზე, საქართველოში, გურიაში...“

ცია: „შენ — კი...“

ზევახი: „არა მარტო მე. მამაც აქ დაიბადა, სვიმონ ბაბუაც, ერეკლე პაპაც!...“

ცია: „მართალია... ერეკლე პაპა, ზევახიც, აქ დაიბადა, იმ ზევახის მამაც და ბაბუაც, ოღონდ ამ უკანასკნელის პაპა კი, ესე იგი შენი პაპის პაპის პაპა — აქ არ დაბადებულა“.

ზევახი: „იმასაც ხომ ერეკლე ერქვა? ერეკლე კი ჩვენებური, ქართული სახელია“.

ცია: „ჰო, მაგრამ ის პირველი ერეკლე აქ არ დაბადებულა. სწორედ იგი იყო დინელი“.

ზევახი: „თითქოს რაღაც მაგონდება...“

ცია (მარჯვენა ხელისგული მიუახლოვა ზევახის შუბლს): ჰო, ახლაც გაიხსენებ...“

19.

„დინი-121“ პირველი კლასის ხომალდი იყო, მაგრამ მოულოდნელობისაგან თურმე არც ამ კლასის ხომალდები ყოფილა დაზღვეული. ერთხელ, ღამით, დედამიწის ატმოსფეროს შუა ფენების კვლევისას, „დინი-121-ს“ კოლოსალური ძალის ელვამ დაჰკრა, მთელი ავტომატიკა მოშალა და მორიგე შტურმანმა რის ვაი-ვაგლახით დასვა ხომალდი აი, ამ მინდორზე, ზუსტდ იმ ადგილას, სადაც ახლა „ცია-1“ აღმართულა.

ხომალდის დაშვების მომენტში დედამიწაზე ქრისტეს და-

ბაღებიდან თექვსმეტი საუკუნე იყო გასული. 1604 წლის იდგა.

ვიდრე ტექნიკოსები ავტომატიკას უკირკიტებდნენ, ხომალდის მეთაურის თექვსმეტი წლის ვაჟი ჰერი ახლომახლო მიდამოებს ათვალთვრებდა. „დინი-121“ გარემოსაგან ლამბდა ველით იყო იზოლირებული და უცხო თვალისთვის მარტო ღამით არა, დღისითაც შეუმჩნეველი რჩებოდა. ველის საზღვრის გადალახვა მხოლოდ ეკიპაჟის წევრებს შეეძლოთ, ვერავითარი სხვა სულიერი ამას ვერ მოახერხებდა. საერთოდ, იძულებითი დაშვების შემთხვევაში კოდექსი მკაცრად კრძალავდა ველიდან გასვლას, მაგრამ ამ პლანეტაზე საშიში არაფერი ჩანდა, დედამიწელთა ტექნოლოგია ჯერჯერობით მეტად დაბალ დონეზე იდგა და ადამიანებს ძალიანაც რომ მოენდომებინათ, ვერც დინელთა ხომალდს და ვერც მისი ეკიპაჟის წევრებს ვერაფერს დააკლებდნენ. ამიტომაც დართო ნება მამამ შვილს, ცოტათი მუხლი გაემართა და გაესეირნა უცხო პლანეტაზე.

არავინ იცოდა, რას საქმიანობდა მეთაურის ვაჟი ლამბდა ველის მიღმა, მაგრამ არც მამას და არც ეკიპაჟის წევრებს არაფრისა ეფიქრებოდათ — ჰერი მკვირცხლი და ღონიერი, ჭკვიანი და სწორიანი ჭაბუკი იყო და ადვილად არავის დაეჩაგრებინებოდა.

მეორე დღის საღამოს ჰერიმ გამხდარი, დიდთვალემა ნამტირალევი გოგონა მოიყვანა ხომალდთან. გოგონა რვა წლისა თუ იქნებოდა, ვილაც არამზადას მშობლებისთვის მოეტაცნა და ისმალებისთვის მიეყიდნა. სწორედ ამ ისმალებს წაართვა თურმე ჰერიმ საბრალო გოგონა, როცა უნაგირზე საბელით გაძობულს ტყე-ტყე მთარბენინებდა ყვითელჩაღმოსანი იანიჩარი.

მესამე დღეს, დილით, ავტომატიკის შეკეთება დასრულდა. ხომალდს უკვე შეეძლო აფრენა და კვლევის გაგრძელება. „დინი-121“-ის მეთაური, რომელსაც დროის ფლანგვა არ უყვარდა, მაშინვე აპირებდა დედამიწის დატოვებას, მაგრამ ჰერი

ჯერ არ დაბრუნებულ იყო, ჯერაც ისევ ამ ზურმუხტს ვეძებ. პლანეტის ტყე-ღრეში დახეტიალობდა. დაღლილ-დაქანცულმა ეკიპაჟმა შემთხვევით ისარგებლა და დასასვენებლად მიწვა. ტყვედყოფილი გოგონა, რომელმაც არამცთუ თავისიანების ადგილსამყოფელი, არამედ საკუთარი სოფლის სახელიც კი არ იცოდა, ყველას შიამიწყდა და მას აგერ უკვე შეთქმვსმეტე საათი უღრტვინველად და უშფოთველად ეძინა მეთაურის დივანზე.

ნაშუადღევს „დინი 121“-მა კოსმოსიდან სტარტის ბრძანება მიიღო — პლანეტა დინი ყველა თავისი კოსმოსური ხომალდის დაუყოვნებლივ დაბრუნებას მოითხოვდა. ეს არგავონილი ამბავი იყო, ჩანდა, პლანეტას მოულოდნელი უბედურება დასტყდომოდა თავს, ვინ იცის, იქნებ სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემაც ედგა წინ. „დინი-121“-ის მეთაურმა ოცდაათწუთიანი სასტარტო მზადება გამოაცხადა. ყველა, ვინც სტარტის წინა გაწამაწიისაგან თავისუფალი იყო, ახლომდებარე ტყეს, ველსა და მთას შეესია, მაგრამ ჰერის კვალსაც კი ვერ მიაგნეს, თითქოს მიწამ უყოლო პირი...

20.

აქოჩრილი მთაგრეხილის მიღმა სწრაფად ჩადიოდა ჩახჩახა ნარინჯისფერი მნათობი. ხშირფოთლოვანი გოლიათი ხეების მიღმა უზარმაზარი ხანძარი ენთო. მერე ის ხანძარი ნელ-ნელა ჩაინავლა და როცა მონაცრისფერ-ვარდისფერ დიდ მკრთალ ლაქად გადაიქცა, მეთაური შებრუნდა, ნაბიჯი გადადგა და ხომალდში შევიდა.

ეკიპაჟს მიჩნეული ადგილი ეჭირა. პულტებზე ენთო მზადყოფნის მანიშნებელი ცისფერი ნათურები, მრავალფეროვან სკალებზე ცახცახებდნენ ასევე სხვადასხვა ფერისა და კონფიგურაციის ისრები, ხმადაბლა ზუზუნებდა სასტარტო მექანიზმი, ავტომატი მონოტონურად ითვლიდა: „ასი... ოთხმოცდაათი... ორმოცი...“ მეთაური წელგამართული, თავაწეული იჯდა

და ხომალდის კედლის მიღმა გადაშლილი ზურმუხტისფერ (ახ-
ლა, მზის ჩასვლის შემდეგ, ალაგ-ალაგ ჩაშავებულ) პანო-
გაჰყურებდა — ჯერ კიდევ იყო მცირეოდენი იმედი, კიდევ
შეიძლებოდა გამოჩენილიყო ჰერი... „ოცდაათი, ოცი, თხუთმე-
ტი...“ შტურმანმა თვალები დახარა, რათა არ დაენახა მეთაურის
სახე იმ წამს, როცა მან სასტარტო ღილაკს თითი დააჭირა...

21.

ზევანი: „მაშასადამე...“

ცია: „ყველა ჰერიზე ფიქრით იყო შეპყრობილი და უპატ-
რონო გოგონა მხოლოდ მაშინ გაახსენდათ, როცა ხომალდი
მარსის ორბიტას გასცდა“.

ზევანი: „მაშასადამე, ის გოგონა...“

ცია: „ის გოგონა პლანეტა დინზე მიიყვანა „დინი-121“-მა,
კოსმოსურმა ხომალდმა“.

ზევანი: „და ის გოგონა“...

ცია: „ის გოგონა მე ვარ“.

ზევანი: „კი მაგრამ, ჰერი?“

ცია: „ჰერი? ჰერი შენი პაპის პაპის პაპა იყო“.

ზევანი: „როგორ?“

22.

„დინი-121“ ხომალდის ეკიპაჟი ყოველ საღამოს ისმენდა
იმდღევანდელი კომპლექსური ორბიტული კვლევის ანგარიშს
— მონაცემებს ადამიანის ანატომიისა და ფიზიოლოგიის, მცე-
ნარეულობისა და ცხოველთა სამყაროს, სოფლის მეურნეობისა
და მრეწველობის, მეცნიერებისა და ტექნიკის შესახებ. ჰე-
რის განსაკუთრებით მოსწონდა პლანეტის ფაუნა და იმ წამს,
როცა ციკაბო ფერდობის თავში, ვიწრო ბილიკზე მისკენ ბურ-
დღუნით მომავალი ვეება დათვი დაინახა, ოდნავადაც არ შე-
მკრთალა — რატომ უნდა შეშინებოდა ასეთი თვინიერი, ცოტა
სასაცილო, ბაჯბაჯა ცხოველისა, რომელიც ალბათ მის გასაც-
ნობად მოდიოდა?... მაგრამ როცა ამ ბანჯგვლიანმა არსებამ
უკანა ფეხებზე წამოიწია და მარჯვენა წინა თათი მიძიმედ ჩა-

მოპკრა მხარზე, ჰერი მიხვდა, რომ მთლად ისე როდნისააქ-
მე, თვითონ რომ ეგონა. ამიტომ მეორე ტორის ჩამოკვეთას
აღარ დაუცადა და მხარი მძლავრად შეაქანა, მაგრამ, თქვენც
არ მომიკვდეთ, ვერ გაითავისუფლა. დათვმა გაბრაზებული კა-
ცივით ჩაიბუზღუნა, თავი გააკანტურა და დრუნჩი აპერკოტი-
ვით ამოპკრა ნიკაპში. ჰერიმ იგრძნო, რომ ფეხქვეშ მიწა
ეცლებოდა, რაღაც სასწაულით ბოლო წამს მოასწრო ჩა-
ხვეოდა დათვს, ორივე წაიქცა და ასე, შეყვარებულეზვით
ურთიერთჩაკონებულნი, თავბრუდამხვევი სისწრაფით დაგო-
რდნენ ციცაბო ფერდობზე...

ცია: „...რაღაც ბედად, გზაზე ჩაგორებულან, წყაროსთან.
სწორედ იმ დროს გურიის მთავარს, მამია მეორეს ჩამოუყ-
ვლია ამალით. წაუყვანიათ უგონო ჰერი, ზედ გადაჰყოლიან
თურმე. ბოლოს გამოაქეთეს და ფეხზე დააყენეს დაჩეჩქვილ-
დაგლეჯილი საწყალი ბიჭი... ჰერი მიმხვდარა, არავინ დამიჯე-
რებს, რომ ვთქვა, დედამიწელი არა ვარო, და დროებით სიმუ-
ნჯე მოუგონებია. ეს „დამუნჯება“ სხვა მხრივაც აძლევდა
ხელს: ქართული ენა არ იცოდა და მხოლოდ ტელეპათიურად
თუ გააგებინებდა აქაურებს რამეს, აი ასე, ჩვენ რომ ვსაუბ-
რობთ, უხმოდ და უენოდ. მაგრამ ესეც ხომ გარკვეულ რისკ-
თან იყო დაკავშირებული, ვაითუ ეშმაკთან წილნაყარი ჰგონე-
ბოდათ“.

ზევახი: „კარგი, ეს მეც ვიცი, მაგრამ თქვენ საიდანღა გა-
იგეთ ჰერი-ერეკლეს თავგადასავალი?“

ცია: „სტარტის წინ „დინი-121“ ხომალდის მეთაურმა ამ
მუხის ძირში (ეს მუხა მაშინ ასიოდე წლისა იქნებოდა უკვე)
დრმად ჩაარქო შორეული კოსმოსური კავშირის ანტენა. ჰერის
მარჯვენაზე წამოცმულ რკინის სამაჯურში მძლავრი მინიატურ-
ული რაცია იყო ჩამონტაჟებული. როცა ბიჭი საბოლოოდ
გამოკეთდა, მან ადვილად იპოვნა ეს მუხა და უკან დაგვადევნა
მოკლე ინფორმაცია, სამაჯური კი ხევში მოისროლა... მისი ინ-
ფორმაცია მაშინ მივიღეთ, როცა მუხის სისტემის ფარგლებს
უკვე საკმაოდ ვიყავით გაშორებულნი“.

ზევახი: „მერე? მოშიყევი, ყველაფერი როდი მახსოვს“
ცია: „ცხადია, ყველაფერი არ გემახსოვრება.“

პერი-ერეკლემ ერთი წლის შემდეგ „ენა ამოიდგა“ — მას უკვე შექმნილი ქართულად საკმაოდ გამართული ლაპარაკი. მალე დაქორწინდა და ოჯახი შექმნა. ღრმა მოხუცებულობამდე იცოცხლა. სიკვდილის წინ შეილიშვილის შვილს გაანდო თავისი საიდუმლო. **ზევახი ერქვა ბავშვს. იმასაც, პაპასავით, შულზე, წარბებშუა, პაწია შავი ხალი ესვა“.**

ზევახი: (ხალზე თითი მიიდო): „ჩემსავით“...

ცია: „ჰო, შენსავით“.

ზევახი: „კარგი, მაგრამ როგორ ხდება ეს?“

23.

ჩემი ცოდნა გენეტიკაში (და, საერთოდ, ბიოლოგიაში) ფრიად ზედაპირული და ზერელეა. ადრე მხოლოდ ყურმოკვრით თუ გამიგონია ის ორიოდე ტერმინი (მათზე იმთავითვე ბუნდოვანი წარმოდგენა მქონდა და, ვალიარებ, უკეთესად არც ახლა მესმის მათი მნიშვნელობა), რომლებსაც ქვემოთ ციას განმარტების ვადმოქართულებისას გამოვიყენებ... ერთი სიტყვით, თუ რამე შევცოდო, მაპატიეთ...

24.

ცია: „შევეცდები აგიხსნა... ჩვენში (ნუ გაგიკვირდება — მე პლანეტა დინს და დინელებს ვგულისხმობ).. დიახ, ჩვენში უკვე მცირეწლოვანმა მოსწავლეებმაც კი იციან, რომ გენოტიპი — ინფორმაცია ორგანიზმის ყველა თავისებურების შესახებ — მეტ-ნაკლები ინტენსივობით მემკვიდრეობით გადაეცემა. „ყველა თავისებურებაში“ იგულისხმება მორფოლოგიური, ბიოქიმიური, ფიზიოლოგიური და სხვა ნიშნები, სულ — სამი ათასამდე ნიშანი. ზოგჯერ გენოტიპი, განსაკუთრებული ინტენსივობით იჩენს თავს. ადრევე გამოითქვა მოსაზრება, რომ ეს

„ზოგჯერ“ სულაც არ ნიშნავს რაღაც უაზრო შემთხვევითობას, პირიქით, გენოტიპი მკაცრი წესრიგით, კანონზომიერებად მოქმედება ხოლმე. მალე დადასტურდა, რომ პლანეტა დინის პირობებში გენოტიპი აბსოლუტურად (ძალზე მცირე, უმნიშვნელოდ მცირე გადახრებით) ყოველ მეოთხე თაობაში რეპროდუცირდება. ამასთან, მემკვიდრეობით გადადის თითქმის მთელი დაგროვილი ინფორმაცია, ცოდნის მარაგი, რომელიც თანდათან ივსება „ახალი ცხოვრების“ (ამ ტერმინს პირობითად ვხმარობ) სინამდვილეში მიღებული უახლესი ცოდნით, რათა შემდეგ მთელი ეს ინფორმაცია ისევ რიგით მეოთხე თაობას გადაეცეს“.

ზევახი: „მაშ, მე წარმოშობით დინელი ვარ“.

ცია: „დიახ... ჰერის — პირველი ერეკლეს გენოტიპი თითქმის უცვლელად განმეორდა მის შვილიშვილის შვილში, პირველ ზევახში (მოსალოდნელზე მეტი გადახრა გენეტიკურ კოდში დედამიწელი ქალის გენოტიპის ჩარევამ გამოიწვია); თითქმის უცვლელად გადაიცა მისი ცოდნაც. პირველი ზევახი მეორე ერეკლეში, შენს დიდ პაპაში რეპროდუცირდა. ბოლო საფეხური კი (უფრო მაღალი საფეხური, ცხადია), თავად მიხედვები — შენა ხარ“.

ზევახი: „თითქმის გავიგე... თითქმის.. კარგი, დედამიწელებში როგორღაა საქმე?“

ცია: „ეს ჩვენ ჯერ არ ვიცით. ეჭვს გარეშეა, რომ გენოტიპის მემკვიდრეობითობის კანონი აქაც მოქმედებს; უფრო მეტიც: რაკი ჩვენი — დინელებისა და დედამიწელების — ორგანიზმის აგებულება თითქმის იდენტურია, დედამიწელთა გენეტიკური კოდი, დინელების მსგავსად, ორმაგი სპირალის სახით იქნება გამოხატული და გენის მატერიალურ საფუძველს აქაც ალბათ ქრომოსომები წარმოადგენენ, რომელთა შედგენილობაშიც ცილა და დნმ — დეზოქსირიბონუკლეინის მჟავა შედის. შესაძლოა, გენოტიპის რეპროდუქციებს შორის აქ თაობათა უფრო მეტი რაოდენობა იდოს, არა სამი, როგორც ეს დინზეა, არამედ, ვთქვათ, ოთხი, ხუთი ან ათიც კი. ამას მომა-

ვალში დაავადდებით, თუკი, რა თქმა უნდა, თავად დედამიწაში არ დაგვასწრეს.

ახლა მომისმინე, რა იყო შემდეგ:

დინამდე ერთი წელი ვიფრინეთ — ერთი წელი ხომალდის დროით, თორემ აქ, დედამიწაზე, ამასობაში — ორმოცდაჩვიდმეტნახევარი წელი გავიდა. განგაში სწორი გამოდგა: პლანეტა დინს ძალზე უჭირდა — მეკობრეები დასხმოდნენ თავს და თავისი კოსმოსური ფლოტი რომ არ მიშველებოდა, ცუდად წაუვიდოდა საქმე.

ხუთი წელი დავყავი იქ. იმ ხუთი წლის მანძილზე დედამიწის სურვილი მკლავდა, სიზმარსა და ცხადში მშობლიურ სოფელს ვხედავდი და თავალში ცრემლი არ მომშორებია. ამიტომ, როცა პლანეტაზე ცხოვრება ნორმალურ კალაპოტში ჩადგა და „დინი-121“ მზის სისტემის კვლევის გასაგრძელებლად გამოეშურა, მეც თან წამომიყვანეს.

დედამიწაზე რომ მოვფრინდით, 1724 წელი იდგა — 120 წელი გასულიყო, რაც ასე უცნაურად და მოულოდნელად მივატოვე აქაურობა. ამ მუხისა და დასაჯდომი მოედნის პოვნა არ გავგჭირვებია — მუხის ძირში ჩაფლულმა ანტენამ გვიჩვენა გზა.

მე მხოლოდ 16 წლისა ვიყავი მაშინ.

ზევას ვესაუბრე -- შენი პაპის პაპს. მე გამოვუჩნდი მხოლოდ. მემკვიდრეობით გადმოცემულმა მეხსიერებამ მოიყვანა აქ, ამ ადგილას. შენ რომ იდექი წელან, მუხას მიყრდნობილი, ისიც ზუსტად ასე იდგა. ცოტა შენზე უფროსი იყო, მაგრამ ტყუპისცალივით გგავდა. რა თქმა უნდა, ხალითაც...“

ზევასი: „არ გამოგყვით? თუ...“

ცია: „არა. მე არაფერში გამოგადგებოდა, აქ ცოლი და შვილი მყავს, თავს ვერ მივანებებო. თანაც შეთქმულებაში იყო ჩართული: გიორგი IV გურიელი, ოდიშის მთავარი ბეჟან დადიანი, იმერელი თავადი ზურაბ აბაშიძე და რაჭის ერისთავი ოსმალთა წინააღმდეგ აჯანყებას ამზადებდნენ და ზევასს ახლომახლო სოფლებიდან ქუდზე კაცის შეკრება ჰქონდა დავა-

ლებული. ერთი სიტყვით, არ ეცალა. ამიტომ არ გამოგვყავს, ძალას კი ვერ დავატანდით, არ შეიძლება.

კიდევ ას ოცი წლის შემდეგ მარტო მოვფრინდი დედამიწაზე აი, ამ პატარა ხომალდით. 1844 წელი იდგა. სამი წლის დამარცხებული იყო გურიის აჯანყება. შენი პაპის, მეორე ერეკლეს დეიდაშვილი აბესა ბოლქვაძე, პაპაშენის სიყრმის მეგობარი, მიწაში იწვა...”

ზევანი: „არც ერეკლე პაპა გამოგყვით“.

ცია: „რა თქმა უნდა. ახალ ოდას აშენებდა, ცოლი უნდა შეერთო შემოდგომაზე. აქაც ბევრი საქმე მაქვს, იქ რა უნდა გავაკეთოო... ტუპისცალივით გგავდა. ცოტა უმცროსი იყო შენზე“.

ზევანი: „ცოტა კი არა, ათი წლით“.

ცია: „ჰო, მართალია. მე კი მაშინ უკვე 23 წლისა ვიყავი“.

ზევანი: „წელან საოცარი სიცხადით დამიდგა თვალწინ თქვენი შეხვედრის სურათი. როგორ მოუჩინე გატეხილი ლავიწი?“

ცია: „მალე თვითონვე მიხვდები, შენც ისწავლი ასეთი „სასწაულების“ ჩადენას“.

ზევანი: „ერთი ეს მითხარი, რატომ იყავი დარწმუნებული, რომ მე წამოგყვებოდი?“

ცია: „არა, არ ვყოფილვარ დარწმუნებული. უბრალოდ, ვიმედოვნებდი“.

ზევანი: „რატომ?“

ცია: „დინელმა სოციოლოგებმა ერთმანეთს შეუდარეს კაცობრიობის განვითარების დონეები 1604, 1724, 1844 წლების (120-წლიანი ინტერვალებით) მონაცემებით. ჩვენმა კომპიუტერებმა დაასკვნეს, რომ კაცობრიობის ცოდნა, რაც დრო გადის, მით უფრო სწრაფად იზრდება, გეომეტრიული პროგრესის კანონით მატულობს. ჩვენ უკვე ვიცოდით, რომ ახლანდელ დროში, 1964 წელს, აქ, ამ გარემოში ცოდნის ისეთი დონე დაგვხვდებოდა, როცა სასარგებლო ხდება ორ მაღალგანვითარ-

რებულ ცივილიზაციას შორის ინფორმაციათა გაცვლა მარტო ის კი არ არის, რომ შენ მრავალმხრივ ერუდირებული მეცნიერი ხარ — დინელებს ამით ვერ გააკვირვებ. მთავარი ისაა, რომ შენი თავის ტვინი ინახავს უზარმაზარ ინფორმაციას მე-17 საუკუნის დასაწყისიდან მე-20 საუკუნის 60-იან წლებამდე (იმ რაოდენობით, რომ შენთვის წარმოსადგენადაც ძნელია!). ამ ინფორმაციის დამუშავება და შესწავლა მნიშვნელოვანწილად დახმარებას გაუწევს დინელ სოციოლოგებს, რომ დედამიწის მაგალითით აღადგინონ პლანეტა დინის მოსახლეობის განვითარების ადრინდელი სურათები; ჩვენი პლანეტის წარსულის ისტორიაში (ნუ გაგიკვირდება, ვიმეორებ, რომ დინს „ჩვენს პლანეტას“ ვეძახი) ბევრი ცარიელი ადგილია შესავსები... გარდა ამისა, ინფორმაცია, რომლის მიღებაც პლანეტა დინზე შეგიძლია, მომავალში ძალზე გამოადგება დედამიწას. ეს შენც კარგად მოგეხსენება“.

ზევახი: „ბავშვი არც მე ვარ, მაგრამ მშურს შენი განსწავლულობისა... რამდენი წლისა ხარ ახლა, ცია?“

ცია (იცინის): „მე ხომ 1596 წელს დავიბადე, მაშასადამე, გამოდის, რომ სამას სამოცდაათი წლის ქალი ვარ. სინამდვილეში კი მხოლოდ ოცდაათი მისრულდება. ჩემი საკუთარი, ჭეშმარიტი დროით, რა თქმა უნდა“.

ზევახი: „მეც ოცდაათისა ვარ. ესე იგი, თანატოლები ვყოფილვართ, არა?“

ცია: „ასე გამოდის!“

25.

მზე საშუადღეოს მიახლოებოდა.
ოდნავ ჩამოცხა.

ნელმა ნიავმა ელმავლის შორეული კივილი მოიტანა. მატარებლის ბორბლების რიტმული რახრახიც მოსწვდა სმენას. ზემოთ, სიმინდის ყანაში, ისევ გაიჭახუნა ქვაზე თოხის პირმა. ხევში მოკლედ დაიჭახჭახა მარტოხელა შაშვმა.

ცია წამოდგა. ზევახიც აჰყვა. ერთ ხანს თვალეზრებდნენ ერთმანეთს, თითქოს პირველად ხედავენო.

— მაშ, მივდივართ, ზევახ? — ხმამალა თქვა ციამ. მკერდისმიერი, სასიამოვნო ხმა ჰქონდა. ნელა ლაპარაკობდა, მკვეთრად გამოთქვამდა ბგერებს.

ზევახს გაუკვირდა, თვალეზრები გაუფართოვდა. მერე სიხარულის ღიმილი გადაეფინა სახეზე:

— მეგონა, დავიწყებული გქონდა ქართული, არ მართო ქარფული, ხმამალა ლაპარაკიც კი. — ხელი ასწია და ფრთხილად ჩამოუსვა თმებზე. — კარგია, რომ გახსოვს.

— რა დამავიწყებდა, — გაუღიმა ციამ, — ეს ხომ ჩემი დედაენაა! ამასთან, ვითომ რა ისეთი დიდი დრო გავიდა; ჩემი, საკუთარი დროით მხოლოდ ოცდაორმა წელმა ჩაიარა მას შემდეგ, რაც შენ ოსმალთა ტყვეობისაგან დაძიხსენი სადღაც აქ, ამ მიდამოებში... შენ კი, როგორ გგონია, შენ დავავიწყდება? შენც აქაური ხარ სისხლითა და ხორციით, სულითა და გულით. არ დავავიწყდება, აი, ნახავ, დავბრუნდებით ას ოცი წლის შემდეგ და...

— დავბრუნდებით?

— აბა რა!.. ჰოდა, თავად დარწმუნდები ჩემი სიტყვების სიმართლეში. აი, ნახავ.

— ეჭვიც არ მეპარება. მით უმეტეს, რომ შენ მეყოლები გვერდით. ხომ მეყოლები?

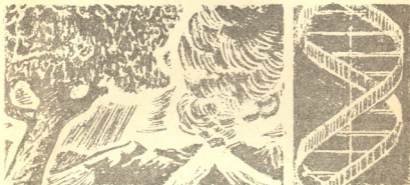
— აუცილებლად!

ციამ და ზევახმა ერთმანეთს გაუცინეს, ხელი ხელს ჩაჰკიდეს და „ცია-1“ ხომალდისკენ გადადგეს ნაბიჯი.

26.

სტარტის გრუხუნი მინდორს არ გასცილებია. ბებერმა მუხამ დინჯად შეარხია ტოტები, თითქოს გამოსამშვიდობებლად დააქნია ხელი. „ცია-1“ ხომალდი თვალს მიეფარა თუ არა, კენტმა ქრიჭინამ მყისვე განაგრძო შეწყვეტილი სიძღერა.

„ნურაფერი გიკვირს!“
პითაგორა.

გიჰი უცხო გინაში

გიომ თვალი გაახილა და მზის აღმაცერი სხივებით ალაპ-
ლაპებული ფანჯარა დაინახა. რაფაზე სისხლისფრად ჰყვავდა
მწვანე ეკლებით შეჯავრული მახინჯი კაქტუსი. გაუკვირდა,
კაქტუსი აქ საიდან გაჩნდაო. მაგრამ რომ მიიხედ-მოიხედა, მა-
რტო ის კი არა, ვერც ოთახი იცნო. დაფიცება შეეძლო, რომ
პირველად ხედავდა ამ შოკოლადისფერ ტანსაცმლის კარადას,
კუთხეში მიდგმულ წენგოსფერ საწერ მაგიდას, წიგნებით გა-
ჭედნილ თაროებს, მალალზურგიან შინდისფერ სავარძელს, ჩალ-
მის ფორმის თეთრ ჭაღს, მოპირდაპირე კედლის ერთადერთ
სამკაულს — იაპონურ პეიზაჟს...

საბანი გადაიძრო და წამოიწია, მაგრამ მაშინვე ისევ გადა-
იფარა ინსტიქტურად — დედიშობილა იწვა ლოგინში. ამან
განაცვიფრა და ცოტათი შეაშინა კიდევ: ტიტველი არასოდეს

იძინებდა ხოლმე, გარდა ამისა, კარგად ახსოვს, გუშინ ძილში
 წინ რომ იბანავა და სუფთა საცვლებიც ჩაიცვა.

იქვე, სკამზე, კოხტად დაკეცილი წითელარშიიანი ტრუსი და ქათქათა მაისური ეწყო. სკამის ზურგზე ფაქიზად გადაეკიდათ ახალთახალი სპორტული კოსტუმი. იატაკზე ლურჯი ტყავის ზოლებით გაწყობილი კრემისფერი ბოტასები ელაგა. პირველად ხედავდა ასეთ ფეხსაცმელს, არც კი იცოდა, რა ერქვა. ხელი გადაუსვა კოსტუმს. აშკარად უხმარი იყო, ჯერ ჩაუცმელი, თახახიანი.

რა მოეჩვენა, ნეტავი, დარო მამიდას? დაბადების დღე მაისში გადაუხადა ძმისწულს, ახლა აგვისტოა. რას უნდა ნიშნავდეს ეს მოულოდნელი საჩუქარი?..

ოთახში მის გარდა არავინ იყო, მაგრამ ტრუსი მაინც საბანქევშე ჩაიცვა. ტახტიდან წამოდგა, ფეხები ბოტასებში წაპყო, ფანჯარასთან მივიდა და გადაიხედა. გული შეუქანდა უცებ, ხელისგულით წირთხლს მიეყრდნო, თვალები მაგრად დახუჭა და ისევ გაახილა. არაფერი შეცვლილა, იგივე ხედი გადაეშალა თვალწინ: რვასართულიანი კორპუსებით შემოსაზღვრული ასფალტის კვადრატი, მაღალი მავთულბადით შემოზღუდული ფრენბურთის მოედანი, მწვანე გაზონები, ტანმორჩილი ალვის ხეები... გუშინ საღამოს კი ამ ფანჯრიდან (ამ ფანჯრიდან?!) ხელისგულისოდენა ქვაფენილიანი ეზო, საერთო ონკანი და აგურისფრად შეღებილი ფიცრის ალაცაფი მოჩანდა. ასეთი ეზო ასობითაა თბილისის ძველ უბნებში.

ფრთხილად იჩქმიტა მკლავზე. ეტკინა...

შემობრუნდა, ისევ მოათვალიერა ოთახი. არცერთი ნაცნობი ნივთი, თუნდაც ისეთი, ბუნდოვანი სიზმრიდან გამოყოლილივით რომ ხსომებოდა!

საწერ მაგიდას მიუახლოვდა. რაღაცნაირი შიშით დახედა მოლისფერ ტელეფონის აპარატს, თითქოს შიგ მხეცი ეგულეზაო ჩაბუდებული, შიშით, თორემ გაკვირვებით აღარ გაკვირვებია. მარცხენა კუთხეში სუფთა საწერი ქაღალდის დასტა ეწყო, მარჯვენა კუთხეში რამდენიმე სქელჭანიანი წიგნი ალა-

გა. შუაში, კედელთან, მაგიდის კალენდარმა შემოანათა წით-
ლად: „აგვისტო, 10, კვირა“. კალენდარი არ ტყუოდა —
გად ახსოვდა, გუშინ რომ შაბათი დაალამა.

ტელეფონის აპარატის წინ კონვერტი იდო, ზედ ორი სი-
ტყვა ეწერა მხოლოდ: „ნოშრევან მარიხიას“. იქვე, ორად გა-
კეცილ ქაღალდის ფურცელზე, დიდრონი მკაფიო ასოებით
ყო გამოყვანილი „გიოს“.

ფურცელი გაშალა და წაიკითხა:

„ჩემო გიო!

მე ათიოდე დღით სოფელში მივემგზავრები გადაუდებელ
საქმეზე.

შენ პატარა აღარა ხარ, მეთექვსმეტეში გადადექი უკვე.
ამიტომ მჯერა, რომ არ აჩქარდები და ისე მოიქცევი, როგორც
მე და ძია ნოშრევანი გირჩევთ.

უპირველეს ყოვლისა, დაურეკე ძია ნოშრევანს. მისი ტე-
ლეფონის ნომერია 81-13-45. კვირაა და შინ იქნება. უთხარი
შენი სახელი და ისიც, რომ მისთვის წერილი გაქვს გადასაცე-
მი. სთხოვე, დაუყოვნებლივ მოვიდეს.

იცოდე, მის მოსვლამდე, უფრო მეტიც — ვიდრე წერილს
არ წაიკითხავს, ოთახიდან ფეხი არ მოიცივალო.

კარიც მის გარდა არავის გაულო.

აბა, შენ იცი!

შენი დარო მამიდა“.

ხელნაწერი თან ჰგავდა დარო მამიდისას, თან არ ჰგავდა.
ბიჭი დაფიქრდა. კი მაგრამ, რა ასეთი აუცილებელი საქმე
გამოუჩინდა ნეტავი ასე მოულოდნელად? აკი გუშინ საღამოს
ყველაფერი ჩვეულებრივად იყო...

კონვერტი აიღო, აწონ-დაწონა, შეატრიალ-შემოატრიალ-
დაბეჭდილი იყო. კიდევ ერთხელ გადაიკითხა ადრესატის სახე-
ლი და გვარი. ნოშრევან მარიხია! პირველად ესმის, ვინ უნდა
იყოს ნეტავი?

კონვერტი ფრთხილად დადო თავის ადგილას. ყურმილი
აიღო რა ნომერი აკრიფა.

ნოშრევან მარხია დილაადრიან მიუჯდა თავის საწერ მაგიდას. ჩვეულებრივ საღამოობით და ღამით წერდა ხოლმე, მაგრამ ამჟამად მოთხრობა ჰქონდა სასწრაფოდ დასამთავრებელი და დადგენილ წესს გადაუხვია, ყოველდღიურად კიდევ სამიოდღე საათს მუშაობდა დამატებით. როცა გაიღვიძა, ცა ახლად შემტრედისფერებული იყო. თხუთმეტიოდღე წუთს საწოლში ფიქრობდა მოთხრობის ბოლოსწინა თავზე, მერეც, იმ დროის განმავლობაში, რაც შხაპის მიღებასა და ყავის მომზადებას დასჭირდა, სულ ახალი ეპიზოდის დეტალები უტრიალებდა გონებაში. და მიუხედავად იმისა, რომ მთელი მისი არსება თითქოს მხოლოდ მოთხრობაზე ფიქრით იყო შეპყრობილი, სადღაც, ტვინის რომელიღაც შორეულ უჯრედში მოუსვენრად ფუთფუთებდა გაუცნობიერებელი მშფოთვარე მოლოდინი — დღეს რაღაც უნდა მომხდარიყო, რაღაც მნიშვნელოვანი და უჩვეულო. ცოლ-შვილისა არ ეფიქრებოდა, წუხელ შუადამიხას ელაპარაკა მეუღლეს ტელეფონით—შესანიშნავად გრძნობდნენ თავს ზღვისპირა კურორტზე... არა, ის „რაღაც“ აქვე, შორიახლო იყო ჩასაფრებული და — გული უგრძნობდა — ჰა და ჰა, სულ მალე იჩენდა თავს... გარდა ამისა, იმავდროულად ბუნდოვანი დარდის თუ ვიღაცის წინაშე ჩადენილი უნებლიე დანაშაულის ჩუმი ჭია უღრღნიდა გულს — „თითქოს ისეთი რამ დავიწყებოდეს, რაც აუცილებლად უნდა ხსომებოდა, რისი დავიწყებაც არასგზით არ შეიძლებოდა. რა მქონდა ჩაფიქრებული ნეტავი? — ფიქრობდა ნოშრევანი. — ან ცირამ ხომ არ მთხოვა რამე წუხელ?.. არა, არა, გამორიცხულია, წუხანდელ ამბავს რა დამავიწყებდა?.. აბა სახვალიოდ მქონდა რამე დაგვემილი? ორშაბათია ზვალ... თითქოს ისეთი არაფერი, ამ ჩუმი წუხილის მიზეზი რომ იყოს... ეშმაკმა იცის მაგისი თავი და ტანი!“ — უმისამართოდ გაბრაზდა ბოლოს, საწერკალამი მიაგდო, წამოდგა, ფანჯარასთან მივიდა, საკეტს თითი აჰკრა და ორივე ფრთა ფართოდ გამოაღო.

ოთახი მაშინვე აივსო დიდი ქალაქის მრავალსახოვანი ხმაურით. ქუჩაში უწყვეტ ნაკადად მიმოქროდნენ ნაიბურთავეტომანქანები; ტროტუარებიც, თუმცა აგვისტოს დასაწყისი იდგა — გახურებული საკურორტო სეზონი და მისაღები გამოცდების ციებ-ცხელების დრო — სხვადასხვა ჯურის მოსეირნეებით იყო სავსე; ყვავილების მალაზიასთან „შკოდას“ ფირმის ახალთახალი კრემისფერი წითელზოლიანი ტროლეიბუსი გაოჩნებულიყო, შოფერი ჭადრის ტოტებში გაჩხერილ ბიგელს ეძიძგილავებოდა და, აქედანაც კი ჩანდა, გაალმასებული იგინებოდა; ვილაცამ წითელი „უიგულის“ ღია ფანჯრიდან „კოსმოსის“ ლურჯი კოლოფი მოისროლა; კოლოფი შუა ქუჩაში დავარდა, გადატრიალდა, ზედ მაშინვე კვამლით ახრჩოლებული ყვითელი „იკარუსის“ ვეება თვალმა გადაუარა და ასფალტთან გაასწორა.

„რა ბედნიერია ეს ხალხი! — გაიფიქრა ნოშრევანმა. — რას ერჩი, აქვთ სეირნობის დრო და სეირნობენ... დრო... კაცმა რომ თქვას, ეს ერთი კვირადღე მეც რომ ჩემი სიამოვნებისთვის გამოვიყენო, ვითომ დაინგრევა ქვეყანა? არც ეს მაგიდა გამექცევა სადმე და, მე მგონია, ერთი-ორი დღის დაგვიანებისათვის არც გამომცემლობა გამიუქმებს ხელშეკრულებას... ისე, მოთავებული საქმე კი ჯობს. — შეაბრუნა ფიქრი, მაგრამ მაშინვე უკან შეატრიალა: — თუმცა ისიც ხომ ნაღდი, რომ ამხელა ქალაქში ამ წუთს ცოტა ვინმე თუ იცხელებს თავს ნებაყოფლობითი სამუშაოთი. ჰოდა, ვითომ რა მოხდება, ახლა რომ ყურმილი ავიღო და ჩამოვურეკო სიმონს, გაიოხს, ზაალს, გიორგის და ერთი ძველებურად, ჩველებურად, მცხეთისაკენ... მოიცა! გიორგის? ა?... გიორგის...“

ტენისის შორეულ კუნჭულში რალაც შეიცვალა, იქ მორიალღე მშფოთვარე ქაოსს თითქოს ოდნავ მოწესრიგების ნიშნები გაუჩნდა, გულის სიღრმეში რომ ჭია ფუთფუთებდა, თითქოს ისიც გაყუჩდა წამით... მოიცა... ამ ორი კვირის წინ იყო, გიორგისთან რომ შეიარა ნოშრევანმა. მაშინვე არ მოეწონა მეგობრის განწყობილება, აღგზნებული, შინაგანად დაძაბული

ეჩვენა. ადგა და იმ ღამეს მასთან დარჩა. უპ, რამდენი ილაპარაკეს, რამდენი იქორავეს, რა არ მოიგონეს! თან თუფრისხარაყსა და ხილს შეექცეოდნენ ნება-ნება... გიორგის მცხრევისისისევე დაუბრუნდა ჩვეული მეღანქოლია, ისევე გაიხსენა თავისი ბავშვობისდროინდელი ტკივილი, ვაჟკაცობისას ვანცდილი ტრავიკული სიყვარული, ასეთი ტკბილ-მწარე ნაიარევი რომ დაამჩნია მის სულსა და გულს... გავთავდი კაცი, ნოსრევან, აღარ შემიძლიაო, — საფეთქლებზე ხელები მიიჭირა გიორგიმ, — მეგონა, დრო ყველაფრის წამალია და მეც განმკურნავს-მეთქი, გაივლიდა მეგონა ჩემი სატკივარი, მაგრამ არა, შევეცდი, რაც დრო გადის, პირიქით, უფრო და უფრო აუტანელი ხდებოა... ახლა ერთადერთი გზაა დამრჩენია და თუ იმ გზამ არ გამიმართლა, ან საგიჟეში მოვხვდები უეჭველად, ან კიდევ მორგშიო...

ჰო, ასე თქვა მორგში ან საგიჟეშიო...

მერე კიდევ ილაპარაკეს ამაზე თუ იმაზე, უფრო ზუსტად, გიორგი ლაპარაკობდა, ნოსრევანი კი... ნოსრევანი გათიშული იყო სანახევროდ — წინა ღამეს გვიანობამდე იმუშავა და ახლა ცალკერძ უძილობამ იმოქმედა, ცალკერძ — თუთის არაყმა და ქუთუთოები ისე დაუძძინდა, თვალები თავისით ეხუჭებოდა. „ე ბიჭო, თენდება და თვალი ერთი საათით მაინც მოვატყუოთო“, — შეევედრა მეგობარს. მართლაც, გარეთ უკვე ფერმკრთალდებოდა ღამე... არ უნდოდა მასპინძლის წყენინება და ამირანივთ ებრძოდა ძილს, მაგრამ ამოდ, საუბრის დასასრულიდან მეხსიერებაში თითქმის არაფერი დარჩენია... გიორგი ტანტზე ლოგინს უშლიდა, თან ლაპარაკს განაგრძობდა, და აი, სწორედ მაშინ თქვა რაღაც ისეთი, მნიშვნელოვანი... რაღაც ისეთი, რისი დავიწყებაც ნოსრევან ბატონო, არ შეიძლებოდა! არა და არა!..

ისევე შეეკუმშა გული, ისევე აუფუთფუთდა აბეზარი მოლოდინი ტვინის შორეულ უჯრედში... კიდევ ერთი პატარა ბიძგი-ლა იყო საჭირო... კიდევ ერთი...

სწორედ ამ დროს დაიწკრილა ტელეფონმა.

„როლანდ ჯ. საიმაკს, კომერსანტს.
ბელანო, 3-19, კანადა.
სერ!

დღემდე არ ვიცი, რა ბედი ეწია იმ ცნობას, რომელიც ამას წინათ მოგაწოდეთ. ნუთუ მან თქვენამდე ვერ მოაღწია? გავიმეორებ მთავარს:

ჯორჯს თითქმის ყოველდღე ვხვდები. მასთან დამეგობრება ჯერჯერობით ვერ მოვახერხე და ვეჭვობ, რომ მოკლე ხანში შეეძლო ეს — გულჩათხრობილი, საკუთარ თავში ჩაკეტილი პიროვნებაა, ძნელად თუ დაიახლოებს ვინმეს.

მიუხედავად ამისა, ღრმად ვარ დარწმუნებული: ჯორჯის სულ ახლოსაა იმ პრობლემის გადაჭრასთან, რომელიც ჩვენ გეაინტერესებს. უფრო მეტიც — მალე იგი გადამწყვეტი ექსპერიმენტის დაწყებასაც აპირებს. დეტალები ჩემთვის უცნობია (თუ არ ჩავთვლით თარიღს — 10 აგვისტოს), მაგრამ ექსპერიმენტის შედეგს რომ შევიტყობ, ამაში ეჭვი თითქმის არ შეპარება (უკვე გატყუბინებდით, ჯორჯის მეზობელი მარტონხელა ქალიშვილი ჩემი მეგობარია-მეთქი). ეს შედეგები კი დაგვანახებს, ღირს თუ არა რისკის გაწევა ჯორჯის ჩანაწერთა (თუკი ისინი არსებობს) ხელში ჩავდებისათვის. ვშიშობ, ვაითუ საქმე მათი ავტორის გატაცების აუცილებლობამდე მივიდეს (შესაძლოა, ეს უფრო ადვილი საქმე გამოდგეს, ვიდრე ჩანაწერთა მოპოვება — თუკი ისინი არსებობს), ამიტომ იქნებ დაკავშირებოდი ცენტრს და მოგეთხოვათ შესაბამისი ინსტრუქცია?

თუ მანამდე არაფერი შეიცვალა, შემდეგ ცნობას დღეის სწორს, 17 აგვისტოს ელოდეთ“.

რეზო ლალიაშვილმა ამომრთველის ღილაკს თითი დააპირა, ციხა ალკულატორი მხრებზე მოხურული თხელი პიჯაკის

გულისჯიბეში ჩაიცურა, სარდაფის კარი გამოიხურა და ვასა-
ლები ორჯერ გადაატრიალა. შემობრუნებისას მარცხენა ხელი-
დან ლიტრიანი მურაბის ქილა გამოუცურდა. რეზომ სწრაფად
ჩაიჩოქა, ქილას ბარძაყი და მარჯვენა ხელი შეაშველა, თეთრი
ბლის მურაბაც გადაარჩინა და ნახევარლიტრიანი არაყიც, მარ-
ცხენა ხელის საჩვენებელი და შუა თითებით რომ ეკავა დაუ-
დევრად. წამით დასცხა, „აუჰ, გადავრჩი ლენოჩკას ბუზლუნ-
სო,“. — ჩაიცინა და ის დაძაბულობა, რომლითაც წელან სარ-
დაფში იყო გათანგული, უცებ მოეხსნა.

ლიფტთან, პირველ სართულზე, კიდევ ელოდა ერთი ხი-
ფათი: მიუახლოვდა თუ არა, კარი უცებ გაიღო და კაბინიდან
ხუთი თუ ექვსი თმააბურძგნული და მაისურამოჩაჩული ბიჭუ-
ნა გამოვარდა ველური ყიყინით. დროზე უტია გზა, თორემ წა-
სული იყო იმ დათარსული არაყის საქმე.

— უჰ, თქვენი... — უბოროტო ლიბილი მიადევნა ბავშ-
ვებს.

კაბინა რწევარწევით ასრიალდა მეშვიდე სართულზე. ლე-
ნოჩკას ერთოთახიანი ბინა ლიფტის პირდაპირ იყო. რეზომ ზა-
რის ლილაკს თითი დააჭირა და მარცხნივ მიიხედა. თეთრად
შედლებილ სტანდარტულ კარზე მიკრულ პატარა ოქროსფერ
პარალელოგრამს შავი ასოებით ეწერა: „ექიმის გიორგი ჩინა-
რიძე“.

— სად დაიკარგე? — უსაყვედურა ლენოჩკამ, კარი ფარ-
თოდ გააღო და გაატარა. — შეგხვდა ვინმე?

— არა, მურაბას ვეძებდი. — რეზომ ფეხსაცმლები წაიძ-
რო და ფეხები ფლოსტებში წაჰყო. — შენ ეგ მითხარი, ეს შე-
ნი მეზობელი არ გამოჩენილა? ექიმზე გეუბნები.

— გჭირდება, თუ? — რატომღაც ეშმაკურად ჩაიცინა ლე-
ნოჩკამ.

— არა, ისე... კარგა ხანია, თვალი არ მომიკრავს.

— რა ვიცი, შეიძლება მივლინებაში იყოს სადმე. ანგარი-
შებს მე კი არ მამარებს! რამდენიმე დღეა, არც მე დამინა-
ხავს. ერთი მაგისი...

რეზომ ჩაიცინა.

— დღემდე ვერ მოგინელებია, გეტყობა, რომ ვერ მოხიბ-
ლე და კოვზი ნაცარში ჩავივარდა, არა? რთული სიტუაციაა,
რთული...

ლენოჩკამ ზურგი შეაქცია.

შორს ხმადაბლა დაიგუგუნა საყვირმა. რონალდ ჯ. საიმაკ-
მა დილის მზის სხივებით ალაპლაპებული ჰუძონის უბიდან
ოდნავ მარცხნივ გადაიტანა შხერა. ხვესადგურში დინჯად შე-
მოდოდა ვეება თეთრი საოკეანო ლაინერი. საიმაკმა ზურგი
შეაქცია ფახჯარას.

„ჯონ ადამსი“ მოვიდა ნიუ-იორკიდან.

სავარძელში მოსვენებით მჯდარ, ფეხიფეხგადადებულ, სა-
მკლაურებზე ხელებდალაგებულ, პირში სიგარაგარჭობილ წი-
თურ კაცს თვალი არ გაუხელია.

— მომიკიდე.

— წაიკითხე? — ჰკითხა საიმაკმა.

— არ ჩაგეძინოს...

როლანდ ჯ. საიმაკმა აალებული სანთებელა მიუმარჯვა:
სიგარის ბოლოს ცისფერი სურნელოვანი კვამლი აუვიდა.

— წავიკითხე.

— მერე?

— როგორ ფიქრობ, გამოვა რამე ამ ჯორჯის იდეისაგან?
უფრო ზუსტად, გამოუვა ვითომ რამე?

— აბა რა ვიცი... წინასწარ და დარწმუნებით ძნელი სათქ-
მელია, მაგრამ ჩიტი რომ ნამდვილად ღირს ბღღვნად, ამას დი-
დი ლარი და ხაზი არ სჭირდება. ჰოდა, თუ იქ ყველაფერმა კა-
რგად ჩაიარა და ჩანაწერები თუ მოვიგდეთ ხელში... თუ ის
ჩანაწერებიც საკმაო ინფორმაციას შეიცავს...

— ძალზე ბევრი ხომ არ დაგიგროვდა ეს „თუ“, რონ? —
ჩაიცინა სავარძელში მჯდომმა. — როგორც მახსოვს, წინათ

კაი მტკიცე ოპტიმისტი იყავი. ახლა რაღა მოგივიდა?

— თუ კაცი რეალისტი არა ხარ, ოპტიმისტობა ფუჭი პოზია მხოლოდ, — არცთუ გარკვევით, მაგრამ მშვიდად მოუჭრა საიმაკმა. — მე არასოდეს მავიწყდება, ვისთან მაქვს საქმე. ჯორჯი სამხრეთ აფრიკის კავშირის ან ახალი ზელანდიის მოქალაქე რომ იყოს, დოლარით ვიყიდდი, ამ შემთხვევაში კი... თუმცა რას მალაპარაკებ, თავადაც მშვენივრად გესმის ყველაფერი, ჰენრი!

— ერთი რამის გარდა... — სავარძელში მჯდომმა, ბოლოსდაბოლოს, თვალი გაახილა. — საფერფლე მომაწოდე, თუ შეიძლება, ეს კი, — **მუხლზე დაფენილ, ციფრებით აჭრელებულ ქალაქის ფურცელზე ანიშნა**, — შეგიძლია შეინახო... გმადლობ. — საფერფლე გამოართვა და სავარძლის სამკლავურზე დაიდო. — ერთი ეს მითხარი, რონ, რას მოგვეცემს სახელდობრ ჩვენ — მე და შენ — იმ ჯორჯის ფანტასტიკური პრეპარატი? ცოტა რაღაცას ვხვდები, მაგრამ მეტი მინდა ვიცოდე, ტვინის განძრევა კი მეზარება. — ჰენრიმ ჩაიცინა. — ეტყობა, ისევ დაცხება დღეს. ჩემი ტვინი, ხომ იცი, ბარომეტრივითაა.

რონალდ ჯ. საიმაკმა მხრები აიჩეჩა და შემწყალებლური ღიმილით გადააქნია თავი.

— ვინც არ ვიცნობს, ერთი მიამიტი და უბირი ვინმე ეგონები... მაგრამ კეთილი, შენი ნება იყოს. — საიმაკი მაგიდის კიდეზე ჩამოჯდა და ფეხი ააქანავა. — წარმოიდგინე, რომ რეჟისორი ხარ და ერთი გმირის ვიდეოფილმი გადაიღე. ვთქვათ, დაამონტაჟე ფირი და რაღაც არ მოგეწონა, გმირის ხასიათი ისე არ ვითარდება, როგორც ჩაფიქრებული გქონდა. დაატრიალებ უკან მთელ ფირს, მიხვალ იმ ეპიზოდამდე, რომელმაც შენი პერსონაჟის ხასიათში ასეთი ცვლილებები გამოიწვია და საბოლოოდ ფირი გაგიფუჭა. ადგები და ხელახლა გადაიღებ ამ ეპიზოდს. მერე მომდევნო ეპიზოდებში შეიტან შესაბამის კორექტივებს. ასე შეგიძლია იმეორე მანამ, ვიდრე ფილმის ოპტიმალურ ვარიანტს არ მიიღებ. — რონალდ ჯ. საიმაკი მაგიდას მოსცილდა, ნელი ნაბიჯით მიუახლოვდა

მეგობარს, დაიხარა, სავარძლის სამკლაურებს ხელისგულწინით დაეყრდნო, ჰენრის თვალებში ჩახედა და შეთქმულივით დაუწია ხმას. — დაუშვათ, მე და შენ, რონალდ ჯორჯ საიმაკსა და ჰენრი კლიფორდ ადამსს, არ მოგვწონს ვინმე მისტერ ბრაუნი და მისი შეხედულებანი თავისუფალ სამყაროზე. დავადგინეთ, რომ ეს შეხედულებები ამ ჰკუის კოლოფს კოლეჯში სწავლისას, მისი პატივცემული მასწავლებლის, მისტერ ევანსის გავლენით ჩამოუყალიბებია. როგორ ვიქცევთ მე და შენ, ჰენრი? როგორ და უკან ვატრიალებთ მისტერ ბრაუნის განვლილი ცხოვრების ვიდეოფირს იმ მომენტამდე, ვიდრე იგი კოლეჯში მისტერ ევანსს შეხვდებოდეს, შევიტანთ საჭირო კორექტივს და ყველაფერი იწყება თავიდან... თავიდან იწყება, მაგრამ უკვე სულ სხვა გზით, სულ სხვა მიმართულებით წარიმართება... ახლა გასაგებია, უბირო და მიამიტო კაცო?

ჰენრი ადამსმა ისევ დახუჭა თვალები.

— მერე, — იკითხა დაღლილი კაცის ხმით, — მე და შენ უნდა ვატრიალოთ ხოლმე ეს ფირი, რონ?

— რატომ? ჯორჯის პრეპარატის საიდუმლოს ჩვენ სარფიანად გავასაღებთ, თუ მეტად არა, ორ-სამ მილიარდ დოლარად მაინც მივყიდით ერთ დაწესებულებას, რომელსაც... — საიმაკმა ისევ შეთქმულივით მიიხედ-მოიხედა, — რომლის სახელსაც, მაპატიე და, ხმამალა ვერ ვიტყვით. თვითონვე კარგად ხვდები, ვისაც ვგულისხმობ, ჰენრი.

— ჩემგან რაღას თხოულობ კონკრეტულად, რონ?

— კომპანიონობას — კომპანიონობას ფინანსურ საქმეებში. მერწმუნე, ეს ისეთი შემთხვევაა, როცა ნამდვილად ღირს კაპიტალის დაბანდება. მოგება ასმაგი იქნება. ინტუიციას არასოდეს მოგუტყუებია, ჰენრი ადამს, შენ ეს კარგად მოგეხსენება!

— ალო!

— გისმენთ!

— ბოდიში, მარიხიას ბინაა, ბატონო?

— დიახ!

ხმა უცნობი იყო, ამიტომ ნოშრევანმა „დიახ“ სიტყვაში კითხვიანი ძოლოდინის ინტონაცია ჩააქსოვა.

— პატივცემული ნოშრევანი, თუ შეიძლება...

— მე ვარ, ნოშრევანი ვლაპარაკობ.

— გამარჯობათ, ძია ნოშრევან!

— გამარჯობათ! — ეს სიტყვაც კითხვიან მოლოდინს გამოხატავდა, ისეთს, დაუყოვნებელ პასუხს რომ ითხოვს. — ვინ ბრძახდებით?

— მე გიო ვარ, ძია ნოშრევან.

— გიო? რომელი გიო?

— გიო, ჩინარიძე.

— რაო?!

— გიო ჩინარიძე გაწუხებთ, ბატონო.

— ხუმრობ, ყმაწვილო? შენ, ალბათ, ოთარის ამხანაგი იქნები...

— ოთარის?.. არა, ძია ნოშრევან... არც კი ვიცი, ოთარი ვინ არის. თქვენ მე არ მიცნობთ, მაგრამ... პირადად თქვენთან მაქვს საქმე.

— იცი, რას გეტყვი, ყმაწვილო? ასეთი ხუმრობისათვის ტოლი უნდა მოძებნო ხოლმე! გასაგებია? დაიმახსოვრე ეს და კარგად იყავი ახლა!

„ტუ...ტუ...ტუ...“

ნოშრევან მარიხიამ ორი ნაბიჯის გადადგმაც ვერ მოასწრო, ისევ შობარუნა ტელეფონის ზარმა.

— გისმენთ! — გაღიზიანებულმა ჩასძახა ყურმილს.

— მაპატიეთ, ძია ნოშრევან, ისევ მე გაწუხებთ. მომისმი-

ნეთ, თუ შეიძლება. თქვენს სახელზე წერილი მაქვს აგებ...

— რაო? რა წერილი?

— არ ვიცი. სქელი დაბეჭდილი კონვერტია, „ნოშრევან მარხიასო“, — აწერია ზედ.

— კი მაგრამ, ვინ მწერს?

— არ ვიცი, ძია ნოშრევან. დარო მამიდამ დამავალა, თქვენთვის დამერეკა და მეთქვა...

— ვინ?! — ნოშრევანს უცებ დასცხა, ხახა გაუშრა და ყურებმა წუილი დაუწყო. „რას ამბობს ეს ბიჭი? — გაიფიქრა განცვიფრებულმა. — სრულ ჭკუაზეა, ნეტავი?!“

— დარო მამიდამ, — გაიმეორა ბიჭმა. — გავიღვიძე და ამ კონვერტთან ერთად მისი წერილი დამხვდა მაგიდაზე. თქვენი ტელეფონის ნომერი ეწერა შიგ. დაურეკე და ისე მოიქეცი, როგორც მე და ძია ნოშრევანი გირჩევთო. სთხოვე, აუცილებლად მოვიდესო... ალო, ალო! მისმენტ, ძია ნოშრევან? ალო!..

ნოშრევან მარხიამ ძლივს გადაყლაპა ნერწყვი. ტვინის შორეულ უჯრედში უცებ იელვა თვალისმომჭრელად და მაშინვე ყველაფერს ნათელი მოეფინა.

„აი, თურმე რა მაწვებოდა გულზე მაჯლაჯუნასავით!“

— ჰო... გისმენ, გიო, გისმენ!.. გასაგებია ყველაფერი!.. შენ საიდან რეკავ?

ხაზის მეორე ბოლოში შეყოვნდნენ, პასუხი დააგვიანეს:

— არ ვიცი... ამ ოთახში პირველად ვარ, წინათ არასოდეს ვყოფილვარ აქ... არ ვიცი...

„რა თქმა უნდა! — დაირხა ფიქრი — საიდან ეცოდინებოდა, რა ძნელი მისახვედრი ეს იყო! რა თქმა უნდა!“

— ალო! ძია ნოშრევან! ალო!

— ჰო, გიო! მისმენ, გიო?

— დიახ, გისმენტ, ძია ნოშრევან!

ნოშრევან მარხიამ საბოლოოდ სძლია თავს:

— დამელოდე, გიო! გესმის? მე ახლავე წამოვალ. დამი-

ცადე, ოთახიდან არ გამოხვიდე, გიო! გასაგებია?

— კარგი, ძია ნოშრევან. მაგრამ... თქვენ იცით... იცით, მე სად... ვცხოვრობ? — ეტყობა, ბიჭს გაუძნელდა ბოლო სიტყვის თქმა.

ნოშრევანი წამით დაფიქრდა. მართლაც, ახლავე მოვალო, რომ ჰპირდება, იცის კი, სად უნდა მივიდეს? რა მისამართზე? უცებ ისევ იელვა გონების სიღრმეში და მიხვდა, რა უნდა ექნა:

— ეს მითხარი, საწერი მაგიდა თუა მაგ ოთახში, გიო?

— დიახ, არის. ახლა ამ მაგიდასთან ვდგავარ.

— ტახტი?

— დიახ. სწორედ ამ ტახტზე გამომეღვიძა.

— ფანჯრის რაფაზე კაქტუსი თუ დგას?

— დიახ. და ჰყუავის.

— ჰოო?.. ტახტის მოპირდაპირე კედელზე რამე სურათი ხომ არ ჰკიდია?

— ჰკიდია...

— ვეზუვი, ზღვა, ნავი, ხომ? ჭილისქუდიანი იაპონელი მენავე, პაწია მწვანე კუნძული, ქოჩორა პალმა...

— დი...ახ...

— მაშინ დამიცადე! — თითქმის იყვირა ნოშრევანმა. — მოვდივარ! ახლავე მოვდივარ!

ლოჯაზე დამჩნეული ნაიარავი

ერთი წელი იყო, რაც გიო თბილისში, დარო მამიდასთან ცხოვრობდა. მანამდე თითქმის არ გასცილებია თავის მშობლიურ სოფელს, რინდას, აქ დაიბადა, აქ აეხილა თვალი და აიღვა ფეხი, აქ ჩაიარა მისმა გოლეულივით ტკბილმა და ბალღამივით მწარე ბავშვობამ... თავდაპირველად ყველაფერი მზისფერი, ცისფერი და ვარდისფერი იყო. მერე ჩამოქურუხდა ცა... ცხრა წლისა პირველად შეესწრო დედ-მამის ჩხუბს, ახლაც ნათლად ახსოვს, ახსოვს კი არა, თითქოს თვითონვე

ხედავს საკუთარ თავს იმ წუთში — თვალეზში საშინელებში ჩამდგარს, სახემოქცეულს, ყბაჩამოვარდნილს... თმაგაწეწილი, კბაჩაჩაჩული დედა პირქვე ჩამხობილა საწოლზე, მამას ისევ შეუშართავს ხელი დასართყმელად, ეზოდან კივილი ისმის, ძალი ყვეფს გაავებით, ქათმები კრიახებენ ყურისწამლებად, ვილაცა კიბეზე ამორბის ბრახაბრუხით... გონს რომ მოვიდა, გვიანი დილა იყო, ლოგინში იწვა სიცხით გათანგული, შუბლი შეხვეული ჰქონდა. ბებია შემოფრატუნდა ოთახში, „გაიღვიძე, ნენა, ბებია შემოგვევლოს?“ — დაიჩიფჩიფა და თავსაფრის ყური ამოისვა დაწითლებულ თვალეზში.

ბებია იმ ზაფხულს გარდაიცვალა. თურმე ცოტათი მისი რიდი ჰქონოდათ შეილსა და რძალს, თორემ ორმოცი გადაუხადეს თუ არა, განახლდა და გახშირდა ჩინარიძეების ოჯახში ჩხუბი და დავიდარაბა. თანდათან მიზეზიც გაიგო გიომ — ზოგ რამეს თვითონ მიხვდა, ზოგიც ავმა ენებმა გააგონეს: აქეთ მამა დადიოდა თურმე უკუღმართი გზით აღმა-დაღმა, იქით კიდევ დედამ, სეირნობა და ღროსტარება ასე არ უნდაო, მოლაღატე ქმრის გულის გასახეთქად რაიონულ ცენტრში მოუხშირა სიარულს, მოდღურად იცვამდა, თმა ახალ ყაიდაზე შეიკრიჭა, წვეულებებს არ აკლდებოდა, არცერთ ახალ სპექტაკლსა და კინოფილმს არ გამოტოვებდა. საოცარი ის იყო, მაინც, ასე თუ ისე, ნორმალურად უვლიდა და პატრონობდა ორივე შეილს, გიოს და მასზე სამი წლით უმცროს თალიკოს, კიდევ ეხურათ და კიდევ ეცვათ ბავშვებს, არ შიოდათ და არ სწყუროდათ... ოღონდ ეგაა, სკოლაში არცერთი არ კრეფდა ციდან ვარსკვლავებს, თუმცა არც მაჩანჩალები იყვნენ... გიო მოწყენილი, გაუცინარი, გულჩათხრობილი ბიჭი იზრდებოდა, ბოლო ორ-სამ წელიწადში ისე შეიცვალა, ახლობლებსაც კი უჭირდათ დაჯერება — ნუთუ ეს არის ის გიო, დილიდან ღამემდე მაგის მოსვენება რომ არ იყოო, ამ წამში გვერდით რომ გჯდომოდა, მეორე წამში სოფლის ბოლოში ამოჰყოფდაო თავს, ხის ძირში რომ დაგესვა, თვალის დახამხამებას ვერ მოასწრებდი, იმ ზეს კენწეროში მოექცეოდაო...

შარშან დარო მამილამ კატეგორიულად დასვა გიო ქალაქში უნდა გამატანოთო. თავისი მოსაზრება სამი არ-გუმენტიტ დასაბუთა: 1. თქვენთვის ასე ჯობს, ნაკლები საზ-რუნავი გექნებათ, ჩხუბისთვის მეტი დრო დაგრჩებათ და თუ-ნდაც ერთმანეთი დაგიჭამიათო; 2. გიოსთვისაც ასე ჯობს, მშვიდ გარემოში იცხოვრებს, მშვიდად ისწავლის, თქვენ კი კი-სერიმც გიტეხიათო; 3. ჩემთვისაც ასე ჯობს, შინაბერა ვარ, გიოს ვიშვილებ, რაცა მაქვს მისი იქნება, თქვენ კი თუნდაც წყალში გადაცვენილხართო.

საოცარი ძალა და წონა აქვს დარო მამილას ნათქვამს. რასაც იტყვის, მორჩა, კანონია, იმას დასტური და ბეჭდის და-სმა აღარ სჭირდება.

ჰოდა, აჰა, ერთი წელი გავიდა უკვე, რაც გიო თბილისშია და მამილასთან ცხოვრობს.

იანვარში, ნახალწლევს, ჩამოაკითხეს დედამ, მამამ და თალიკომ. ცივი იყო შეხვედრა. დასაც კი ვერ მივთბო გიო... მერე, რომ გაემგზავრნენ, ისე შეეცოდა ფერმკრთალი და კა-ფანდარა თალიკო, ისე, რომ თვალები ცრემლით აეფსო... მაგ-რამ უკან ხომ ვერ გამოეკიდებოდა.

ზაფხული დადგა თუ არა, დარო მამილამ პირდაპირ დაუს-ვა კითხვა — გინდა სოფელში წასვლაო? გიოს ხმა არ ამოუ-ღია, მარტო თავი გააქნია უარის ნიშნად. მაშინ არც მე წა-ვალ, მარტო არ დაგტოვებო, — დააიბედა მამილამ.

...არ წავალო და აჰა, მაინც წასულა. კი მაგრამ, რა საქმე გამოუჩნდა ასე მოულოდნელად? თან როდის იყო, სიტყვას ტეხდა დარო მამილა?..

წასვლა — ეგ კიდევ არაფერი... საოცარი ისაა, ამ უცხო ბინაში საიდან გაჩნდა? მძინარეს ვერ გადმოიყვანდნენ — ფხი-ზელი ძილი იცის და უთუოდ გაელვძებოდა; ანკი რა აუცი-ლებელი იყო ვითომ მძინარის გადასვენება? ეტყოდნენ და თა-ვისი ფეხით წამოვიდოდა.

არადა, რა ნათლად ახსოვს, გუშინ საღამოს, ბანაობით შე-

ხურებული, სიამოვნებით რომ გაცხვია გრილ ზეწარში...
გუშინ?..

იქნებ ეს გუშინ კი არა, სამი, ხუთი, ათი დღის, იქნებ ასი დღის წინათაც იყო?.. იქნებ მძიმე სნეულებამ დიდი ხნით გააკრა ლოგინს, იქნებ მთელი ეს დრო ვონს არ მოსულა, ამასობაში დარო მამიდამ ახალი ბინა მიიღო და...

კი მაგრამ, თუ ახალი ბინის მიღებას ელოდა, ერთხელ მაინც რატომ არ ახსენა ეს თავის ძმისწულთან?

ან კიდევ: ავადმყოფი, ჯერაც გონებაშიხდილი ბიჭი ვითომ ასე მარტოდ-მარტო, თავისანაბარა მიატოვა და თვითონ კი არხეინად გაუტია სოფლისაკენ?

არა და არა! დარო მამიდა არაა ასეთი საქმის ჩამდენი ქალი! ვერ გაიმეტებდა ასე უღმერთოდ საყვარელ ძმისწულს...

სარკეს წააწყდა მზერით. ნაცნობმა სახემ შემოხვდა: მაღალი შუბლი, ფიქრიანი თვალები, კეხიანი ცხვირი, ოდნავ წინწამოწვდილი ნიკაპი... სარკეში საკუთარ ანარეკლს თუ ხედავ, ცხადში ყოფილხარო, — გაუგონია ბებისაგან. მამასადამე ყველაფერი ეს სინამდვილეში ზღემა.

კართან შეჩერდა, საკეტი შეათვალიერა. პირველად ხედავდა ანეთ საკეტს, მაგრამ ალბათ არ გაუჭირდებოდა მისი გაღება. „მაღე მაინც მოვიდოდეს ის ძია ნოშრევანი...“ კარის შუაში, თითქმის თავისი თვალების დონეზე, მრგვალი ხვრელი შენიშნა, შიგ მინა იყო ჩასმული. ახლოს მივიდა და გაიჭვრიტა. საჭვრეტში კიბის მოედანი, აგრეთვე მოპირდაპირე ბინისა და ხელმარცხნივ მდებარე ბინის კარები მოჩანდა — ოდნავ დეფორმირებული, მრუდე სარკეში დანახულივით. მხრები აიწურა და გამობრუნდა. ნელი ნაბიჯით გაიარა ოთახი. ფანჯარასთან მივიდა, გააღო და გადაიხედა. სიმაღლემ ისევ შეაკრთო ერთი წამით (ამ სიმაღლეს სხვა ელდა ჰქონდა, თორემ რამდენჯერ მოქცევია კენწეროში ამსიმაღლე ხეებს!), მაგრამ სწრაფადვე გაუარა თავბრუხვევამ.

ეზოს შეთვალიერება ხეირიანად ვერც კი მოასწრო. რომ ზარის წკრიალი შემოესმა. გვიან იაზრა, წკრიალი ოთახში ის-

მისო. კარს მიაშურა, ფრთხილად მიუახლოვდა და საჭვრეტში გაიხედა. მოულოდნელობისაგან კინალამ შეჰყვირა — არაა, არაა, მახინჯი, თვალებდაქყეტილი, ცხვირგაბუმტული და ტუჩებამობრუნებული, ნესვივით წაგრძელებული თავ-პირი მეორე მხრიდან თითქმის ზედ მობჯენოდა კარს. წელან დანახული კიბის მოედნის სურათი გაახსენდა და მიხვდა — როგორც ჩანს, გამოსახულებას ასე ძლიერ საჭვრეტის ლინზა ამახინჯებსო ერთხანს ჩუმად აკვირდებოდა სტუმარს, ისე, რომ საკეტს არ შეხებია. კაცი მცირე ხანს იდგა, აქეთ-იქით იხედებოდა, საჭვრეტს თითქოს განგებ არიდებდა თვალს (გიომ იგუმანა, გარედან შიგნით, ალბათ, შეუძლებელია რამეს დანახვა, ასე რომ არ იყოს, საჭვრეტის დაყენება უაზრობა იქნებოდაო). მერე ხელი ასწია და როგორც ჩანს, რალაცას თითი დააჭირა. პირდაპირ გიოს თავზემთ ისევ დაიწკრიალა ზარმა. „ეს, ალბათ, ძია ნოშრევანია“, — დაასკვნა გიომ გონებაში და საკეტი ბერკეტი გადასწია.

— ყავა აღარა გვაქვს?

რეზომ კარგად იცოდა, რომ ყავა ორი ღლის წინ გაუთავდათ. ისე, ყასიდად იკითხა.

— აკი გუშინაც მოგაგონე, — ყვედრებით უთხრა ლენოჩკამ და თვალები მოჰუტა. — მაგრამ შენ ცხრაჯერ უნდა გითხრას კაცმა, რომ ერთხელ გააკეთო რამე!

— მე ყველაფერს ასჯერ ვზომავე და ერთხელ ვჭრი ხოლმე, — ჩაიფრუტუნა რეზომ. — ვხუმრობ, ლენოჩკა, ვლებულობ შენიშვნას... აუ, სიგიჟემდე მინდა ყავა, ამის ღმერთი არ იყოს... გავალ ახლა და აგერ, ჩვენს ექიმს გამოვართმევ ერთ მუქას. ხვალ ვიყიდი და დავუბრუნებ.

ლენოჩკამ სიგარეტი საფერფლეზე დააგდო და ტელევიზორი ჩართო. — „ღილის ფოსტა“ იწყებოდა.

— შენ იცი... ისე, ფინჯან ყავას ახლა მეც სიამოვნებით შევსვამდი.

— შით უმეტეს, თუ მე მოგიმზადებ, არა? ოო, შე წახს-
დარო გოგო, შეხა! ძალიან გამიზარმაცდი ამ ბოლო ხახს...

რეზომ ერთხელ დარეკა გიორგი ჩინარძის ბინის ზარი და შეიცადა. იგრძნო (კი არ გაიგონა, სწორედ იგრძნო!), რომ კართან ვიღაც მოვიდა. რეზომ თავს ძალა დაატანა და საჭკვრეტს თვალი აარიდა, ჯერ კიბეს მოავლო მზერა, მერე დახრუკული ასანთის ღეროებით შეჯაგრული ჭერი შეათვალიერა. ბოლოს ხელი ასწია და მეორედ დარეკა.

საკეტმა გაიტკაცუნა და კარი ნელა გაიღო. რეზოს გაკვირვებისაგან თვალები გაუფართოვდა: ზღურბლზე სავსებით უცნობი ბიჭი იდგა. ასე, თხუთმეტიოდე წლისა იქნებოდა. თვალადი და ტახადი ყმაწვილი იყო, უხდებოდა მუქ-ლურჯი, თეთრკანტჩაყოლებული სპორტული კოსტიუმი და ახალთახალი კრემისფერი ბოტასები.

— გამარჯობა! — მხიარულად გაუღიმა რეზომ.

— გამარჯობათ, — ხმადაბლა მიუგო ბიჭმა და კარი უფრო ფართოდ გააღო. — მობრძანდით.

— აჰ, არა, შიგ არა! — ხელები გაასავსავა რეზომ. — ბატონი გიორგი თუ ბრძანდება შინ?

ბიჭმა წარბები შეჰყარა, შუბლი, შეიჭმუნა.

— ვინ? — უკან მიიხედა, ვითომ იქ მდგარიყოს ვინმე.

— ბატონი გიორგი-მეთქი... იცი, რა, შენ ალბათ სტუმარი ხარ, ამიტომაც არ ვიცნობთ ერთმანეთს. ჩვენ მეზობლები ვართ, აქვე, გვერდით, ერთოთახიანში ვცხოვრობთ, საერთო კედელი გვაქვს. მე და ლენოჩკას ყავა გაგვითავდა და ვიფიქრე, პატივცემულ ექიმს შევაწუხებ-მეთქი. კი მერიდება, მაგრამ...

ბიჭმა მხრები აიწურა.

— ვინ ექიმს, რომელ ექიმს? აქ ექიმს რა უნდა? აქ მე და მამიდაჩემი ვცხოვრობთ!

— შენ და მამილაშენი?

— დიახ. მე და დარო მამიდა.

რეზოს სახეზე ნელ-ნელა ჩაქრა ღიმილი.

— კი მაგრამ... — თითქმის დამარცვლით თქვა და თითო კარზე მიკრულ ოქროსფერ პარალელოგრამს შეახო. — აი, აქ ხომ გარკვევით წერია, „ექიმი გიორგი ჩინარიძეო“.. ამას რა-ღა ვუყოთ? ასე რომ... თუ მესუძრები, მითხარი პირდაპირ.

ბიჭმა თავი მიაბრუნა და მზერა წარწერას მიაყინა. კარგა ხანს იდგა ასე, ოქროსფერ პარალელოგრამზე თვალმიშტერებულნი.

— არ ვიცი, ბიძია...—სიხმარში მყოფივით თქვა ბოლოს.— გიორგი ჩინარიძე მე ვარ...

— შეენ?!

— დიახ. უფრო სწორად, ვიო ვარ, ჩინარიძე. — ბიჭმა რეზოსკენ მოაბრუნა თავი. — თქვენ კი... მე მეგონა, თქვენ ძია ნოსრევიანი იყავით...

რეზომ დაკვირვებით შეხედა ბიჭს სახეში და უცებ ისეთი რამ შენიშნა, მის ადგილას ვინმე სუსტ ნებისყოფიანი კაცი რომ ყოფილიყო, გოცების შეძახილისაგან თავს ვერ შეიკავებდა: მარჯვენა ლოყაზე ყვრიმალის ძვალს ქვემოთ, ბიჭს გოჯის სიგრძე ნაჭრილობევი აჩნდა.

რეზომ ნაბიჯით უკან დაიხია.

— ჰოო, კარგი აბა... — ნაძალადევად გაუღიმა გიოს. — შენ... თქვენ ხუ გეშინიათ, მალე ყველაფერი გაირკვევა ალბათ. — კიდევ გადადგა ერთი ნაბიჯი უკან. — რა გაეწყობა, გავძლებთ ფინჯანი ყავის გარეშე... აბა, ჯერჯერობით! — ბიჭს ხელი დაუქნია და ლენოჩკას ბინის კარი შეაღო.

გიო ცოტა ხანს დაფიქრებული იდგა ზღურბლზე, მერე კიდევ ერთხელ შეავლო თვალი ოქროსფერ პარალელოგრამს და იმანაც შეიხურა კარი.

იმ წამსვე კიბის მოედანზე თავპირის მტკრევით გამოვარდა რეზო ლალიაშვილი. ლიფტის ნათურა წითლად ენთო, კაბინა დაკავებული იყო. რეზომ მხრებზე წამოსხმული პიჯაკის კალთა მუჭში მოიქცია და კიბეზე დაეშვა. ციდა კალაულატორი თითქმის არ ამძიმებდა პიჯაკს.

სადარბაზოს შემოსასვლელში ორ უცხო მამაკაცს შეევედრა. გვერდი აუქცია, ათიოდე საფეხურიც ჩაირბინა და სადღესასწაულის რკინის კარი შეაჭრიალა. არ შეუნიშნავს, ერთმა უცნობთაგანმა, შედარებით ტანმორჩილი რომელიც იყო, ჩუმი მზერა რომ გააღვენა.

ნოშრევანმა თითი მეშვიდე სართულის დილაკს მიაღო და ვიდრე დააჭერდა, სანახევროდ შებრუნდა კაბინაში შემოსული უცნობი მამაკაცისაკენ:

- თქვენ რომელი სართული გნებავთ?
- მეც მეშვიდეზე მივდივარ, ბატონო ჩემო.

კაბინის კარი ხრივინით დაიხურა.

საღღაც შორს, ზემოთ, უჩინარი ძრავა ჩაირთო და ლიფტის კაბინაც მაშინვე ამოძრავდა.

— მაპატიეთ, — უცნობი მსუბუქად შეეხო იდაყვზე ნოშრევანს. — თქვენ ვისთან მიბრძანდებით?.. თუ, რა თქმა უნდა, საიდუმლო არ არის...

ნოშრევან მარიხიას გაკვირვება არ დაუშალავს.

— კი მაგრამ... — თუმცა მაშინვე თავი შეიკავა და თანამგზავრისკენ შეტრიალდა. — ექიმ გიორგი ჩინარიძესთან მივდივარ.

— როგორი დამთხვევაა, ერთი გზა გვჭონია! ისევ პატიებას გთხოვთ: პაციენტი ბრძანდებით თუ ნათესავი?

— არც ერთი და არც მეორე. — მიუხედავად თავშეკავებისა, ნოშრევანის ხმას მაინც დაეტყო გაღიზიანება. — თქვენ თავად ვინ ბრძანდებით? ან რატომ დაინტერესდით ასე?

— რატომ? — მოულოდნელად უცნობმა თითი მიაჭირა წითელ დილაკს, რომელსაც „სდექ“ ეწერა. კაბინა საღღაც მეხუთე და მეექვსე სართულებს შორის შეჩერდა. — ნუ ღელავთ, ნუ მიჯავრდებით და ყურადღებით მომისმინეთ. — უცნობი ხმადაბლა, თითქმის ჩურჩულით ლაპარაკობდა. ჯიბიდან

ბატარა წითელყდიანი წიგნაკი ამოიღო და ნოშრევანს დააჩვენა. ცოტა შეიცადა და როცა მიხვდა, ჩემმა თანამგზავრმა წააჩვენა წაიკითხაო, მოწმობა უკანვე გულის ჯიბეში შეინახა. ვიცი, რომ მწერალი ნოშრევან მარხია ბრძანდებით, ისიც ვიცი, რომ თქვენ და ექიმი ჩინარიძე დიდი ხნის მეგობრები ხართ. ცოტა რამ მისი მეცნიერული კვლევის მიზანზედაც მსმენია, ვიმეორებ — ცოტა რამ. მაგრამ ეს არ კმარა, აუცილებელია ვიცოდეთ ყველაფერი. ამიტომ, ბატონო ნოშრევან, ვიდრე ძელიფტე მოვიდოდეს და აქედან დაგვიხსნიდეს, — უცნობს მოკლედ ჩაიცინა, — გთხოვთ ორიოდე სიტყვით მიამბოთ, რა იცით ექიმის ბოლოდროინდელი ექსპერიმენტების შესახებ.

ნოშრევანმა საათს დახედა.

— თქვენი სახელი? — მანაც თითქმის ჩურჩულით ჰკითხა თანამგზავრს.

— ირაკლი დამიძახეთ.

— ირაკლი ბატონო, მინდა იცოდეთ, რომ მე ძალიან მეჩქარება, რადგან ნახევარი საათის წინ გიორგი ჩინარიძის ბინიდან დამირეკა ბავშვმა, რომელმაც საკუთარ თავს გიო ჩინარიძე უწოდა, და მთხოვა სასწრაფოდ მივსულიყავი მასთან. — მთელი წინადადება ნოშრევანმა თითქმის სულმოუთქმელად დაიჩურჩულა. — საკმარისია თქვენთვის ეს ინფორმაცია, ბატონო ირაკლი?

— რას ფიქრობთ, ვინ უნდა იყოს ეს გიო ჩინარიძე, ბატონო ნოშრევან?

„ალო, ალო, რომელი ხართ მანდ, რა დაგემართათ; გავიჭედეთ?“ — მოისმა უცებ ძელიფტე ქალის ხმა.

— გავიჭედეთ, ქალბატონო, გავიჭედეთ! — ხმას აუწია ირაკლიმ.

„სხვადასხვა ღილაკებს დააჭირეთ თითი რიგ-რიგობით, იქნებ ამოძრავდეს კაბინა!“

— ვსინჯეთ, ქალბატონო, და არაფერი გამოდის. მოგვეშველეთ, თორემ დავიხუთეთ! — თავი მოისაწყლა ირაკლიმ, „ჰო, კარგი, დაიცადეთ, მოვალ... გააჭირეს, რა, საქმე!“

— კეთილი, ქალბატონო, დაგიცდით. — ირაკლიმ დაუწია ხმას. — რას იტყვი, ბატონო ნოშრევან?

ნოშრევან მარიხიამ მხრები აიჩეჩა.

— შემატყობინეს, რომ ექიმს ჩემს სახელზე წერილი დაუტოვებია, დალუქული კონვერტი.

— ჰო-ო?

— დიან. მე ასე მგონია, ჩინარიძის ექსპერიმენტი წარმატებით უნდა იყოს დაგვირგვინებული. ყველაფერს ალბათ იმ წერილით შევიტყობთ.

ქვევით ვილაცამ ლიფტის კარზე დააბრახუნა.

— თუ ეს მართლაც ასეა, მე და თქვენ დიდი სიფრთხილე გემართებთ, რომ ბავშვს მძიმე და გამოუსწორებელი ტრავმა არ მივაყენოთ. — ირაკლი წამით ჩაფიქრდა. — მოდით, ასე მოვიქცეთ: ერთად ვესტუმროთ გიოს. ბიჭს, თუ საჭიროდ ჩათვლით, თქვენ გაესაუბრეთ, წერილიც წაიკითხეთ და, საერთოდ, თქვენი შეხედულებისამებრ იმოქმედეთ. მე, თუ აუცილებლობამ არ მოითხოვს, არაფერში ჩაგერევით. მოვნახავ რამე გასართობს, ბოლოსდაბოლოს, სურათების ალბომი ხომ ექნებათ ამ ოჯახში? რას იტყვი. თანახმა ხართ?

— კეთილი, — თავი დაუქნია ნოშრევანმა, — ოღონდ, ღვთის გულისათვის, ვიჩქაროთ. არ მინდა, რომ ბავშვი დიდხანს დარჩეს მარტოდმარტო საკუთარ თავთან.

— მაშინ, რაკი ასეა, წავედით! — ირაკლიმ ხელი ასწია და მკვეთრად მიაჭირა თითი მეშვიდე სართულის ლილაკს.

— მობრძანდით! — გიომ კარი ბოლომდე გააღო და სტუმრები ფართო ჟესტით შეიპატიჟა ოთახში.

— გამარჯობა, გიომ! მე ძია ნოშრევანი ვარ. ეს კი ირაკლია, ჩემი მეგობარი.

— მობრძანდით, — გაიმეორა გიომ.

ნოშრევანმა ჯერ ირაკლი გაატარა, მერე თვითონ გადააბიჯა ზღურბლს. გიოს რომ გაუსწორდა, მხარზე მსუბუქად ჩამოადო ხელი. ბიჭმა ფიქრიანი მხერით ამოხედა. და თუმცა ნოშრევან მარიხია ამ შეხვედრისათვის, ასე თუ ისე, შემზადებული

იყო, უცებ ხახა გაუშრა და კბილი ებილს დააჭირა: ლოყაზე, ყვრიმალის ძვალს ქვემოთ, ბიჭს გოჯის სიგრძეზე რევი აჩნდა...

ერთი ბედნიერი შანსი...

გიორგი ნოშრევანის კბილა იყო. ერთმანეთი სტუდენტობისას გაიცნეს, ორმოცდაათიანი წლების მიწურულში.

შუა ოქტომბერი იდგა. ეს დრო, თუ მაინცდამაინც გაზაფხულზე არა ხარ შეყვარებული, წლის ულამაზესი დროა თბილისში, მშვიდი, ალერსიანი, ხავერდოვანი. ნოშრევანი და ფატი იმ საღამოს ერთად გამოვიდხენ ლიტერატურული წრის სხდომიდან, რუსთაველის მოედხამდე ერთი გზა ჰქონდათ (ნოშრევანი ბესიკის ქუჩაზე ცხოვრობდა, ფატი — კამოზე, მარჯანიშვილის სახელობის თეატრის სიახლოვეს) და ფეხით აუყვნენ მელიქიშვილის ქუჩას. ფატი ერთი სიფრიფანა გოგო იყო, ისეთი ბროწეულის ყვავილის ფერი ტუჩები ჰქონდა, ისეთი ბრიალა კესანესფერი თვალები და სალუქი ცხვირი, თან ისეთი თვალისმომჭრელი ღიმილი იცოდა, შეხედავდი და გულში დაიკვხენსებდი — ღმერთო, ათი სიცოცხლე მოძეცი და ათივე ამის ყურებაში დამახარჯინეო. „ბედი რომ მქონოდა, შენს ნათესავად არ გავჩნდებოდიო“, — ხუმრობით ამოიხხრებდა ხოლმე ნოშრევანი (გარე ბიძაშვილებად ერგებოდნენ ერთმანეთს) და ლოყაზე ეამბორებოდა, ფრთხილად, სულ ოდნავ შეახებდა ბაგეებს — თითქოს ღვთისმშობლის ხატს კოცნისო. „პირიქით, — ჩაიკისკისებდა ფატი, — ბედი შენი, ნათესავები რომ ვართ, თორემ საგიჟეთის საგზური გამოწერილი გქონდაო...“

რუსთაველის ძეგლს რომ მიუახლოვდნენ, დღე მთლად დაიღია და ქუჩაში ლამპიონები აინთო.

— წამო, მიმაცილე ბარემ სახლამდე, — მკლავში ჩაეჭიდა ნოშრევანს ფატი. — რა უნდა აკეთო მარტომ ანლა შენს ბუნავში? ნახე, რა საღამოა, მომაკვდავს შემოაბრუნებს სააქაოსკენ. წამო, რა!

ვაეს გაეცინა.

— გამოტყდი, ხიდზე გადასვლის გეშინია, ხომ?

— მეშინია კი არა... რის უნდა მეშინოდეს? უბრალოდ,

მიხარია, ჩემს გვერდით რომ ხარ.

ნოშრევანმა სიყვარულით მოხვია მხარზე ხელი.

ელბაჭიძის დაღმართზე კანტიკუნტად ჩანდნენ გამვლელუბი. ქალ-ვაჟი აუჩქარებელი ნაბიჯით დაუყვა მარცხენა ტროტუარს. ფატი მოსწავლეობისდროინდელ სასაცილო ამბებს იხსენებდა და ეისკისებდა. ნოშრევანს გოგონას მხრებიდან ხელი არ ჩამოუღია, თითქმის ჩახუტებული მიჰყვებოდა და მისი ხმის მუსიკით ტკბებოდა. რა მშვენიერი საღამო იყო...

ქვემოდან აღმართში ოთხი შეზარხოშებული ბიჭი ამოდიოდა. ნოშრევანს გულში ცუდი არაფერი გაუვლია, მან კარგად იცოდა ძველისძველი თბილისური კაცურკაცური ადათ-წესი: გოგო, თუკი ის ბიჭს ახლავს, ხელშეუხებელია, მას არამცთუ ხმა არ უნდა გასცეს, სახეზეც კი არ უნდა შეხედო „სხვანაირად“. თვალიც კი არ უნდა გააყოლო ჩავლილს. ამიტომ წამით გოგონდა კიდევ, როცა ხელიხელგადახვეულმა მთვრალეებმა ქალ-ვაჟს ტროტუარი გადაუკეტეს და ლირფად შესცინეს პირში.

— გოგნი-გოგნი გოგონა და... — წამოიწყო ერთმა.

— ცაანგალა გოგონა და... — მხარი აუბეს სხვებმა.

ფატი და ნოშრევანი შეჩერდნენ.

— გაუშვი, რა მაგრა ჩასჭიდებიხარ, დაკარგვისა ხო არ გეშინია? — გაიღრიჭა შევეტუხა გრუზა ბიჭი. ისე, კარგი ნაჭერი კია, აი, ჩემმა მზემ! რო რამე იყოს, რამდენად დაგვიფასებ, ა, ძმაკაც?

ნოშრევანმა მართლაც ჩამოიღო მარცხენა ხელი ქალიშვილის მხრიდან, მარჯვენა კი მოკლედ მოიქნია და ცხვირში სთწლიშა ავყია ღრეჭიას. ბიჭი წაბარბაცდა და ამხანაგებს ხელი რომ არ შეეშველებინათ, ტროტუარზე გაიშლებოდა.

ანაზღად, თვალის დახამხამებაში აირია მონასტერი. ვილაცამ ფატი გვერდზე მიაგდო. გოგონა ბეტონის კედელს მიეხე-

თქა და კინდამ იქვე ჩაიკეცა. მთვრალეები ნოსრევენს შეშინებულნი
 ვივნენ. უახლოესი ლამპიონი გადამწვარი იყო, ფართოდ გადა-
 შლილი ჭადრის ხშირი ტოტები კიდევ უფრო აბნელებდა
 იქაურობას, მაგრამ ნოსრევენის კვართი თეთრად კიაფობდა და
 მშვენიერ სამიზნეს წარმოადგენდა გამეტებით მოქნეული მუ-
 შტებისათვის.

ფატიმ ხმადებლა შეჰკვივლა. სწრაფად მიმოატარა მზერა.
 ახლომახლო არავინ ჩანდა, რომ საშველად მოეხმო. უნებურად
 თავის პაწია ხუსტ ხელებზე დაიხედა. აბა, რა შეეძლო... უცებ
 გაახსენდა, წელან, „სამაიას“ სკვერს რომ ჩამოუარეს, ჭადრის
 ზორკლიანი ტოტის მონატეხი დაინახა ბალახიან ფერდობზე.
 წამიც აღარ დაუყოვნებია, შებრუნდა და უხმოდ გაიქცა აღ-
 მართში. ოცდაათიოდე ნაბიჯიც არ გაეგლო, ვიღაცამ ქარივით
 ჩაურბინა გვერდით. ყურადღება არ მიუქცევია, ქოშინით გა-
 ნაგრძო გზა, გული ამოვარდნაზე ჰქონდა, მაგრამ მაინც არ შე-
 უნელებია სირბილი. იმ ადგილს რომ მიუახლოვდა, თვალები
 დააცეცა. „სადღაც აქ იყო... — აქეთ-იქით აწყდებოდა ფიქ-
 რით.—თუ ცოტა იქით, მოსახვევში.. სად ჯანდაბაში დაიკარ-
 გა!.. მოკლავენ... აი, აგერ ყოფილა!.. დამაცადეთ მე თქვენ!..“

ჯოხს ხელი დაავლო, ფიცხლად შემოტრიალდა და თავიქვე
 დაეშვა. ორ-სამჯერ წაიფორხილა, ძლივს შეიმავრა თავი. რო-
 გორც იქნა, გაღია დაღმართი. ჩაბნელებული ლამპიონის ქვეშ
 ისევ ისმოდა ქშენა, ხმადებალი ლანძღვა-გინება და ყრუ ხატქა-
 ხუთქი. თეთრკვართიანი ტარაბუასავით ტრიალებდა, ბევრი
 ხვდებოდა, მაგრამ თვითონაც ბარაქიანად უბრუნებდა ხურ-
 დას. ერთერთი თავდამსხმელი ჭადრის ტანს მიყრდნობოდა
 მხრით, წელში მოხრილს მუცელი ხელებით ეჭირა და, ეტყო-
 ბოდა, სულს ძლივს იბრუნებდა. ფატიმ მიიბრინა თუ არა,
 სწორედ იმ წამს ერთი მოჩხუბართაგანი მუთაქასავით გაგორ-
 და ქვაფენილზე. გოგონამ კეტი შემართა, უახლოეს მომხდურს
 ბეჭებში უთავაზა და ააღრიალა. მაშინვე მოუნაცვლა და რომ
 დაინახა, გარბისო, ახლა მეორეს გადაუშხუილა მთელი ძალით.
 ჯოხი კარგა მძიმე იყო, ფატისაც გაათკეცებოდა ღონე. დარტ-

ყმას ისევ ღრიალი მოჰყვა. გოგონამ კბილს კბილი დააკრია. ისევ მოიქნია თავისი ხელკეტი, მაგრამ ვიდრე დაჰკრავდა, ნოშრევანმა ერთი ისეთი ამოსცხო ნიკაპში თავის მოპირდაპირეს, რომ ისიც კვახივით დააგორა. ახლა ნოშრევანის გვერდით კიდევ ერთი უცხო იდგა და მოქნეული ხელკეტი ფატიმ სწორედ იმას უსწორა. უცხომ ხელი იფარა, მაგრამ მაგრად მოქნეული ჯონი ვერ შეაქავა, „უჰ-ო!“ — შესძახა და ჩაიკეცა.

— შეეშვი! — ამოიხრიალა ნოშრევანმა. — რას შვრები, შეეშვი... ამ ბიჭს... მეხმარებოდა..

ოთხივე მთვრალი (ალბათ საკმაოდ შეფხნიზლებული) უკანმოუხედავად გარბოდა თავქვე. მეხუთე კი... „საიდან გაჩნდა ეს აქ?...“ მეხუთე ქვაფენილზე იჯდა და სახეზე ხელი მიეჭირა, გახეთქილი ლოყიდან სისხლი სდიოდა. „აკი ოთხნი იყვნენ?!“.

— ეს... შენ გეხმარებოდა?

— ჰო.

— რატომ?..

ფატიმ კეტი გადააგდო, მჯდომარის წინ ჩაიჩოქა და ცხვირი ლამის ცხვირთან მიუტანა.

— მართლა ეხმარებოდი?

იმან თავი დაუქნია და გაულიმა.

— ნაცნობია? — არ ეშვებოდა ფატი, თან თვალს არ აშორებდა. — ძმაკაცია?

— არა... ფატი... შენ ფატი ხარ?

— ფატი ვარ... — გაუკვირდა ქალიშვილს. — მიცნობ? საიდან?

— რამდენი ხანია... ბავშვობიდან... — ბიჭს ჯერაც არ დაწყნარებოდა სუნთქვა. — შენ არ გახსოვარ?

— მეხუმრები? კარგი ერთი... ეს მითხარი, მართლა მიეშველე ნოშრევანს? თუ...

იმან ისევ გაულიმა.

— მადლობის მაგიერია? — ისე მხიარულად უთხრა, თითქოს ბუზიც არ აფრენოდეს.

ფატიმ ისე მიუახლოვა სახე, რომ ბიჭის სუნთქვას დაუკარგა. თითქოს თბილმა სიომ დაუქროლაო. უცებ მისი მოთინათინე თვალები დაინახა. გაუკვირდა — თურმე არცთუ ისე ბნელოდა ჭადრის ქვეშ.

— ეჰ, მართალი უთქვამთ: მიმწველებელს უწველებელიო, — მიძიმედ დააქნია თავი ბიჭმა.

ის ბიჭი გიორგი ჩინარიძე აღმოჩნდა, სამედიცინო ინსტიტუტის სტუდენტი. კოყრიანი ჭადრის კეტით მიყენებული ჭრილობა გაუღიზიანდა და კარგახანს არ მოშუშებია, ხოლო როცა, ბოლოსდაბოლოს, შეუხორცდა, თვალმისაცემ ნაიარევად დააჩნდა. მაგრამ მომავალ ექიმს ნამეტნავად არც ის ჭრილობა აწუხებდა და არც ნაიარევი აღარდებდა, წამითაც კი არ უნანია, ელბაქიდის დაღმართზე უთანასწორო ჩხუბში ჩათრეულ სრულიად უცნობ ჭაბუკს რომ მიეწველა... იმ ღირსსახსოვარ საღამოს ხომ მან ორი უახლოესი და უერთგულესი მეგობარი შეიძინა...

ამ ამბიდან სამიოდე თვე იქნებოდა გასული, როცა ნოშრევანი ინსტიტუტთან დაუხვდა გიორგის.

მიძიმე, შავი ღრუბლებით დატვირთული დღე იყო. ნოშრევანსაც საავდროდ შექმუხნოდა შუბლი.

— იცი, რას გეტყვი, — რაღაცნაირი მოგუდული ხმით უთხრა, — ფატის არც მამა ჰყავს და არც ძმა, დედის შემდეგ შე ვარ მისი ყველაზე უფრო ახლო ნათესავი და ღვიძლ დასავით მიყვარს. გაიგე? ამიტომ მაგ გოგოს არავის დავაჩაგვრინებ, გინდ შენ იყავი და გინდ ალექსანდრე მაკედონელი, სულერთია ჩემთვის, გაიგე? ესეც არ იყოს, იცი, როგორი გული აქვს და რა ფაქიზი სულის პატრონია? ყველა კი ვერ გაუგებს. — ნოშრევანი კიდევ უფრო მეტად მოიღუშა. — ბედი შენი, რომ ნათესავები ვართ, თორემ საკუთარ იდაყვს უფრო ადვილად მისწვდებოდი კბილებით, ვიდრე მაგ გოგოს... ხომ

გამიგე, რისი თქმაც მინდა?.. ჰოდა, — წინ გადაუდგა, თვალით ბში ჩახედა და მხრებზე ხელები ჩამოაწყო, — თუ არ გინდა, ჩვენი ძმობა წაიშალოს, მაგ გოგოს არ მიწყენინო, უბრალოდ და უმიზეზოდ გული არ ატკინო და სიმწარე არ ანახო, გესმის? ა, გესმის, თუ არა?!

გიორგიმ უცნაურად გაიღიმა. მეგობარს უყურებდა და ვერ ხედავდა — სადღაც შორს, ცისფერ და ვარდისფერ ოცნებათა მხარეში ქროდა მისი გონება.

— ვისა, ბიჭო, ფატის?.. ფატის?.. ფატის?.. — სხვა ველა-რაფერი თქვა.

ნოშრევანს უცებ გულზე მოეშვა, გიორგი მიიზიდა, მაგრად ჩაიხუტა და მაშინვე მკვეთრად მოიშორა.

— ჰე, წადი ახლა. გელოდება.

ბოშამ მხოლოდ ერთი სიტყვა იცოდა ქართული — „მარჩიელი“. გიორგი ცოტა მოშორებით იდგა და უნდო ღიმილით ათვალიერებდა ამ, როგორც ეტყობოდა, ოდესღაც თვალადსა და ტანადს, ახლა კი სახედაღარულსა და სიმსუქნეშეპარულ დედაკაცს. ბოშას ფატის ნაზი თითები მარცხენა ხელით ეპყრა, მარჯვენის საჩვენებელ თითს ხელის გულზე უსვამდა და აგზნებულ, თვალეზგაფართოებულ ქალიშვილს დაბალი, შთამაგონებელი ხმით ეუბნებოდა წინასწარმეტყველურ ფრაზებს. გიორგის სმენამდე მარტო თითო-ოროლა სიტყვა აღწევდა, მთლიანად მხოლოდ ერთი კითხვა და მისი პასუხი გაიგონა:

— ეგ ვინ არი, შენი ქმარია? — რუსულად ჰკითხა მარჩიელმა.

— არა... ჯერ არა... მაგრამ მალე იქნება, — უპასუხა ფატიმ და სახე წამოენთო.

გიორგის გული შეუჩქროლდა.

— დაიკმაყოფილე ცნობისწადილი? — ღიმილით ჰკითხა ფატის, როცა მკითხავმა მიღებული გასამრჯელო თავისი ფაშ-

ფაშა კაბის სიღრმეში ჩაიხურთა და ახალ კლიენტს გააჩვენოს.
— რაო, გითხრა რამე საინტერესო?

ფატიმ ნერვულად ჩაიცინა:

— მაგას თუ დაეუჯერე, უახლოეს წლებში რაღაც მძიმე განსაცდელი მეღის თურმე. შენს საქმროს უთხარი, გავიფრთხილდესო, დამარიგა. — ფატიმ გიორგის ახედა, მაგრამ მაშინვე მზერა აარიდა და წელზე ხელი შემოასალტა. — მომხვიე მხრებზე ხელი შენებურად... ასე მითხრა, ძალზე მძიმე მშობიარობა გექნებაო, მაგრამ თუ ერთხელ გადარჩი, მერე ხუღარ გეშინიაო...

— მერე, დაუჯერე? — გულიანად, ბედნიერი კაცის სიცილით გაეცინა ვაჟს.

გიორგის გაგიჟებით უყვარდა ბავშვები.

— თვითონ ბავშვი ვიყავი, ჯერ კიდევ პირველ კლასში დავდიოდი, როცა საკუთარ შვილებზე ვოცნებობდიო, — უთხრა ერთხელ ფატის.

ფატის შვილოსნობა აუკრძალეს.

— ასიდან მხოლოდ ერთი შანსი არსებობს, ალბათ უფრო ნაკლებიც, რომ მშვიდობიანად იმშობიარებთ, — გააფრთხილა ექიმმა. ექიმს სერიოზული სახე ჰქონდა. — ასე რომ, ვიდრე რამეს გადაწყვეტდეთ, კარგად მოიფიქრეთ და აწონ-დაწონეთ ყველაფერი. თუ გნებავთ, მე მოველაპარაკები თქვენს ქმარს. გნებავთ?

ფატიმ უარი უთხრა.

— რაო, ექიმმა? — ჰკითხა გიორგიმ მაღალი სახლის სადარბაზოდან გამოსულ მეუღლეს. — რაღაც შეფიქრებულნი მეჩვენები. რაო?

— არაფერი ისეთი, — ნაძალადევად გაუღიმა ქალმა. — შეგიძლია მშვიდად იყო, დამაიმედა, ასიდან მხოლოდ ერთი პროცენტისა გეშინოდესო, — შეაბრუნა ექიმის ნათქვამი.

— ერთისაო? — ჩაეცინა გიორგის. — კაი ჰკუის კოლო-
ფი კი ყოფილა ეგ შენი ექიმი! ერთი პროცენტი ჰყოფნის
დენაა, მაგით უნდა შეგვაშინონ ვაჟკაცები? ჰიჰ! წამო ერთი,
წავიდეთ, გული გავიგრილოთ, ფუნიკულიორიდან გადმოვხე-
დოთ თბილისს...

ბოშა მარჩიელის დავიწყების ფერფლწაყრილი გაფრთხი-
ლება იმ წუთს ერთსაც გაახსენდა და მეორესაც. გიორგიმ ეს
დამთხვევა ბრმა შემთხვევითობად მიიჩნია და გაჩუმდა, ფა-
ტის კი სადღაც შორს, მკერდის სიღრმეში გულის ნაწილი მო-
ეწიწკნა, მაგრამ ახლა არც იმას ამოუღია ხმა... ეჰ, ცხრათვალა
მზე ჩახჩახებდა უსასრულოდ ამალღებულ თბილისის ცაზე,
ოქროს ჩანჩქერში ბანაობდა ფირუზი და ზურმუხტი, იღუმა-
ლი ალერსით ჩურჩულებდა კოჭრიდან მონაქროლი გრილი
სიო...

ფატიმ სიმაართლე დაუმალა ქმარს, გარისკა და ერთი
წლის შემდეგ მშობიარობას გადაჰყვა. ექიმებმა ვერც ბავშვი
გადაარჩინეს.

გიორგიმ მოგვიანებით შეიტყო, ფატის თურმე მისი გუ-
ლისთვის რომ შეუგდია საკუთარი სიცოცხლე ბედის სასწო-
რის პინაზე. „ასიდან ერთადერთი ბედნიერი შანსი...“ როგორ
სურდა, გაეხარებინა თავისი გიორგი, აეხდინა მისთვის ბავშ-
ვობისდროინდელი ოცნება, ამან კი, ამან... ოთხმოცდაცხრა-
მეტი კი არა, მართლაც ერთადერთი პროცენტი რომ ყოფი-
ლიყო საფრთხილო და საშიში, მაშინაც კი უნდა აეკრძალა
გიორგის მისთვის რისკზე წასვლა!.. კარგი, ვთქვათ და, მარ-
ჩიელობისა არაფერი სწამს და მკითხავეის ნათქვამი არაფრად
ჩაავდო. მაგრამ როცა ფატი ექიმისაგან უგუნებოდ გამოვიდა,
მაშინ რატომ არ დაეჭვდა, თვითონ რატომ არ მივიდა ექიმ-
თან, რატომ არ გამოკითხა ყოველივე, რატომ დაანება, რატომ,
რატომ, რატომ?!

ჭრილობა, ამ ამბავმა გულისგულში რომ დაუტოვა, გაცი-
ლებით უფრო ღრმა და მოუჩინელი გამოდგა, ვიდრე ის, რო-

მელიც ფატიმ კოჭრიანი კეტით დააჩნია ლოყაზე იმ დღისათვის
სოვარ სალამოს.

პიროვნების გაკვეთილი

— ეჰე! შენ, ჩემო ძმაო, სულ მთლად მისტიკაში გადა-
ვარდნილხარ! — ნოშრევანს ნაღდი გაკვირვება ეწერა სახეზე.
— მართალი გითხრა, სხვისგან რომ გამეგონა, არ დავიჯერებ-
დი!

— მისტიკაში?..

მაგიდაზე ორი ყავის ფინჯანი, შოკოლადის კანფეტებიანი
მომცრო ვაზა და ნაკლული „ენისელი“ იდგა. კონიასს ნოშრე-
ვანმა მოაკლო. გიორგი, რაც საავადმყოფოდან გამოეწერა
აგერ უკვე მეორე წელი მიიწურა, სასმელს აღარ ეკარებოდა.

— მისტიკაში? — გაიმეორა გიორგიმ. იგი მაგიდასთან
გვერდულად იჯდა, ფეხი ფეხზე გადაედო და არაფრისმხედვე-
ლი მზერით ცარიელ კედელს მისჩერებოდა. — შენ მისტიკა
უძახე, მე კი... თავის დროზე იმ კაბაჭრელი მარჩიელის წი-
ნასწარმეტყველებას სერიოზულად რომ მოვკიდებოდი, ჩემი
ფატი დღეს ცოცხალი მეყოლებოდა.

— მაინც შენსას ამბობ!

— ასეა...

ფატის სიკვდილის შემდეგ გიორგი ტრანსის მძიმე ფორ-
მით დაავადდა. ამას მერე ჰალუცინაციებიც დაემატა. ნელ-ნელ-
ლა სასმელებსაც შეეჩვია და მალე ისეთმა დეპრესიამ
შეიპყრო, რომ სამსახურზე ფიქრიც კი აღარ შეიძლებოდა
(ენდოკრინოლოგიისა და ჰისტოლოგიის სამეცნიერო-კვლევით
ინსტიტუტში ლაბორატორიის გამგის მოადგილე იყო და საინ-
ტერესო სადისერტაციო თემაზე მუშაობდა). მეგობართა ჯგუ-
ფის გადაწყვეტილებით გიორგი საავადმყოფოში მოათავსეს,
სადაც მთელი წელიწადი დაჰყო. პირველ ხანებში ისევ აწამე-
ბდა ყმაწვილობისდროინდელი მოგონებები, შავი კოშმარები,
რომლებიც დაუკითხავად ამოტივტივდებოდნენ ხოლმე მესხი-

ერების სიღრმედან: მშობლების გაუთავებელი ჩხუბი და პირის მტვრევა; ფერად-ფერადი ყვავილების ზღვაში ნებული, ბამბის ქულასავით სახეგათეთრებული დაი (ანემიით გარდაცვლილი, თექვსმეტი წლის კალმით ნახატი ანგელოზი); ორმოცი დღის შემდეგ იმავე ოთახში, ერთსა და იმავე ტანტზე გვერდიგვერდ დასვენებული, სანადირო თოფის ტყვიით მკერდშეზგრეული დედა და იმავე თოფის მეორე ტყვიით თავისქალაახდელი მამა; საყვარელი მამიდის უკანასკნელი ცრემლიანი მზერა; და ბოლოს — ფატი, სახეზე ღიმილშეყინული ფატი, მისი ცით მოვლენილი, დაუჯერებელი, არაამქვეყნიური სიხარული და ასევე არაადამიანური, მოუტრჩენელი და მოუთავებელი სატკივარი...

მერე ნელ-ნელა გამკრთალდა ამ უღმერთოდ მტანჯველი, ძარღვებში სისხლის გამყინავი სურათების კალეიდოსკოპი, თითქოს ნისლის ფარდა გადაეფარაო შორეულ პეიზაჟს. ბოლო ხანებში ყმაწვილობისდროინდელი მოგონებები უკვე აღარ იწვევდნენ აუტანელ ტკივილს, გიორგი თითქოს შეეგუა მათ. შეიძლება იმიტომ, რომ იმ უბედურებათა ჯაჭვში თავად მას არავითარი ბრალი არ მიუძღოდა, რაც მოსახდენი იყო, ყოველივე თავისით მოხდა, მისი ჩარევა ვერაფერს შეაჩერებდა, ვერაფერს შეცვლიდა... რაც შეეხება ფატის... ამ შემთხვევაში იგი უპირატესად საკუთარ თავს ადანაშაულებდა და, ეტყობა, ამ აზრს ვერავითარი შეგონება ვეღარ შეაცვლევინებდა. არადა, მართლაც, მკითხავისთვის რომ დაეჯერებინა, მართალია, გაუძნელდებოდა კი, მაგრამ მაინც როგორმე შეძლებდა, გადაეთქმევიანებინა ფატისთვის შვილის ყოლის გადაწყვეტილება... სადღაც, გულის სიღრმეში, თუნდაც შეუცნობლად, მაგრამ წამით მაინც ხომ შეაშფოთა მაშინ ბოშა მარჩიელის ნათქვამმა! ან ექიმთან მისულიყო ქეშმარიტების გამოსარკვევად — აკი მაშინაც შეაეჭვა (ისევ გულის სიღრმეში, ისევ ერთი წამით!) ფატის ინფორმაციაში!.. მაგრამ არა, მან ორივე შემთხვევაში შეგნებულად ჩაახშო და ჩააქრო მბორგავი ეჭვის ნაბერწკალი — რა მკითხავი, რის მკითხავი, ან ექი-

მი რას მიქვია, წყალსაც წაუღია ერთიც და მეორეც უნდოდა, შეილი, გიორგი ჩინარიძეს! ბავშვობის ოცნების ასრულება სწყუროდა, საკუთარი ძის ან ასულისათვის სურდა თვალისა და ხელის შევლება! და აი, ამ გიორგი ჩინარიძემ — უსულგულო თავკერძამ და უსინდისო ეჩოკაცმა — თავისი სიხარულის გულისათვის სიცოცხლე წაართვა ფატის — საყვარელი მეუღლის სიხარულზე მეოცნებე ანგელოზს.

ფატი...

როგორ იცნო იმ საღამოს ჭადრის ჩრდილში მის წინაშე დაჩოქილი, თავისივე უნებლიე სისასტიკით შეწუხებული ქალიშვილი... არა, არ უცრუენია მაშინ: მართლაც დიდი ხნის წინათ (არც კი ახსოვს, როდიდან, იქნებ დედის საშობაო დღე?) გაჩნდა მის წარმოდგენაში კაფანდარა, ჰაეროვანი, ლაინისფერთვალეა გოგოს ხატება, რომელსაც იმთავითვე ფატი დაარქვა. იყო რაღაც ფატალური ყოველივე ამაში... თუმცა ახლა ფიქრობს ასე, თორემ იმხანად როდი ჩაღრმავებია მათი შეხვედრის უცნაურობას, სად ეცალა საამისოდ, სახეზე ღიმილდაფენილი ლაღად მიცურავდა ბედნიერების მზით განათებულ უკიდევანო ოკეანეში...

— ჰო, მაინც ჩემსას ვამბობ და ვიტყვი კიდევ, — ჯიუტად (მშვიდი, თავის სიმართლეში მტკიცედ დაჯერებული კაცის სიჯიუტით) გაიმეორა გიორგიმ.

ნოშრევანმა „ენისელი“ დაისხა, იდნავ შეახო ტუჩები ქარისფერ სითხეს. ჭიქა მაგიდაზე დადგა, მაგრამ ხელი არ გაუშვია, ნელა ატრიალებდა თითებით.

— ყავაზე მარჩიელობისა ხომ არ ირწმუნე ამ ბოლოს? — ქვემ-ქვემ ვახედა მასპინძელს. — ჩვენთან, სამსახურში, შესვენების დროს ყველა ქალი, ქალიშვილია თუ შინაბერა, ქვრივია თუ წვრილშვილიანი, ნიადაგ ყავის ფინჯანს ჩაკირკიტებს ხოლმე. თუმცა მართო ჩვენთან კი არა, მთელ ქალაქს მოედო ეპიდემიასავით ყავით მარჩიელობა.

— არა, ყავა სხვა საქმეა!

— ჰოროსკოპზე რაღას იტყვი? ძველისძველი, ნაცადი

„მეცნიერული მკითხაობის“ მეთოდია, მე და შენ კი არა, ბილ სწავლულებსაც კი სწამდათ. ა? შენც ხომ არ...

— ჰოროსკოპიც სისულელეა. თავადაც კარგად იცი ეს.

— მაშინ ბანქო...

— კარგი ერთი. ბანქოსი უკვე ბოშა მარჩიელებსაც კი აღარა სჯერათ. წმინდა წყლის აბსურდია.

— აბა ამ ქირომანტიაში რაღა ჭეშმარიტება აღმოაჩინე, ერთი მითხარა, თუ ძმა ხარ? ხელისგულზე თითის სრიალით რანაირად უნდა განჭვრიტოს კაცმა სხვისი თუ თავისი წარსული თუ მომავალი? სიცოცხლის ხაზიო, გონების ხაზიო, გულის ხაზიო... კარგი ერთი... ქირომანტიაც ისეთივე სისულელეა, როგორიც ჰოროსკოპი, ისეთივე აბსურდია, როგორიც ბანქო... მორჩი, თუ ძმა ხარ! — ნოშრევანმა ისევ შეახო ბაგეები „ენისელს“.

— მწერალი კაცი ხარ, ფანტაზიასთან წილნაყარი, — მოუხედა გიორგიმ. — შენ მაინც არ უნდა ამბობდე ამას.

— მე რა ვყოფილვარ ვითომ? ან მწერლობა და ფანტაზია რა შუაშია?

— არის. — გიორგი ნოშრევანისკენ შემობრუნდა. — მომისმინე, არის შუაში. ერთი მითხარი, თუ გახსოვს, ოდესმე დავაპირებდივარ მე შენი ხელისგულის ნახაზს? აბა, მოიგონე!

ნოშრევანი მცირეხნით ჩაფიქრდა. მერე მხრები აიჩეჩა და თავი გააქნია.

— მგონი, არა. მერე რა?

— აი, შენ მწერალი ხარ, — გაიმეორა გიორგიმ. — ეს ხომ ფაქტია? ჰოდა, აბა ერთი დაიხედე ხელის გულზე. ისე, რომ მე ნუ დამანახებ. ახლა გონების, ანუ თავის ხაზს დააკვირდი. ხომ იცი, რომელია? აი, ეს, — საკუთარ ხელის გულს დაადო თითი, — შუათანა ხაზი, რომელიც გულისა და სიცოცხლის ხაზებს შორის გადის. აგერ, ამ ადგილს, ნეკის ქვევით გულის ხაზამდე რომ უწევს, მერკურის ბორცვი ჰქვია, მის ქვემოთ მდებარე პატარა შემადლებას (გულის ხაზსა და გონების ხაზს შორის) — მარსის ბორცვი, ხოლო იმის ქვემოთ, ვიდ-

რე მაჯამდე, მთვარის ბორცვია გადაჭიმული. თუ შენ მწერავე ხარ — მოაზროვნე, შემოქმედი, ფანტაზიის უნარით დაჯიშებული პიროვნება, გონების ხაზი მარსის ბორცვის მიდამოებში მთვარის ბორცვისაქენ უნდა იყოს გადახრილი... დააკვირდი, არის თუ არა?

— არის, — მცირე დუმილის შემდეგ, ცოტა არ იყოს, გაკვირვებით უპასუხა ნოშრევანმა.

— გარდა ამისა, — განაგრძო გიორგიმ, — თუ შენ მწერალი ხარ — მოაზროვნე, შემოქმედი, ფანტაზიის უნარით დაჯიშებული პიროვნება, გონების ხაზი მრავალი წვრილი პერპენდიკულარული ხაზით იქნება გადაკვეთილი... ასეა თუ არა?

— ასეა. — ნოშრევანი აშკარად დაინტერესებული ჩანდა. — კიდევ? კიდევ რას მეტყვი?

— რაას? ახლავე. აი, მოიწი აქეთ, ახლა ჩემს ხელის გულს დახედე. მოდი, სიცოცხლის, ანუ ბედის ხაზით დავიწყოთ, რომლითაც ცერის ფუძეა შემორკალული. ხედავ, აქ, ერთ ადგილას, ვაწყვეტილი რომ არის? მერე კი ისევ ჩნდება და გრძელდება? ეს მძიმე ავადმყოფობის ნიშანია და ასაკობრივად იგი დაახლოებით 25 წელს თანხვდება. რას იტყვი, გადავიტანე თუ არა მძიმე ავადმყოფობა? გადავიტანე. ეს ერთი. ახლა გულის ხაზს დახედე, რომელიც შუათითის გასწვრივ, სატურნის ბორცვიდან იწყება, ქვევით მოემართება და მტევნის წიბოსთან ქრება. ხედავ, როგორი ღრმაა და როგორ მკვეთრადაა გამოხატული იგი ჩემს ხელის გულზე? ეს — ღრმა და ძლიერი სიყვარულის ნიშანია. სხვათა შორის, ზუსტად ასეთივე ხაზი ჰქონდა ფატისაც — ერთხელ როგორღაც შევადარეთ ერთმანეთს ერთიმეორის ხელის გულები... მეც და იმასაც გულის ხაზი სატურნის ბორცვიდან გვეწყებოდა, რაც უბედური სიყვარულის მომასწავებელი ყოფილა... ჰო, ამავე ხაზზე ორივეს გვესვა ჭვარი — სიყვარულიანი ქორწინების ნიშანი... ყველაფერ ამას ახლახან დაუფკვირდი, მაშინ მხოლოდ გვაკვირვე-

ბდა ეს მსგავსება, მათ მნიშვნელობაზე კი წუთითაც არ დაეცა ფიქრებულვართ...

— ხომ შეიძლება, შემთხვევითი დამთხვევა იყოს, — შეპაეჭრება სცადა ნოსრევანმა.

გიორგიმ ხელის აწევით შეაჩერა, იმ ყესტით, რომლითაც მომხსენებელი ახმაურებული აუდიტორიისაგან სიჩუმეს მოითხოვს ხოლმე.

— მოიცა, ბოლომდე მომისმინე... შენ კარგად მოგეხსენება, რომ მე მსუბუქი ჰიპერმენზია მჭირს, სხვანაირად რომ ვთქვათ, თითქმის ავადმყოფური მეხსიერება მაქვს. — გიორგი გაჩუმდა, წამით ისევ გაუშტერდა მზერა. — ჰოდა, აი, რას გეტყვი. ნათლად მაგონდება ფატის ხელის გულზე სიცოცხლის ხაზი შუაში — სატურნის ბორცვთან თავდებოდა, რაც ასაკობრივად დაახლოებით 20-25 წელს თანხვდება. გარდა ამისა, მაჯაზე მხოლოდ ერთი „სამაჯური“ ჰქონდა მკვეთრად გამოხატული — მაქსიმუმ 30-წლიანი არსებობის გარანტია. და ბოლოს, ნიშანი, რომელსაც იმ კაბაჭრელმა მარჩიელმა მყისვე დაადგა თავისი ავბედითი თვალი: გონების ხაზის ბოლოს, მერკურის ბორცვზე, მაჯის მხრიდან ამომავალი ღვიძლის ხაზის გადაკვეთასთან, ფატის ხელს აშკარად აჩნდა ვარსკვლავისებური ფიგურა — მძიმე, სიცოცხლისათვის სახიფათო მშობიარობის ნიშანი...

ნოსრევანს გააეჩრეოლა. ჭიქაში კონიაკი ჩაიმატა და ერთბაშად გადაკრა. სულის მოთქმა გაუჭირდა, მაგრამ კბილი კბილს დააჭირა და არაფერი შეუტანებია. თითები უთრთოდა ოდნავ. შენიშნა ეს და ხელი მაგრად მომუჭა.

— მაშასადამე... — თქვა და გაჩუმდა. ისე, რაც მართალია — მართალია, სათქმელი არც კი ჰქონდა ხეირიანად გააზრებული, ამიტომ დაკმაყოფილდა ამ „მაშასადამეთი“.

გიორგი წამოდგა, ფანჯარასთან მივიდა. თხელი, გამჭვირვალე ფარდა არ გადაუწევია. იქნებ, თავის ფიქრებში ვართუ-ლი, არც აპირებდა ეზოში გადახედვას და წელანდელი, კედელს მიციებული მზერისა არ იყოს, არაფრისმხედველი თვალებით

ვაპყურებდა წყნეთის თავზე ჩამომხობილ ნაცრისფერ კაპიტულს.
 ჩემი სიმპათია ქირომახტიის მიმართ მარტო ამ დღეებში
 ვას არ გამოუწვევია, — თქვა ბოლოს, ისევ მაგიდას დაუბრუნ-
 ხდა, სკამზე გვერდულად დაჯდა და ფეხი ფეხზე გადაიდო. —
 აბა გაიხსნე, არცთუ ისე დიდი ხნის წინათ როგორი უნდობ-
 ლობით ვეკიდებოდით ჯენ-ძიუს, ანუ აკუბუნქტურას, ანუ
 ნემსთერაპიას; თითქოს გუშინ იყო, ზღაპრულ ფანტასტიკად
 რომ გვეჩვენებოდა გულისა და ტვინის გადანერგვაზე ოცნება;
 სულ ახალხან ანტიმეცნიერულ ლაყბობად ვთვლიდით გენსა
 და გენოტიპზე ლაპარაკს... თუმცა, ეს ყველაფერი შენც კარ-
 გად იცი, რალა ბევრი გავაგრძელო. დაიცა, ერთი მომავლზე რო-
 გორა თქვა ლესინგმა სასწაულის შესახებ? მგონი შენ მითხა-
 რი სწორედ...

— ყველაზე დიდი სასწაული ცნობილ სასწაულთაგან
 ისაა, რომ სასწაულები არ არსებობსო, — შეახსენა ნოშრე-
 ვანმა.

— აგაშენა ღმერთმა! ნაღდია! მართლაც, ბუნებაში არავი-
 თარი სასწაული არ არსებობს, შეიძლება აბსოლუტურად ყვე-
 ლაფრის, უკლებლივ ყველა მოვლენის მეცნიერული ახსნა,
 ოღონდ ამისთვის ამ მოვლენის არსში ჩადრმავებაა აუცილებე-
 ლი, მაშასადამე, დრო და შრომაა საჭირო, მეტ-ნაკლები ხან-
 გრძლივობისა და მოცულობის დრო და შრომა. რა, ასე არ
 არის?

— ჰო, რა თქმა უნდა, მაგრამ...

— აჰ, არა, ჩემო ნოშრევან, „მაგრამისთვის“ ადგილი აქ
 აღარ რჩება. შენ რომ ერთი ვინმე უბირი და გაუგებელი კაცი
 იყო, არ გამიკვირდებოდა, მაგრამ მწერალი ხარ, თვალმახვილი
 და გამჭრიახი კაცი, ღრმად და მრავალმხრივად ერუდირებუ-
 ლი შემოქმედი... შენ ხომ კარგად იცი, რომ ბუნება უმიზნოდ
 და ტყუილუბრალოდ არაფერს ქმნის, უაზროდ და სასხვათა-
 შორისოდ თითსაც კი არ დააკარებს ხოლმე თითზე. — ნოშრე-
 ვანმა რალაცის თქმა დააპირა, გიორგიმ ხელზე ხელი დაადო
 და შეაჩერა. — მადროვე, დავამთავრო. შენ ალბათ აპენდიქსს

მომავონებ, მაგრამ სწორი არ იქნები: ოდესღაც მას ჰქონდა თავისი ფუნქცია — ადამიანის ცხოველურ წინაპარს უხეშად კვების მოხელებაში ეხმარებოდა, დროთა განმავლობაში კი ეს ფუნქცია მოეშალა და გადაგვარდა. ან იქნებ ნუქისებრი ჯირკვლები გინდა გამახსენო, მაგრამ აქაც სცდები, იცოდვე: ეს ჯირკვლები, ზოგიერთის მცდარი რწმენის ჯიბრზე, სულაც არ არიან რუდიმენტები და დღესაც საუცხოოდ აკეთებენ თავიანთ საქმეს — ბუნებრივი ფილტრის როლს ასრულებენ, სხვადასხვა სახის ინფექციისაგან იცავენ ორგანიზმს, თავისთავზე იღებენ პირველ დარტყმას: ყოველი ფილტრი, მოგეხსენება, ხშირი ხმარების შედეგად ჭუჭყით გაიჭედება და გაუვარგისდება ხოლმე, და რა ვუყოთ, რომ ბოლოსდაბოლოს ნუქისებრი ჯირკვლებიც გადასაყრელნი ხდებიან... იქნებ, ერთი შეხედვით ყველაზე ძლიერი არგუმენტი მოიშველიო და მითხრა, ტვინში ათ მილიარდზე მეტი უჯრედი, მათგან კი მხოლოდ რაღაც ერთი მილიარდი მუშაობსო. ჰო, ეს მართლაც ასეა, მაგრამ ინფორმაცია ხომ, კაცობრიობის განვითარების კვალდაკვალ, უფრო და უფრო სწრაფად მატულობს და ბუნებას რომ რეზერვი არ შეექმნა, სად გინდოდა მოგეთავსებინა ეს ახალ-ახალი და კოლოსალური მოცულობის ინფორმაცია? გარდა ამისა, როგორც ვარაუდობენ, იმ ცხრა მილიარდი უჯრედის ერთ ნაწილში, შესაძლოა, კოდირებული იყოს ადამიანის გონებისა და ორგანიზმის ჯერ კიდევ შეუცნობელ და გამოუყენებელ შესაძლებლობათა რეზერვები, რომლებიც ჰომო საპიენსს მომავალში დასჭირდება და გამოადგება...

— ეს ყველაფერი ნათელია, — ნოშრევანმა წამიერა პაუზით ისარგებლა. — მაგრამ რა კავშირი აქვს ყოველივე ამას ქირომანტიასთან, ვერ გამიგია და რა ვქნა!

გიორგიმ წარბები ახიდა და მძიმედ დააქნია თავი.

— რა კავშირი აქვს? — გაიმეორა. — ახლავე მოგახსენებ. რაკი ამბობ, ყველაფერი ნათელიაო, გამოდის, რომ რაც ვილაპარაკე, იმისი გჯერა, ხომ ასეა? კეთილი და პატიოსანი. მაშინ აქედან თავისთავად გამომდინარეობს დასკვნა: ხელის გულის

ნახაზი სულაც არ არის შემთხვევითი რამ და სულაც არ არის რაღაც უზარობათა ზედახორა; მასში კოდირებული სხვაობა ცემულია ამა თუ იმ პიროვნების გონებრივ შესაძლებლობათა არეალი, მისი ხასიათის ძირითადი თვისებები და ცხოვრებისეული გზის მთავარი მომენტები. ყველაფერი ეს მიკროსკოპულ ჩანასახშივეა ჩაწერილი, ხოლო ქირომანტია და ფიზიოგნომიკა (ადამიანის თავის ქალის აღწერილობა) ამ ჩანაწერის გარეგანი გამოხატულება გახლავს.

ნოშრევანმა მაგიდაზე თითები აათამაშა და მცირე ხანს დაფიქრებული შეჰყურებდა მასპინძლის მალალ შუბლს.

— თამამი დასკვნაა, — თქვა ბოლოს.

— ეს კიდევ ცოტაა, — გიორგის ნოშრევანის სიტყვებისთვის ყურადღება არ მიუქცევია. — არც ის დროა შორს, როცა ადამიანი შეძლებს, თავისი შეხედულებისამებრ ცვლილება შეიტანოს ჩანასახის სტრუქტურაში, მაგალითად, წაშალოს კოდი მიოკარდის ინფარქტისა, რომელიც აღებულ ინდივიდს ორმოცი წლის ასაკში ელის, კიბოსი, რომელიც ორმოცდაათი წლის ასაკში ჩასაფრებია მშვიერი აფთარივით, გააქარწყლოს ზიფათიანი მშობიარობის მუქარა, მოსპოს დიაბეტის საშიშროება (სხვათა შორის, სულ ახლახან აღმოაჩინეს, რომ საჩვენებელი თითის ანაბეჭდით შეიძლება დავადგინოთ, აქვს თუ არა ამ თითის პატრონს დიაბეტისადმი მიდრეკილება)... ერთი სიტყვით, მოვა დრო და ადამიანი შეძლებს, თავის გემოზე აფათუროს ხელები გენეტიკური კოდის იღუმალი ბურუსით მოცულ ხვეულებში.

— ბრწყინვალე პერსპექტივაა, — ფიქრიანად დააქნია თავი ნოშრევან მარიხიამ და „ენისელისაკენ“ გაიწოდა ხელი. — მაგრამ მანამდე, ალბათ, ბევრი წყალი ჩაივლის.

— მერე რა, ჩაიაროს ბევრმა წყალმა! — ხელები გაშალა გიორგიმ. — ჩაიაროს... თუმცა, — ხმადაბლა დაუმატა შემდეგ, — იქნებ არცთუ ისე შორსაა ის დრო... ჩვენ რომ გვევონია, არც იმდენად შორს.

— საოჯახო სურათების ალბომი არა გაქვთ? — სავარძელში მოსვენებით ჩამჯდარმა ირაკლიმ ფეხები გამართა; გადააჯვარედინა და დაკვირვებული მზერა მოავლო ოთახს. ნოშრევანი ფანჯარასთან იდგა, მხრით წირთხლს მიყრდნობოდა და წერილს ჩაღრმავებოდა. გიო დატუქსულ მოწაფესავით ატუხუღიყო კედელთან, იაბონური პეიზაჟის გვერდით, ხელები ზურგსუკან დაეწყო და, ოდნავ თავდახრილი, იატაკს დაჰყურებდა. — მოძებნე, დავათვალიეროთ, თორემ ვიდრე ძია ნოშრევანი წერილს წაიკითხავდეს, მე და შენ დავმუნჯდებით კიდევაც.

გიო შეირხა, თავი ასწია და ნაბიჯის გადადგმა დააპირა, მაგრამ უცებ გადაიფიქრა და მხრები აიჩეჩა.

თუმცა ნოშრევანი გულისყურით კითხულობდა იღუმალს წერილს, ირაკლის ნათქვამი მაინც მისწვდა მის სმენას. გიოს გვერდულად გახედა და ბიჰის დაბნეულ გამოხედვას წააწყდა. „ამას საიდან ეცოდინებო“, — კინალამ ხმამაღლა წამოცდა, მაგრამ გონს დროზე მოეგო, ფრაზა ენის წვერზე დაიჭირა და ძალისძალიად გაიღიმა.

— გიო, აბა ერთი კარადის კარი გამოაღე და ქვედა უჯრა გამოსწიე! — მიეშველა უმწეოდ მოლიმარ ყმაწვილს. — თუ არ ვცდები, მანდ უნდა იყოს სურათების ალბომი... ჰო, ჰო, ეგაა! მიუჯექი ახლა ძია ირაკლის და ერთად დაათვალიერეთ. მე ჯერ კიდევ ბლომად დამრჩა წასაკითხი.

ბიჰმა გულწრფელი გაკვირვებით შეატრიალ-შემოატრიალა ხელში სქელი ნაცრისფერგარეკანიანი ალბომი.

— ეეს? — ხმადაბლა იკითხა და ჯერ ნოშრევანს გახედა, მერე ირაკლის. ირაკლი იმ წამსვე მიხვდა, რომ სურათებიანი ალბომის მოთხოვნით სარისკო შეცდომა დაუშვა, მაგრამ რაღას იზამდა, რაკი ამ ბილიეს დაადგა, ბოლომდე უნდა გაეცლო კიდეც.

ნოშრევანმა სკამი მიიჩოჩა და დაჯდა.

წერილი, მართლაც, ვრცელი იყო. წერილს ასოებით ჩაწიკწიკებული რამდენიმე თაბახის ფურცელი ეკავა. არც გარეგნულად და არც შინაარსით არ ჰგავდა აღელვებული კაცის ნაწერს, პირიქით, თითქმის ყოველ წინადადებაში მშვიდი, თავისთავში დაჯერებული კაცის ლოგიკა იგრძნობოდა. იშვიათად თუ გამოჟონაედა ოდნავ შესამჩნევი ექვი თუ მოუსვენრობა.

ნოშრევანი ისევ ჩაულრმავედა ბარათს. საოცარ რამეებს ჰყვებოდა ავტორი...

გიომ გაჭირვებით შეუშვა ხელი მძიმე ალბომს, თითქოს მისაცემად არ ემეტებო. ამ ნივთსაც (ისევე, როგორც ყველაფერს ამ ოთახში) პირველად ხედავდა. დარო მამიდის ალბომი ცისფერი იყო, ხშირი ხმარებისაგან ყუაგახეხილი და კიდებგაცრეცილი, მარჯვენა კუთხეში ცხენზე ამხედრებული ბოგდან ხმელნიცკი ეხატა. ეს კი ახალთახალი იყო, თითქოს ჯერ კაცის ხელი არ შეხებიაო. არც ნახატი ამშვენებდა. „ესე იგი, დარო მამიდას ყველაფერთან ერთად ალბომიც გაუახლებია. მაგრამ ამ... ამ ძია ნოშრევანმა საიდან იცის ასე ზუსტად ჩვენი ნივთების ასავალ-დასავალი?“ — გიოს თავი ასტკივდა.

— მოიტა სკამი, აგერ გვერდით დამიჯექი, — ხმა დაითათფლა ირაკლიმ. — ჩემთვის, ალბათ, უცნობი იქნება აქ ყველა...

გადაშალა თუ არა ირაკლიმ გარეკანი და თავფურცელი, გიომ მაშინვე იცნო პირველივე ფოტოსურათი, ოდნავ ფერნაცვალ ყავისფერ ქალაღზე დაბეჭდილი: უღვაშებგაწკიპული, მოკლეწვერიანი, წელში გაჯგიმული ხმელ-ხმელი მოხუცი ამაყად ზის ბამბუკის სავარძელში, მუხლებს შუა ხელჯოხი გაუქვეხებია, ხელები ჩამოუსვენებია ზედ, მკაცრი მზერა აქვს, გამსჭვალავი. გვერდით (მხარმარცხნივ) გრძელ, სადა თეთრ კაბაში გამოწყობილი ლამაზი ქალი უდგას, მარჯვენა ხელი ბერიკაცის მხარზე უდევს, მარცხენა ჩამოშვებული აქვს, გამართუ-

ლი. ტუჩის კუთხეები ოდნავ შეტეხია, ეტყობა, ღიმილის მკვდარი
ვებას ცდილობს.

— ვინ არიან? — იკითხა ირაკლიმ.

— ჩემი დიდი პაპა და დიდება არიან, — თითქმის ჩურ-
ჩულთ უპასუხა გიომ.

— დედის თუ მამის მხრიდან?

— მამის მხრიდან.

ირაკლიმ ფურცელი გადაშალა.

— ესენი?

სურათზე სამი მოწიფული ვაჟაკია აღბეჭდილი. ეტყობა,
შეზარხოშებულები არიან, ხელიხელგადახვეული დგანან, ბო-
ხოხები გვერდზე მოქცევიათ, შავ ბლუზებზე ვერცხლის ქამ-
რები აქვთ მჭიდროდ შემოჭერილი, თითებში პაპიროსი გაურ-
კვიათ, ილიმებიან, პირი ლამის ყურებამდე გახევიათ.

— ესენი ბიძაჩემები არიან, მამაჩემის ძმები... ომში დაი-
ღუბა სამივე. არცერთი არ მახსოვს.

— ჰოო... — ღრმად ამოისუნთქა ირაკლიმ. — რა ბედნიე-
რი ღიმილით ილიმებიან... ეჰ, რას იზამ, რამდენი ასეთი სიცო-
ცხლე წაიღო ომმა... ესენი? — მომდევნო სურათს დაადო თი-
თი.

ნახევარანაფასი. სხედან. მამაკაცი: ოდნავ გრძელი სახე,
მაღალ შუბლზე ჩამოშლილი ხვეული თმის კულუნი, ოდნავ
კეხიანი ცხვირი, ოდნავ წინწამოწვდილი ნიკაპი. ჩანს, ზემო
ტუჩი მაღალი აქვს და ამის დასაფარავად სქლად დაუყენებია
ულვამი. გამოხედვა პაპისეული აქვს — მკაცრი, შემტევი, გა-
მსჭვალავი... ქალი: თეთრი პირისკანი, ჩრდილოური თხელი სა-
ხე, სწორი ცხვირი, ჭროლა თვალები (აღბათ ცისფერი სჭარ-
ბობს). ეტყობა, ტანმაღალია — მხარი მამაკაცის მხრისთვის
მიუტოლებია, თავი კეკლუცად გადაუხრია მისკენ.

— ეს დედაჩემია, ეს — მამაჩემი, — ყრუ ხმით თქვა გი-
ორგიმ და სათითაოდ დაადო შუათითი სურათზე გამოხატულ
კაცსა და ქალს. — ამ ღროს მე ერთი წლის ვყოფილვარ თურ-

მე. მაგრამ დედა სულ ასეთი იყო, როგორც ამ სურათშიც, ახლაც თითქმის ასეთია.

— ახლაც? — დასცდა ირაკლის და მყისვე დაუმატა: — გეჩვენება ალბათ. თვალი გაქვს შეჩვეული.

— არა, რატომ, მარტო მე კი არა, სხვებიც ამას ამბობენ. — მამა?

— მამა უფრო შეიცვალა. ბევრს სვამს და ალბათ იმიტომ... ეს დარები ჩაუღრმავდა, შუბლზეც მოემატა ნაოჭები, მხრებშიაც საგრძნობლად მოიხარა.

ირაკლიმ ინტერესით შეავლო თვალი გიოს.

— დაკვირვებული ბიჭი ყოფილხარ.

— რა ვიცი...

სამთვლიან ველოსიპედზე ბიჭუნა გადამჯდარა ყინჩად. სამი თუ ოთხი წლისა იქნება, თვალეები ეშმაკურად უბრწყინავს. ამ წუთში მასზე ბედნიერი არავინაა ალბათ.

— ეს, ცხადია, შენ ხარ.

— დიახ, მე გახლავართ.

— ესა?

სიმსუქნეშეპარული, მაგრად ტუჩებმოკუმული, ხშირწარბებიანი ძაღალი ქალი, ფართო სახე, დიდი პკერდი, ტლანქი, თითქმის მამაკაცური ხელები...

— ეს ჩემი დარო მამიდაა, — გიოს სახე გაუნათდა. — სურათში ჩანს მკაცრი, თორემ ისეთი კეთილი გული აქვს, ბარეორი ვერ დაიტრაბახებს.

— ეტყობა, — დაეთანხმა ირაკლი.

ისევ დარო მამიდა. მერე — თალიკო და მშობლები, გიო და დარო მამიდა. ბავშვების ჯგუფი. ვიღაც კაცები. ვიღაც ქალები. გიოს თანაკლასელი კიკინებიანი გოგონა. გიო და ნიშა ხბო. დარო მამიდა და ვიღაც ორი ქალი. გიო და დარო მამიდა ფუნჯულიორზე. ვიღაც უცხოები. ძოლიძარი თალიკო...

— ამას იცნობ? — თითი დაადო ირაკლიმ ერთ პორტრეტს.

გიო დააკვირდა. სურათს პირველად ხედავდა, მაგრამ

თითქოს ეცნაურა: მაღალი შუბლი, შეთხელებული თმა, ვერ-
ნი ცხვირი, ფიქრიანი თვალები, ოდნავ მომსხო ტუჩები, ენერ-
გიული ნიკაპი.

— ნაცნობი სახეა, მაგრამ.. არ ვიცი..

— არასოდეს გინახავს ეს კაცი?

გიომ მხრები აიჩეჩა.

— რა ვიცი.. ნახვით — შეიძლება ნანახი მყავდეს სადმე.
მაგრამ ვინ არის, რა ჰქვია და რა გვარია, ნამდვილად ვერ გე-
ტყვი.

— ჰოო?..

— რა არ გჯერათ ჩემი?

— მჯერა, როგორ არ მჯერა! — სწრაფად მიუგო ირაკ-
ლიმ. — უბრალოდ, ძალზე ნაცნობი სახე აქვს და რაკი თქვენს
ალბომშია, ვიფიქრე, იქნებ გიომ იცოდეს-მეთქი ვინაობა. ხომ
შეიძლება, კაცი სადმე შემხვდეს, ერთმანეთი მოვიკითხოთ და
მე კი სახელი ვერ გავიხსენო, სირცხვილი არ იქნება?

გიომ თავი დაუქნია და ისევ დახედა პორტრეტს. კი, თით-
ქოს უნახავს სადღაც, მაგრამ.. არა, ნამდვილად არ იცნობს.
იქნებ ამსგავსებს ვინმეს..

სურათზე ორმოცდახუთიოდე წლის გიორგი ჩინარიძე იყო
აღბეჭდილი.

— ვერ გამიგია, რას დარბიხარ აღმა-დაღმა! — ჩაიბურტ-
ყუნა ლენოჩკამ და ისე, რომ კომბოსტოს კეპვა არ შეუჩერე-
ბია, გვერდულად გახედა რეზოს. — წელან არ იყავი სარდაფ-
ში?

რეზომ ღია ონკანს ცარიელი რძის ლიტრიანი მიუშვირა,
აავსო და სულმოუთქმელად ჩაიცალა ხახაში.

— უჰ! — თქვა და სველი ტუჩები ხელის ზურგით შეიმშ-
რალა. — რა გინდა, ქალო, შენ? — მერეღა მიუბრუნდა ლე-
ნოჩკას. — სარდაფში ვიყავი, რესტორანში ხომ არა? წე-

დან ნათურა დამრჩა ჩართული და ის გამოვთიშე. შენ კი...

— რესტორანიო... ჰიპ! — ათვალწუნებით ჩაიციხა ლენოჩკამ. — რესტორნის ფული კი არა, ასფალტზე დაყრილი მზესუმზირის ჩენჩო აბაზიანებად გეჩვენება, შე საწყალო! ისე, მართლა, ჩვენში რომ ვთქვათ, — უცებ გაგულისებულმა მიაგდო დანა, რეზოს მოუბრუნდა და ხელები თეძოებზე შემოიწყო. — ამდენი ხანია, ერთადა ვართ, რაო, ერთხელ მაინც არ უნდა წაგეყვანე რესტორანში? ა? სხვებზე ნაკლები ვარ? გარეგნობით შეგარცხენდი თუ ყოფაქცევით? ამოიღე ხმა, რას გაჩუმებულხარ?! ა? გემწვავა სიმართლე?!

რეზო ნელა მიუახლოვდა, ერთ ნაბიჯში გაუჩერდა და თვალებში ჩახედა. შემდეგ ხელი ასწია და ლოყაზე მოუთათუნა.

— ტყუილად მეფერები, — გაიბუტა ლენოჩკა. — მაგით ვერ მომთაფლა.

— დამაცადე ცოტა, ლენოჩკა, მალე იმდენი ფული მექნება, შამპანურში გაბანავებ, — ჩუმი, იღუმალი ხმით უთხრა რეზომ. — თუ გირჩევნია, — ირმის რძეში. შენ ცოტა დამაცადე...

ნოსრევანმა წერილი ჩაათავა. მცირე ხანს გარინდებული იჯდა და, ვაბრუებული, უაზროდ იყურებოდა ფანჯარაში. მერე თავი მოაბრუნა და ასევე უაზროდ შეხედა გიოსა და ირაკლის. ბოლოს მუხლებზე დაფენილ ფურცლებს დასწვდა, დაალაგა და ხელახლა გადაიკითხა ზოგიერთი ადგილი.

საოცარ რამეებს ჰყვებოდა წერილის ავტორი...

„მიჰვარს ეს ბიჭი... მიმიხედა...“

„ჩემო გიო!

ამას ყოველი შემთხვევისათვის გწერ — იმ შემთხვევისათვის, თუ ცდუნებას ვერ სძლევ და კონვერტს მაინც ვახსნი. თუმცა არა მგონია, ასე მოიქცე, რადგან კარგად გიცნობ (დედამიწის ზურგზე არავინ გიცნობს ასე კარგად!) და ვიცი შენი

ხასიათის თვისება — რაც შენ არ გეკუთვნის, იმას არაფერსაც
დიდებით არ ახლებ ხელს.

მაგრამ მაინც, ყოველი შემთხვევისათვის:

მე ახლა წარმოუდგენლად შორსა ვარ შენგან (არა იმდენად სივრცით, რამდენადაც დროით), ისე შორს, რომ ერთმანეთს ვერასოდეს შევხვდებით; მაშასადამე, თუ კონვერტს გახსნი, არ მოგიწევს ჩემს წინაშე სირცხვილით გაწითლება. მიუხედავად ამისა, გთხოვ: გარდა ამ ერთი გვერდისა, რომელიც (ყოველი შემთხვევისათვის) უშუალოდ შენდამია მომართული, სხვებს ნუ წაიკითხავ.

საჭმე ისაა, რომ მე ზუსტად არ ვიცი, რით დამთავრდება ჩემი ექსპერიმენტი. ამიტომ დაე, ჩემმა უახლოესმა მეგობარმა, ნოსტრევან მარიხიამ გადაწყვიტოს ისე, როგორც ჯობდეს — ყველაფერი გაამშოს თუ კეთილი ტყუილი გითხრას და იმით დაგამშვიდოს. მე მას მთელი არსებით ვენდობი და, გირჩევ, შენც ასევე მიენდო — როგორც უფროს მეგობარს, უფრო მეტიც — როგორც ღვიძლ ძმას.

ნებისმიერ შემთხვევაში ერთი რამ მტკიცედ გჭეროდეს: ის, რაც გავაკეთე, შენი სიკეთისათვის, შენი უღრუბლო და უცრემლო მომავლისათვის ჩავიღინე. რა თქმა უნდა, ყველაფერ ამას მეცნიერული ინტერესებიც ახლდა, მაგრამ მთავარი მაინც შენი სიკეთისათვის ზრუნვა იყო.

ამიტომ დიდსულოვნად მაპატიე, თუ ყველაფრის შეტყობის შემდეგ დამნაშავედ ჩამოვლი.

მაპატიე, გიო!

გიორგი ჩინარაძე.

7 აგვისტო, 1985 წელი“.

„ჩემო ნოსტრევან, ძმაო!

თუ ჩემმა ექსპერიმენტმა წარმატებით ჩაიარა, თუ გიომ დაგირეკა და თავისი ვინაობა გითხრა და, ამასთან, თუკი წინა ფურცელი წაიკითხე, მაშინ ახლა, როცა ეს წერილი ხელში გიჭირავს, უკვე მიმხვდარი იქნები, რაც მოხდა.

(მიმხვდარი იქნები-მეთქი... მხოლოდ მიმხვდარი, თორემ

მთელი სიგრძე-სიგანით თვით მეც კი არა მაქვს გაცნობიერებული ჩემი ექსპერიმენტის შესაძლო შედეგები. მარტო ზოგადად თუ წარმოვიდგენ, ზედაპირულად. მთავარი, სიღრმისეული მოვლენები კი მხოლოდ მომავალში იჩენენ თავს. მაგრამ მე მათ ვეღარ ვიხილავ).

...გახსოვს, ამ ათიოდე დღის წინანდელი ჩვენი საუბარი?—
ლამე, ეს ჩემი ოთახი, ხილი და თუთის არაყი, მუდამ რომ
მაქვს ხოლმე შენთვის გადანახული (ახლაც მიდგას აივნის კა-
რდაში ერთი კვარტიანი ბოთლი)... გვიანობამდე ვისაუბრეთ.
შეიძლება, შემატყვე კიდევ (თუმცა არაფერი გიკითხავს) —
კალაპოტიდან ვიყავი ამოვარდნილი, დაძაბული და აგზნებუ-
ლი ვიყავი, მაგრამ არ გაიკვირვებდი, მიზეზი რომ გცოდ-
ნოდა: წინა დღეს ერთ ღონიერ თავგეს სისხლში ჩემს მიერ მი-
ღებული ენდოკრინული პრეპარატი შევუშხაპუნე და მეორე
დღით იმ გალიაში იმ თავგის ნაცვლად პაწაწკინტელა წრუ-
წუნა დამხვდა! თვალებს არ დავუჭერე, მაგრამ წრუწუნა ნაღ-
დი იყო, გალიასაც ნამდვილად არვინ შეხებია ჩემს მეტი... ერ-
თი სიტყვით, ენდოკრინული დეგრესიის რეაქციამ ბრწყინვა-
ლედ ჩაიარა... მე და სანახევროდ ენადაბმულმა განყოფილე-
ბის გამგემ ძლივს დავარწმუნეთ ჩვენი აკადემიკოსი, რომ ეს
ამბავი ბლეფი კი არა, ჭეშმარიტი ფაქტი იყო. დავარწმუნეთ,
მაგრამ ქვა ააგდო და თავი შეუშვირა, როცა გადამწყვეტი
ექსპერიმენტის ნებართვა ვთხოვე (ცდის ობიექტი ჰომო საპი-
ენსი უნდა ყოფილიყო). აქაოდა, ერთი წარმატება ბევრს არა-
ფერს ნიშნავსო, — გამიბა, — რა გარანტია გვაქვს, რომ ყოვე-
ლთვის ერთნაირ შედეგს მივიღებთო, ამას გარდა, მორალურ
ასპექტზედაც უნდა ვიფიქროთო და რა ვიცი, მოედო ღობე-
ყორეს... გამოსულიც არ ვიყავი კაბინეტიდან, გადავწყვიტი,
ცდა საკუთარ თავზე დამეყენებინა...

სწორედ იმ დღეს იყო, რომ გითხარი: 10 აგვისტოს, კვი-
რას, შინიდან არსად გახვიდე, ტელეფონის ზარს დაელოდე,
საინტერესო ამბავს შეიტყობ-მეთქი... მაინც სამუშაო მაქვს და
შინ ვიქნები, აბა სად წავალო, — მიპასუხე.

...ხომ აღრევე მითქვამს შენთვის რამდენჯერმე — მომ-
 ლა ჩემი გამწარებული სიყმაწვილის მოგონებებმა, თანა-
 ბავმა ხომ ერთიანად მომითავა-მეთქი ხელი... ბევრჯერ თავის
 მოკვლაც კი მიფიქრია, მაგრამ მაშინვე უკუმვიდია, რადგან ვა-
 უკაცობად არასოდეს მიმაჩნდა ასეთი საქციელი...

ახლა კი მომეცა ამ გაუთავებელი სატანჯველისაგან განთა-
 ვისუფლების საშუალება და მაშ არ უნდა გამომეყენებინა ეს
 დიდებული შანსი?

(ჩემს პრეპარატზე და მისი მოქმედების ეფექტზე დაწვრი-
 ლებით მოგიყვებოდი — შენ ბიოლოგიაში ჩახედული კაცი
 ხარ და ექსპერიმენტის არსის გაგება არ გაგიჭირდებოდა, მაგ-
 რამ, ჯერ ერთი, ახლა ამის ადგილი და დრო არ არის და მეო-
 რეც, პრეპარატზე მუშაობა დავიწყე თუ არა, თითქმის მაშინ-
 ვე ვიგრძენი, რომ ვილაც ზედმეტად დაინტერესდა ჩემი მუშა-
 ობით. რამდენჯერმე შეგნიშნე: ხან საქალაღდე არ იყო ისე შე-
 კრული, როგორც მე მჩვევია, ხან უჯრა დამიხვდა გამოწეული,
 ხან ქალაღდები — არეულ-დარეული... როცა მივხვდი, ჩემს
 ჩანაფიქრს რეალური საფუძველი აქვს და საქმე გამომდის-მეთ-
 ქი, ჩემი ეჭვის შესახებ მაშინვე ვაცნობე იქ, სადაც, როგორც
 იტყვიან, ჯერ არს... ძირითადად სწორედ ამ მიზეზით არ ვწერ
 აქ არაფერს ჩემს პრეპარატზე — ვინმე უცხოს არ ჩაუვარდეს
 ხელში, სიფრთხილეს თავი არა სტკივა...).

ობიექტურად თუ ვიმსჯელებთ, მკვლელი ვარ, მკვლელი
 თუ არა, თავისმკვლელი მაინც... მაგრამ ჩემი დარჩენილი სი-
 ცოცხლის წლების ნაცვლად რომ სხვას (!) მივანიჭე ახალი სი-
 ცოცხლის ნიჭი და უფლება, ნუთუ ეს არ მათავისუფლებს იმ
 დანაშაულისაგან (?), რომელიც საკუთარი თავის მიმართ ჩავი-
 დინე?

შენ შეიძლება მისაყვედურო, თითქოს ხალხსა და ქვეყანას
 (ჩემი სახით) წავართვი მეცნიერი, რომელიც მომავალში კიდევ
 ბევრს რასმე გააკეთებდა მათ საკეთილდღეოდ. არ ვიცი! არც
 არავინ იცის!.. მე მგონია, ჩემი შესაძლებლობები ამოვწურე,
 ის ახალი გიო ჩინარიძე კი, რომელსაც, ვიდრე ჩემს ასაკამდე

მოაღწევდეს, ოცდაცამეტი გრძელი წელიწადი აქვს გასაგებელი (მესაძედი საუკუნე!), გაცილებით მეტ საშასხურს ეწევა, ვიდრე მისი ერსაც, მამულსაც და მეცნიერებასაც. მით უმეტეს, რომ მთელი მისი დრო, გონება და ენერგია თავისუფალი იქნება იმ მძიმე საფიქრალისა და დამთრგუნავი სატანჯველისაგან, რაიც წილად მხვდა მე — პირველ ვიორგი ჩინარძეს...

არ ვიცი, იქნებ არცა ვარ მართალი... არ ვიცი... გვერდიდან და შორიდან ყველაფერი უფრო კარგად ჩანს და, დაე, სხვებმა განსაჯონ ჩემი ნაბიჯის მცდარობა თუ მართებულობა... ჩემი რწმენით, პრეპარატის დოზა და კონცენტრაცია სწორად განვსაზღვრე. მე დავიძინებ 1985 წლის 7 აგვისტოს, ხუთშაბათს. უნდა გამოვიღვიძო კვირას, 10 აგვისტოს, დილის საათებში. გამოიღვიძებულს, რა თქმა უნდა, აღარაფერი მემახსოვრება (მე კი არა, გიოს არ ემახსოვრება არაფერი, პირველ პირში ინერციით ვლაპარაკობ... თუმცა, ანკი, რა უნდა ახსოვდეს: ჩემს ტვინში უკანასკნელი ოცდაცამეტი წლის მანძილზე აღბეჭდილი ყოველგვარი ინფორმაცია ხომ უკვალოდ წაიშლება!). ამ სამ დღეში ოცდაცამეტი წლით გავახალგაზრდავდები... ეს წლები უკანსვლით თვალის დახამხამებაში ჩაიჭროლებს... რაღა თქმა უნდა, გარემოს ველარ ვიცნობ, ჩემთვის ყველაფერი ახალი იქნება, თითქოს ამდენი წელი ლეთარგიულ ძილში გამეტარებინოს... უცებ ელდა რომ არ ეცეს, გიოსთვის მისი ზომის სპორტული კოსტიუმი და ფეხსაცმელები შევიძინე და საწოლთან დავულაგე; დიდი წვალეებით მივამსგავსე ჩემი ხელი დარო მამიდისას; კალენდარი 10 აგვისტოს, კვირის ფურცელზე გადავშალე...

დანარჩენი — შენზეა.

ვიცი, ძმაო, ნოშრევან, — რთული პრობლემის წინაშე დაგაყენე. ის არაფერია, რომ გიოს გაუკვირდება, ლაწვზე ნაიარევი საიდან მაქვსო, ან ის, რომ აპენდიციტიც გაკეთებული აქვს და ნუშისებრი ჭირკვლების ოპერაციაც (ცხადია: ენდოკრინული დეგრესიის პროცესში არ შეიძლება აღდგეს მექანიკურად დაზიანებული უკრედი ან ქირურგის დანით მოკვეთილი

ორგანო). საშიში სხვაა: ახალი გიოსათვის ჯერაც არიან დედ-მამა, თალიკო და დარო მამიდა. აი, აქ იჩენს თავს მთავარი სიძნელე... როგორ გინდა, შეაჩვიო და შეაგუო იმ აზრს, რომ ბიჭი, რომელსაც მათი სიკვდილი არ უნანავს, ვერასოდეს იხილავს მათ, რომ ისინი რაღაც სასწაულით უკვალოდ გაქრნენ?.. არ ვიცი, ეს შენ უნდა მოახერხო, თავად გადაწყვიტე — როგორ... მე ის მანუგეშებს, რომ გიოს მოგონებებს ვეღარ მოწამლავს აფექტის მომენტში სანადირო თოფით განგმირული დედის, თავისმკვლეელი მამის, უდროოდ გარდაცვლილი თალიკოს, მომაკვდავი დარო მამიდის უკანასკნელი ცრემლიანი გამოხედვის მტანჯველი სურათები... ისინი მისთვის ცოცხლად განქარდებიან (ვითომ ზუსტია ეს სიტყვა?)... რაც მთავარია, გიოს მომავალ ცხოვრებაში აღარ იქნება ფატი — უდანაშაულოდ განწირული კეთილი ანგელოზი... ხოლო თუ მერე, მოგვიანებით, გიოს მაინც შეხვდება თავისი ეკა, დალი თუ მაგდა, იგი აღარ დაუშვებს იმ მიმე და გამოუსწორებელ შეცდომებს, რომლებიც მე მომივიდა (ზოგი — ნებსით, ზოგიც — უნებლიეთ): მას ხომ ახლა შენ ეყოლები — წინდახედული და ცხოვრებისეული გამოცდილებით დატვირთული უფროსი მეგობარი, კაცი, რომელმაც წინასწარ იცის, სად შეიძლება აუცდეს ფეხი მის სამეურვეოს და ამიტომ შეიძლება, დროულად შეაშველოს ხელი...

ერთი სიტყვით, შენს იმედად ვტოვებ ჩემს (!) გიოს, ჩემო ნოწრევან! მიყვარს და მებრალება ეს ბიჭი... მიმიხედე...

შენი გიორგი ჩინარიძე.
7 აგვისტო, 1985 წელი.

P. S. ყველაფერი შეატყობინე აკადემიკოს ციაშვილს და ჩემი განყოფილების გამგეს, პროფესორ თარაძეს. მან იცის, სად ინახება ჩემი ჩანაწერები.

გ. ჩ.

„პიცნოზ... დიდი ხანია...“

ნოშრევანი ყურადღებით აკვირდებოდა ალბომში თავჩარგულ ბიჭს. მისი წელანდელი გამოხედვა გაახსენდა — ფიქრიანი, სევდიანი, ოდნავ დაბნეული... აი, თურმე როგორი ყოფილა ყმაწვილობისას მომავალი ბრწყინვალე მეცნიერი და ექსპერიმენტატორი, შესანიშნავი მეგობარი, უბრალო და ტანჯული კაცი — გიორგი ჩინარიძე! ეს ისეთი გონიერი და დინჯი ბიჭი ჩანს, ახლავე რომ უამბო მთელი სიმართლე, ბოლომდე გაგიგებს ალბათ... მაგრამ არა, ასე უცებ არ შეიძლება, არ ივარგებს, ცოდვია ბიჭი...

ირაკლიმ ალბომი დახურა და თავი ასწია.

— დაამთავრე? — არ დავიწყებია, ისა და ნოშრევანი „მეგობრები“ რომ იყვნენ და ამიტომაც მიმართა შინაურულად. — ჩვენი საფუძვლიანად შევისწავლეთ ეს მშვენიერი ალბომი. ახლა კი, თუ გიო ნებას მომცემს, ერთ მეგობარს დავურეკავდი. შეიძლება, გიო?

— რა თქმა უნდა, — ბიჭი რატომღაც გაწითლდა, წამოდგა, მაგიდასთან მივიდა და ტელეფონის აპარატი ირაკლისკენ მიაჩოჩა. — ინებეთ...

ირაკლიმ გრძელი, რვა თუ ცხრა ციფრიანი ნომერი აკრიფა.

— ალო! მე თაბორიძე ვარ, — ირაკლი ჩვეულებრივზე უფრო ხმადაბლა ლაპარაკობდა. — დიან, თუ შეიძლება, შემაერთეთ... დილა მშვიდობისა. მე გახლავართ. მოხდა ის, რასაც ვვარაუდობდით. ყველაფერი რიგზეა. ჩვენი საერთო მეგობარიც შემხვდა... მართლა? მაშ, უკვე მოასწრო გასაუბრება? გასაგებია, არ შევაწუხებთ... გეახლებით და ყველაფერს დაწვრილებით მოგახსენებთ. კეთილი, ხუთ წუთში გამოვდივარ. გასაგებია. რა თქმა უნდა, არ მივატოვებთ.

ირაკლიმ ყურმილი დადო და ნოშრევანს მიუბრუნდა.

— რას ვაპირებთ? — ჰკითხა.

ნოშრევანმა მხრები აიჩეჩა.

— ქალბატონი დარო მთხოვეს, ათიოდე დღით, ვიღაც...
ფლიდან დავბრუნდები, ვიო შენთან წაიყვანეო. შენ რას
იტყვი? — მიუბრუნდა ბიჭს. — ხომ წამოხვალ? სახლში არა-
ვინაა, ცოლ-შვილი დასასვენებლად მყავს გაგზავნილი და
ვეებერთელა ოთხოთახიან ბინაში ბაიყუშივით მარტო ვარ გა-
მომწყვდეული. გარდა ამისა, ტელეფონის ზარს ველოდები,
ლენინგრადიდან უნდა დამირეკონ. თან შენთვის ბევრი საინტე-
რესო ამბავი მაქვს მოსაყოლი. მაშ, წავიდეთ, ხომ?

გიომ სპორტულ კოსტუმზე დაიხედა.

— ასე? — გაუბედავად იკითხა.

— ქვევით მანქანა მელოდება, — მაშინვე შეეშველა ირა-
კლი. — სადარბაზომდე მიგიყვანთ. იქ კი არავინ გიცნობს, ვი-
ლასი მოგფრიდება?

გიომ მორჩილად გაშალა ხელები.

— წავიდეთ...

ლენოჩკას ბინას რომ ჩაუარეს, ირაკლიმ თვალი შეავლო
კარს, თავი მიაბრუნა და უხმოდ ჩაიცინა.

პირველ სართულზე, ლიფტთან, ერთი სიფრიფანა გოგონა
იდგა, ბიჭური ჯიბეებიანი კვართი და ტრაპეცია-ქვედაკაბა
ეცვა, კესანესფერი თვალები უყუყუნებდა. ბაგეებზე ქუჩიდან
შემოყოლილი ღიმილი უთამაშებდა, მაგრამ ლიფტიდან გამო-
სულებს შეხედა თუ არა, მზერა გიოზე შეაჩერა და ის ღიმი-
ლი უცებ შეაჩერა.

გიოსაც რაღაც უცნაურობა დაემართა. ლიფტიდან კი გა-
მოვიდა, მაგრამ იმის ნაცვლად, რომ გოგოსთვის გზა დაეთმო,
წინ აესვეტა და თვალეში ჩახედა.

— ფატი... შენ ფატი არა ხარ? ფატი ხარ, ხომ?

გოგონა განცვიფრდა:

— ჰო, ფატი ვარ... საიდან მიცნობ?

— გიცნობ... დიდი ხანია..

კესანესთვალეებიანი გოგონა ოდნავ გაფითრდა, რალაცის
თქმა დააპირა, მაგრამ ჩანს, უფროსებისა მოერიდა, მხრები
აიჩეჩა როგორღაც დაბნეულად, საცოდავად, დილაქს თითი
დააჭირა და ლიფტში გაუჩინარდა.

ნოშრევანს უცებ უსაშველოდ გაუშრა ხახა. გაოგნებული,
გაქვავებული ირაკლისაკენ არ გაუხედავს, სწრაფად მარჯვე-
ნაზე წაავლო ხელი გიოს, ხელისგული გაუშალა და წამით დაა-
კვირდა. რასაკვირველია, იგივე იყო ნახაზი... ბიჭისთვის ხელი
აღარ გაუშვია, მოქაჩა და ისე აჩქარებით წაიყვანა მანქანისა-
კენ, თითქოს ეშინია, ვინმემ არ წამართვასო...

შ ი ნ ა ა რ ს ი

მკაცრი სამხილი	3
მეორედ მოსვლა	26
Ab irato	35
გ ე ნ ი	52
ჯადოსნური წრე	85

Абхазава Нугзар Чичикович

ГЛАВНАЯ УЛИКА

(На грузинском языке)

Издательство «Сабчота Аджара»

Батуми, ул. Гогебажвили, 24

1986

ს. ბ. 467

რედაქტორი ზ. ფირცხალაიშვილი

მხატვარი გ. ფოცხიშვილი

სამხატვ. რედაქტორი რ. ლომაძე

ტექნ. რედაქტორი ნ. ჭყონია

კორექტორი ნ. ჯიჯავაძე

გამომშვები ჯ. ხოფერია

გადაეცა წარმოებას 7.2.86. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 16.4.86, ქალაქის ზომა $70 \times 108^{1/32}$, № 1. პირობითი ნაბეჭდი თაბახი 6,12, სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 5,98, პირობითი საღებავგატარება 6,82, შვევ. № 571, ემ 01738, ტირაჟი 20.000

ფასი 40 კაპ.

გამომცემლობა „საბჭოთა აჭარა“, ბათუმი, გოგებაშვილის, 24

საქართველოს სსრ გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის ვაჭრობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის აჭარის ასსრ პოლიგრაფიული საწარმოო გაერთიანება, ბათუმი, ლუქსემბურგის, 20.

Государственный комитет Грузинской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Полиграфическое производственное объединение Аджарской АССР. Батуми, ул. Р. Люксембург, 20.

79/7

ՆԱԿԱՅԵՆՆԻ
ՆՈՇՆՈՒՄՈՅՑԵՑ